

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

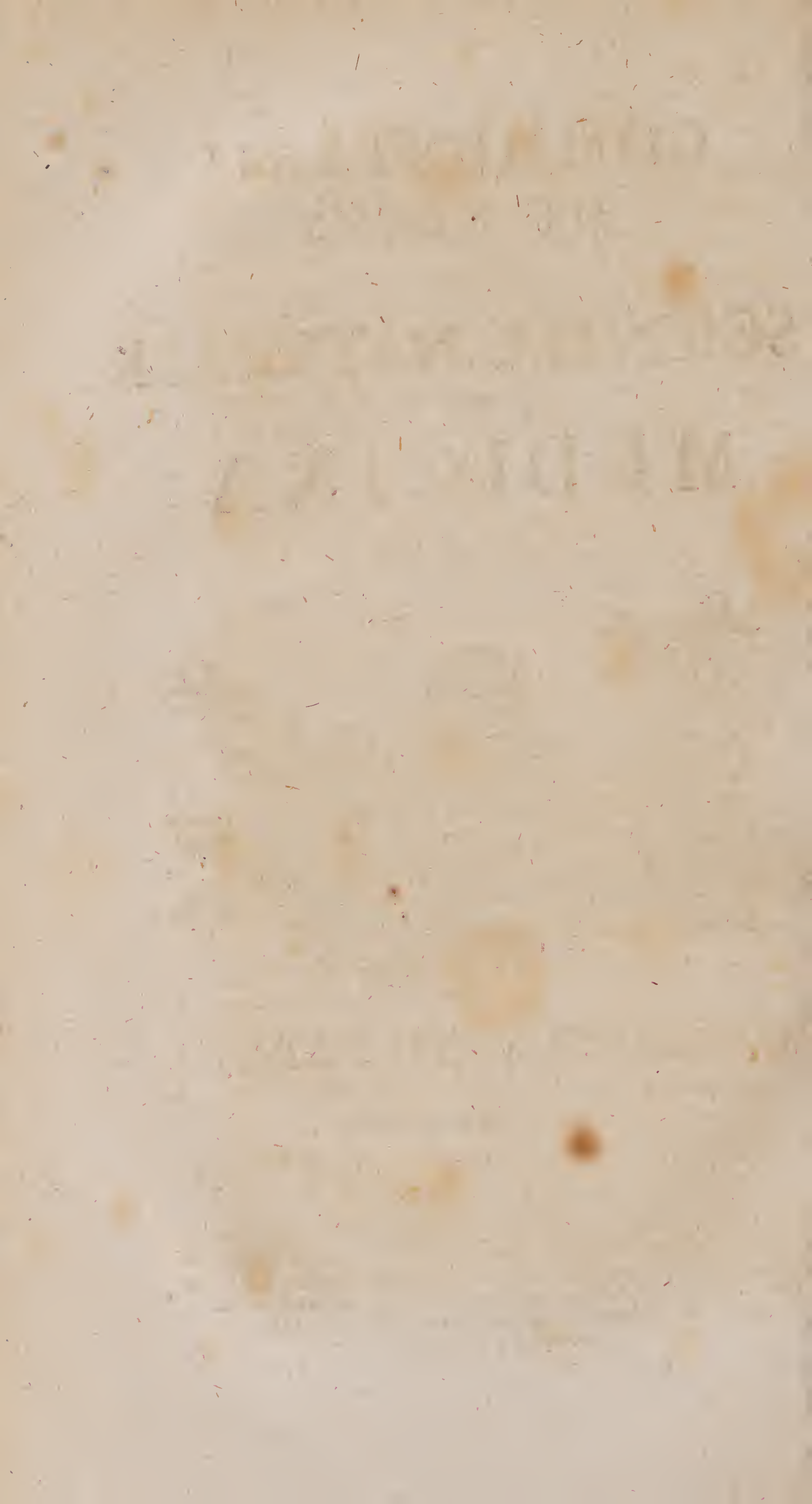
VOLVMINIS XXXII. PARS III.

LIPSIAE, MDCCXC.

APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Londini apud Pr. Elmsly, Edinburgi apud Elph. Balfour, Lugd. Bat. ap.
Fratres Luchtman, Parisiis apud Barroi Iunior. Venetiis apud Io. Bapt.
Pasquali, Mediolani apud Ios. Galeazzi, Augustae Taurinor. apud Gui-
bert et Orgeas, Florentiae apud Ios. Molini, Holmiae apud M.
Swederum, Lisbonnae apud M. Borell et Socios, Lausan-
nae apud I. H. Pott.

I.

A treatise of the materia medica, by WILLIAM CULLEN, M. D. Professor of the practice of physic, &c. Vol. II. Edinburgh MDCCLXXXIX. printed for Charles Elliot. 4. pagg. text. et indicis 610.

i. e.

Tractatus de materia medica, per GVILIELM. CVLLEN, M. D. Profess. med. pract. &c. Edinburgi. Vol. II. 4. 1789.

Medicaminum tractationem sine vltiore praefamine aggreditur, et monet, alimenta quaedam medicinarum titulo hoc volumine esse pertractanda.

Cap. I. *Adstringentia* ea sunt, quae corpori applicata contrahunt et condensant solida mollia, et sic cohaesionis eorum vim et densitatem adaugent. Atque haec quidem ipsorum efficacia elucet iam ex opificio coriario, nec non ex virtute antiseptica adstringentium. Creditum est vulgo, adstringentia agere magis in solida simplicia quam viua, ideoque vires suas edere non nisi in ea parte, in qua adhibita fuerint, id quod falsum esse inde coniicit Auctor, quod parua pars substantiae adstringentis in parua parte linguae paululum detenta fauces et os totum constringat corrugetque, ideoque concludit, ipsa in sentientes agere neruos. Eorum effectus communicari possunt ex vna parte in alias quam remotissimas, tamque celeriter interdum, vix in ventriculum recepta, in aliis corporis partibus vim suam edunt, vt vix credibile sit, ipsa interim in tam distantia loca potuisse delabi. Non magis probabile est, fieri vt tantillum

- tillum materiae illius, quod forsan ex canali alimentario in massam sanguineam transit, eam sic mutet, vt effectus tales oriri queant. Ex generali itaque eorum operatione in ventriculum haec phaenomena explicanda sunt. Testis, praesentissima horum medicaminum in delendo febrium intermittentium typo efficacia. Tum vim cohaesionis fibrarum motricum augent, augent etiam contractilitatem earum, seu tonum, ideoque tonica non immerito nominanda, et roborantia. Aluminis exemplo quidam opinati sunt, materiam adstringentem ex acido atque terra constare, sed natura minime adstringens salium mediorum cum basi terrae calcareae, aut magnesiae contrarium euincit. Adstringentia vero vegetabilia tam parum esse acidae naturae, vt potius acidum ex aliis corporibus absorbeant, rapiantque, asserit Auctor, in quo quidem falsissimus est, vt SCHEELII aliorumque experimenta demonstrant. Hanc opinionem illa adstringentium facultate suffulcire annitur, quod vitrioli martialis solutioni admixta atramentum constituent, sicque ferrum ab acido vitriolico tamquam alcalina abstrahant. Quo magis fauces degustata constringunt, quo celerius quoue atramentum efficiunt, eo etiam validioris sunt efficaciae tonicae. Non tamen omnes plantae, quae solutionis vitriolicae admistione nigrescunt, ideo etiam inter adstringentia poni debent, cum haec facultas tam parce in iis residere possit, vt ad alias prorsus medicaminum classes sint referendae, id quod maluae exemplo illustrat. Adstringentia quoque vegetabilia reperiuntur summae vis, quae tamen vitriolum martis in atramentum non mutant, vt cydoniorum succus.
- p. 6.
- p. 7.
- p. 8.
- p. 9.
- Adstringentium, maxime vero martialium, vsus in cachexia. Quantum valeant adstringentia in auferenda corporis atonia, ex eo demonstrat, quod tam cito fugent febrem intermittentem, cuius recursus,
- vt

vt eius fert opinio, in corporis quodam statu atonico consistit. Febrifuga tamen haec eorum vis amarorum connubio maximopere adiuuatur.

In haemorrhagia compescenda Auctoris expectationi fere non satis fecerunt; in aliis, quibus Ipse non usus erat, talem posse residere virtutem, non negat. Fere autem in haemorrhagia actiua, id est, quae ab aucta vasorum sanguiferorum actione profiscitur, nocere, in ea autem (passiua) prodesse adstringentia putat, quae ab atonia extremitatum vasorum pendet. p. 10.

Adhibentur et in serosis fluxibus nimis, ideoque etiam in diarrhoea, vbi proficua sunt, quoniam ad sedem mali penetrant. In dysenteria vero, quam perperam cum diarrhoea confuderunt materiae medicae scriptores, quaeque in nimia constrictione intestinorum consistit, summe sunt nociua. Innumera medicamenta adstringentia in leucorrhoea laudantur, sed fere nihil emolumenti attulisse Ipsi visa sunt. Idem de blennorrhoea chronica (*gleet*) statuit. Si in vlceribus externis medicamenta adstringentia interne propinata aliquantum iuuant, non nisi tonum fibrarum totius corporis firmando iuuant. Solatium, quod in calculosis passionibus afferunt, (*uva ursi* hoc titulo praestat) difficile est explicatu; a vi acidum absorbendi hoc phaenomenon deriuat, sed, vt videtur, perperam. Ex theoria negat in hernia prodesse posse. Ne euacuationes criticae, aut a plethorico statu profectae iis cohibeantur intempestiue, monet. p. 11.

Materia adstringens maxime in cortice plantarum latet, tum in radice, minus in foliis, minime in floribus. p. 12.

Efficacissima sunt in substantia sumta. Fixioris naturae est materia adstringens, nullum eius vestigium in aquis inde destillatis reperiundum. Integerime extrahuntur adstringentia infusione tam spiri- p. 13.

tuosa, quam aquosa: coctione vero aliquantum decomponuntur.

Adstringentia singula. Bolus rubra. Terrae hae argillaceae dum in ore saliuam absorbent, astringere videntur, sed aqua dilutae nullam ostendunt adstringendi facultatem; inertes hinc Ipsi videntur.

p. 16. *Cretae* per se vel in acidis solutae, fere nulla vis adstrictiua inhaeret. Si terrae calcareae diarrhoeam minuunt, acidum absorbendo hoc faciunt.

p. 17. Validissimam adstringendi virtutem *alumen* possidet. In diarrhoea multum iuuat. Nihil efficere illud vidit in haemoptysi, sed hos casus ex haemorrhagiae

p. 18. actiuae genere fuisse coniicit. In menorrhagia, quae vt plurimum a laxitate vasorum vteri prouenit, vtile reperit. Facile ad vomitum irritat stomachum, quin et purgare aluum alumen maiori dosi expertus est. Saepissime contra fluorem album ipsum adhibendo spe excidit. Alumen nuci moschatae iunctum non raro febres intermittentes praeuertit, sed stomacho ingratum erat remedium.

p. 19. Perperam cum sanguine draconis miscetur alumen, pulueris styptici titulo; rectius Gummi Kino loco illius substituitur. In omni statu cynanches tonsillaris cum fructu alumen adhibuit; sed repetitionem huius mali a leui refrigerio optime re-

p. 20. mouit corticis quercus decoctum, cuius librae dimidia aluminis drachma et duae vnciae spiritus frumenti adiecta fuerant. Et in ophthalmia membranarum curanda sese efficax praebuit alumen, sed, loco coaguli, solutionem 2 ad 5 granorum in aquae vncia in usum trahit. Pro escharotico alumen vltum in vltu fuit, sed mercurii vel cupri praeparata praestant.

p. 21. *Ferrum s. Chalybs.* In rubigine praeparando posterior non anteferendus, quin ferrum malleabile praestantius Ipsi videtur. Non nisi cum acidis combinatus agit mars; si vero in substantia effectus suos edit,

edit, acido ventriculi soluebatur, testis alius nigra, quae semper prodit. Pro medicina, vel in acido facile solubilis, vel iam solutus sit, necesse est; ideo coeruleum prussicum iners iudicatur a LEWISIO. Mars acidis solutus adstringentem tonicamque exercet vim, inde omnes eius effectus deriuandi, etenim tonum vasorum sicque vigorem atque actiuitatem eorum auget. Duplex illa virtus, quae ipsi adscribitur, euacuationes scilicet promouendi (aperitiua) et cohibendi (adstringens) non in vna praeparatione magis quam in altera dominatur; eadem praeparatio modo priorem vim (aperitiuam), si v. c. in retentione mensium debilitata vteri vasa a remedio roborantur atque ad alacritatem excitantur, exercere videtur, modo posteriorem (adstringentem), si v. c. menorrhagia, a laxitate horum vasorum profecta, martialibus cohibetur, dum robur ipsis restituitur. Quae cum considerantur, cuius patet, quando martialia prodesse, quando obesse possint. In omni haemorrhagia actiua inutilia sunt, immo nocent, in generali vero flacciditate corporis, quam cachexiam nominamus, inque omni fluxu a laxitate orto iuuant quam maxime. Cum martialia in paruis dosibus non multum emolumentum adferant, salina vero praeparata facile stomachum moueant, semper opportunum Ipsi videtur, a paruis dosibus initium capere, indeque paulatim ad maiores progredi, sicque diu satis continuare. Rubiginem communem tam prospero successu adhibuit, quam aliud quoduis praeparatum, meliusque a ventriculo ferri vidit, maxime si aromati cuidam iuncta fuerit; a quinque granis initium facit, sensim augendo dosin.

Cuprum inter adstringentia ponere non dubitat, etiamsi maxime stimulantem edat vires, prae quibus prior vis saepe non percipitur; obtinetur tamen mitibus praeparatis, illaque cupri praeparatione (cuius

- SWIETENIVS meminit), qua omnes stimulantés ipsi auferuntur vires. Sed non innotuit haec methodus. Adhibet Noster vel vitriolum caeruleum, vel cuprum ammoniacum. Prius a quarta grani parte ad granum vnum dat, pro aetatis ratione, bis de die, augendo paulatim dosin, ita vt nauseam exiguam moueat. Efficacem, si aliquamdiu continuatur, reperit medicinam in epilepsia et hysteria, interdum diureticam,
- p. 25. interdum anthelminthicam sese probauit. Cupri ammoniaci, quod Ipse primo in Britanniam introduxit, granum dimidium initio dat in eundem finem; ad grana quinque interdum auget dosin. Si per mensem continuatum non iuuat, abstinet ab eo, (perperam) timendo a venenata quadam cupri (vt plumbi)
- p. 26. qualitate. De cupreis culinae vasis quaedam. Escharotica cupri facultate in vlceribus sordidis rarius iam vtimur, ex quo mercurialium vsus inualuit. In quibusdam casibus tamen, vbi mercurialia parum faciebant, cuprum Ipsi successit. In oculorum affectibus vis cupri adstringens maxime conspicitur, seu solutione aeruginis debili, seu aqua sapphirina vtaris. Maculas corneae propter eandem vim, non propter escharoticam, tollunt.
- p. 27. In ophthalmia tarfi vero, vbi excoariatio fere semper adest, vnguenti instar applicatum, escharotice potissimum agit.

Plumbi facultas adstringens iam notissima est, at simul sedatiuam quandam, summe nociuam, corpori infert vim, quae non statim se prodit semper, sed saepe latenter prorumpit. De interno vsu quaedam,

p. 28. cui non fauet. GOVLARDI iactantia, eiusque ab AI-

p. 29. KENIO iusta aestimatio. Verosimile Ipsi videtur, plumbi praeparata externe adhibita in integra cute non resorberi, at in vlceribus applicata in corpus sese insinuare, tristesque effectus posse procreare.

Zinci praeparata salina adstringendo agere, ex effectu vitrioli albi in ophthalmia videmus. Recte plus quam

quam duo grana huiusce, in vncia vna aqua soluta, ad aquam ophthalmicam recipiuntur; multo maior dosis irritat.

Florum zinci, vtpote in acidis facile solubilem, facultas antispasmodica Ipsi parum successit; vitriolum album secundum sua obseruata non inertius se gessit, quam flores zinci.

Adstringentia vegetabilia. Debiliora inter haec p. 30. tamen pertractat, vt medicinae studiosos ab ipsis auocandi occasionem habeat.

Agrimonia. Encomia thraonica huius plantae p. 31. inertis refutat. Peius etiam de *alchemilla* iudicat. p. 32.

Argentinae folia aliquantum, sed parum adstringentia sunt, in fluore albo frustra tentauit; radix succulenta, nutritiua est. De *caryophyllata* iudicium suum suspendit, vtpote quae a Daniae medicis (inuentoribus) depraedicata, aliis parum satisfecerit. *Fragariae* et *quinquefolii* obiter meminit, plantarum parum efficacium. *Rosae* syrupus coquendo, non p. 35. infundendo praeparandus; tincturae virtus ab adiecto acido vitriolico pendet; acetum parum extrahit. Conferua rosarum raro in phthisi pulmonali vtilis reperitur; non nisi cum aequalibus partibus sacchari praeparanda est.

Inter maxime adstringentia *Tormentillae* radix recensenda. Ipse eam vel solam vel cum gentiana mixtam in febribus intermittentibus vtilem reperit, sed maiori dosi. Ex *Gaspario* vires antiscrophulosas *Aparines* perstringit, necdum postea confirmatas. p. 37.

Neque Auctori successit coagulatio lactis floribus *Galii lutei*, multoties ipsos inertes expertus est in epilepsia curanda. *Rubia tinctorum*, quamquam colore rubrum lacti, vrinae ipsisque ossibus animalium impertiat, tamen dubiae virtutis manet, nondum fidis experimentis stabilitae. Animalia, quibus ipsa pro pabulo ingeritur, aegrotare incipiunt. Vim

- p. 39. diureticam in multis experimentis nullam inuenit, nec ullam virtutem antirhachiticam. Multa experientia nifus testatur, ad menses ciendos nil ipsam praestare. *Acetosae* radix leuiuscule modo adstringit. *Hydrolapathum* multum praeconisatum parum in
- p. 40. vsum trahitur; radix non multum adstringit, vim laxatiuam fere nullam ostendit, ad scabiem curandam nihil facit. Iure ob facultatem adstringentem summam laudatur *Bistorta*. Multoties vel solam vel gentianae iunctam in febre intermittente efficacem inuenit, sed maiori dosi, quam vulgo adhiberi solet.
- p. 41. Leuiuscula tantum vis adstringens, memoratu indigna, inest *Asplenio*, virtus pectoralis nulla. Ex sensibili qualitate *Filicis maris* iudicat, ipsum fere nullam qualitatem anthelminthicam possidere; sine drastrictis purgantibus nihil praestare statuit, aliquibus ductus experimentis.
- p. 42. *Acerba* inter adstringentia ponit et ex illis *Prunum siluestrem* praestare reperit, maxime conseruam, si minor sacchari dosis, quam fieri solet, ad ipsam conficiendam adhibeatur. *Acaciae* et *hypocistidis succus* iam recte negliguntur. *Terrae iaponicae*, vtvt substantiae valde adstringentis, sed exoticae et mangonisationi multum obnoxiae, vfu facile supersedere possemus, si inquilina remedia vsurpare vellemus. Praestantia adstringentium in vlceribus curandis.
- p. 43. Inertem putat esse *sanguinem* sic dictum *draconis*, quoniam aqua non soluitur. *Gummi Kino*, dubiae originis substantiam, summopere adstringentem, vtilem reperit in diarrhoea; in haemorrhagia vterina, maxime post puerperium, adiumento fuisse, fide dignis testimoniis credit, in fluore autem albo expectationi minime satisfecit. Alumini iunctum, puluis stypticus edinburgensium, potentissimum adstringens. Maiori dosi ad tincturam praeparandam gummi Kino adhibendum esset; non tamen efficacior
- medi-

medicina solutione aquosa. Fere in corticibus plantarum habitat vis adstringens. *Cortex granatorum* multum suae virtutis, quae maxime adstringit, aquae impertit, ideoque vtile medicamentum, externe applicatum et in gargarismatibus, et in diarrhoea praebet: interne plus nocere, quam alia adstringentia, aut menses supprimere posse negat. *Cortex quercus* summum adstringens putatur. In leui tumore membranae mucosae faucium decoctione eius cum fructu vsus est, vt et in prolapsu uvulae frequenter ex leui refrigerio redeunte, atque in cynanche tonsillari. Huius decocti vsus haec mala adeo praeuertere consuevit. Paruam aluminis copiam adiacere solet, sola vero aluminis solutio, vel fortior, idem non praestitit. Omni secunda vel tertia hora cortex puluerisatus ad semidrachmam datus, vel per se vel floribus chamomillae iunctus, febrium intermittentium paroxysmum anteuertit. Efficaces non minus cupulae glandium sunt. *Gallae cum cortice* hocce conueniunt viribus. Iuuare, nec vnquam nocere, vidit gallarum puluerem in febre intermittente, si amarum quid, v. c. gentiana adiaciatur. Cum lardo suillo mixtum vnguentum vtile contra haemorrhoidales affectiones praebet. *Viscum* ab arboris, in quo crescit, indole non differre credit, ideoque quereinum, quo potissimum vtimur, inter adstringentia ponit, contra vero epilepsiam parum valere statuit.

Falso *lignum campechense* in dysenteria vtile reputatur, nocet maxime, vt ipse saepius expertus est; in diarrhoea vero confert plurimum, vi adstringente. Virtutem adstringentem fortissimam ostendunt *Balaustia*, sed tamen debiliorem, quam *malicorium*. Parum promittit *Lythrum*, de cuius virtutibus dissentiant Auctores.

p. 49.

Acida

Acida certo modo concentrata coagulant fluida corporis, ideoque, quae iis componuntur, condensant solida. Attamen, posterius faciunt, etsi tantopere diluta, ut prius efficere nequeant. Non nisi in superficialia cutis vasa agere, sicque affluxum sanguinis in altius positas partes, v. c. in contusionibus, impedire videntur. *Acida mineralia* adstringendi scopo vtiliter adhibentur. Si interne propinata haemorrhagias compescunt, hoc magis refrigerando quam adstringendo efficere Ipsi videntur, id quod secus esse persuasum habemus.

P. 51. *Acida adstringentibus mixta austerum* quid procreant atque adstringentiam augent; quare vina austera adstringunt, sed leuiter, quoniam alcohol in iis hanc facultatem minuit. Si hocce vero ex iis abigitur, vtile medicamentum exiit, ut in vino vrente (*burnt wine*, vino ad ebullitionem calefacto) cum adstringente aromate (cinamomo) misto videmus.

Amara certis casibus vim adstringentem ostendunt. Cum *Sedatiua* (ut opium) euacuationes nimias cohibeant, pro adstringentibus habita sunt, sed perperam; nihil huiusmodi produnt. Irritabilitatem et actionem fibrarum motricum minuendo, hoc efficiunt. Nec salium neutrorum refrigerantium agendi modus ad adstringentiam referendus. Neque vero balsamica, quando euacuationes morbosas compescunt, ideo proprie sic dicta adstringentia sunt.

P. 53. Cap. II. *Tonica*. Nouo loquendi genere vsus, *amara* fere hoc titulo comprehendit, quae solidis firmitatem et robur addunt, adstringentium pene modo.

P. 54. Medicamenta, quae atoniam corrigunt vel in solida ipsa, laxitatem eorum condensando, vel in statum vis nerueae partium atonicarum agunt, influxum illius in hasce augendo. Prioris generis *adstringentia*, posterioris illa medicamina (*amara*) esse videntur, quae nullam adstringentiam produnt; ideoque in
neruos

neruos tantum ipsa agere probabile est, *tonicaque* ideo proprie sunt nominanda. Nondum chemia eruit, p. 55. quatenam vere sit amaritudo, nec aliter nisi negative definiri potest. Non volatilibus partibus nititur, nec amara purissima vllum oleum essenziale per distillationem largiuntur. Si vero largiuntur, olea non amara sunt, ideoque amarorem ipsum non constituunt. Nec salinae partes in iis deprehenduntur, p. 56. et acida adeo amaritudinem destruere videntur; quae chemica analysis ex ipsis eruit salia, non proprie ad amarorem constituendum valent. Commu- p. 57. nes quasdam in corpus vires habent amara. Augent ciborum appetentiam et digestionem promouent, quae a muscularium fibrarum tono singulari modo pendet, qui amaris restitui potest. Corrigere videntur acorem et flatulentiam ventriculi vi illa, qua fermentationem acescentem cohibere solent etiam extra corpus; sed hoc fieri potius ideo, quod atoniam fugant, probabilius est. Ita ventriculi statum in me- p. 58. liorem mutando etiam totius corporis vigorem restituant, ob nexum intimum illius organi cum toto systemate fibrarum motricum. Si obstructions viscerum remouent amara (quem tamen effectum Auctor numquam vidit), nonnisi vi tonica hoc praestant. In aurigine non iuuant, vt quibusdam erat persuasum. Quando hydrops in illa exhalantium vasorum laxitate consistit, quam cachexiam nominamus, nec cum magna viscerum obstructione coniunctus est, amara summae vtilitatis sunt, tam in praeuertendo, quam in curando hoc morbo. Vim diureticam eorum p. 59. non magni putat esse momenti. Vis eorum antipyretica, non leuis, in eo consistere Ipsi videtur, quod recursum atoniae extremitatum vasorum arteriosorum, quae causa paroxysmi cuiusque febrium intermittentium sit, roborando tollant. Quam quidem eo- p. 60. rum virtutem ab actione in neruos pendere, hinc patet, quod

- quod vix in ventriculum ingesta effectum antifebri-
lem praestant. Febris intermittentibus medentur
per se sola, quamvis efficacius, si adstringentibus iun-
gantur. In febribus continuis vsus eorum ambi-
guus est; augent enim phlogisticam diathesin,
ideoque noceant, necesse est. Etiam si non stimulant
circulum sanguinis, tamen, quoniam corporis vigo-
rem augent, fieri potest, vt tamquam diaphoretica
se gerant; sudorem ipsum tamen ipsis solis cieri
non vidit, nisi magna aquae calidae copia diluta fue-
rint, stragulisque corpus foueatur. Largam ama-
rorum dosin fere semper aluum laxare reperit, quam
ob rem in colicis spasmodicis inque ipsa dysenteria
vtilia esse possunt. Chlorosin iis solis remoueri, non
expertus est. Ea nullo tempore vidit, nec ex theoria
credit, in contusionibus aut in casu ex alto quidquam
proficere. Amarorum virtutem anthelminthicam in
dubium vocat, nec melius de semine santonici sen-
tit, in quo tamen fallitur. In vlceribus sordidis cu-
randis vsus eorum externum vtilem inuenit, quin
et in gangraena cohibenda. Amara vero pura ad
fomentationes adhibita in locis, quae cuticula tegun-
tur, vix vnquam tumoribus medelam aliam afferre
posse credit, quam quae a calido humido proficiscitur.
Arthritidis inflammatoriae paroxysmos abigunt ama-
ra, et quare hoc fiat, subtilius eruere conatur, argu-
mentis vix intelligibilibus. Hoc tanquam corollarium
subiungit, amara ventriculi tonum destruere, quod
secus nobis quidem videtur. Amarorum certe vsus
continuatus in cura podagrae, quae mala post se tra-
hat, fusius docet; idem de diuturno vsu eorum con-
tra lithiasin sentit. Amara in substantia dare suadet,
huncque modum exhibendi omni per menstrua ex-
tractioni anteponeit, si illud fieri circumstantiae pro-
hibent, tempus, viginti quatuor horis minus, pro in-
fusione cum aqua calida (infra ebullitionis gradum)
suadet;

suadet; diuturnior infusio nauseosum reddit medicamentum. Vinum non efficacius amara extrahit (quod negamus). Decoctio decomponit substantiam p. 69. amaram, hinc extracta a stomacho repudiantur; nec grata nec valde proficua existunt medicamina. Garayanorum extractorum pretium perpendet. Quam p. 70. optime in valido Digestore vitreo amara extrahuntur per calorem, qui infra ebullitionem est. Spiritus p. 71. vini non tam larga copia plantas amaras extrahit, quam aqua, sed purius, restringendum tamen infusionis tempus, si gratam satis optamus tincturam, per cohobationem seu reiteratam infusionem in nouam plantae amarae dosin concentratior fit. Spiritum vini tenuem et digestorem commendat pro optima extractione spirituosa.

Gentianae radicem purissimam simplicissimam- p. 72. que putat amaritudinem et perquam fortem. Per se in curanda febre intermittente cortici peruuiano longe cedit, sed cum aequali parte radicis tormentillae iuncta nunquam in hoc morbo auctoris spem sefellit. Gentianam luteam et rubram aequiparat. p. 73.

Centaurium minus quamquam eiusdem generis cum gentiana, tamen minus vtile censet, cum tantum menstrui in sese recipiat, nec ita facile extrahi patiatur. Cum LEWISIO summitates Centaurii inertes putat.

Quassia et pura et fortissima est amaritudo, sed p. 74. gentianam non antecellit, nec exaggerata encomia variorum Auctorum meretur. *Simaruba*, vt eiusdem generis, ita et eiusdem qualitatis est. In dysenteria non adeo vtilem inuenit, vtiliorem vero longe chamomillae florum infusionem.

Nullam acrimoniam fouet, nec gustu nec olfactu p. 75. percipiendam, *Menyanthes* (trifoliata) et purae amaritudinis est; adstringentiam tamen quandam nigro, quem cum vitriolo martis procreat, colore manifestat;

- stat; minus gratum saporem praebet, quam priora; ficcata haec planta nullam virtutis partem amittit, vt falso quidam opinati sunt. In morbis cutaneis, vel si herpeticæ naturæ erant, infusionem, theae loco potam, saepe vtilem expertus est. *Carduum benedictum* inter debiliora amara ponit. *Lupulum* tamquam medicinam vtiliter adhiberi posse coniicit. *Fabae Ignatii* vsum dissuadet, venenosae quippe plantae. *Fumaria* vt saepius, quam fieri solet, in vsum trahatur, optat; in cutaneis affectibus eam valdopere commendat, immo in lepra. Duas vncias succi expressi bis de die propinat; restant tamen hae virtutes et in planta ficcata. *Radice Columbo* fortem gratamque censet amaritudinem, quæ in dyspepsia votis respondet, minus in vomitu cohibendo; acrimoniam et fracedinem bilis corrigere non valet.
- p. 76. *Chamomillam romanam* vulgari anteposit. Solis huius plantæ floribus, a semidrachma ad drachmam aliquoties in intermissione datis, febres intermittentes curavit; sed facile aluum laxant, ideo opio permiscendi. Ob eandem vim laxantem in colica flatulenta et spasmodica, immo in dysenteria prodesse vidit. *Tanaceti* herbam validiorem censet quam flores, vtraque tamen debiliora ceteris amaris recensitis. Eius contra podagram vsum ambiguus esse videtur.
- p. 77. *Absinthio vulgari* nullatenus romanum seu ponticum praefendum est, cum illud fortiorem contineat amaritudinem. Herba prae summitatibus eligenda. Infusione duplici recte paratur tinctura.
- p. 78. Narcotici quid absinthium prodere Ipsi videtur, immo aliquid huiusmodi in aliis plantis amaris latere opinatur, quod sensibilitatem atque irritabilitatem neruorum destruat. Vim anthelminthicam negat.
- p. 79. *Abrotanum*, debilis amaritudo, non laudanda. *Scordium* in praxi respuit; de *Teucrio Chamaed.* et *Chamaep.*
- p. 80. item. *Aristolochiam* rotundam, longam et tenuem
- pares

pares censet. Valde amarae et acrimonia pleniores sunt caeteris huius classis. In retentionis mensium et chloroseos quibusdam casibus vtilem expertus est, in suppressione vero minime. Portlandicus pulvis maiorem sui partem aristolochiam recipit, quae in arthritidis paroxysmis abigendis idem praestat, quam ille, sed et iisdem sequelis stipatur. Sapore et odore gratior *serpentaria* et amaritudinem, aromaticamque acrimoniam non leuem fouet. Antisepticum et maxime tonicum est medicamentum; in gangraena adeo prodest. Febribus intermittentibus medetur, imprimis si cortici et adstringentibus iungatur. In febribus remittentibus et continuis nullus tam acris plantae usus nisi in typhiacme. *Cortex Aurantii* praeter amarorem magnam olei volatilis aromatici copiam continet, quae peculiare ipsi dat facultates, nondum iuste determinatas. Minus aromatica, sed amariora poma immatura, *curassawica* dicta. Stomachicum praestans cortex aurantii, sed recentior et maiori dosi esset adhibendus. Folia aurantium in epilepsia curanda nihil efficere vidit. *Arnica* non expertus est. Amarum in *Cascarilla* magis dominatur, quam aroma. Antipyreticum debilissimum est, nec haemoptysi medetur; vis eius tonica non praestans est.

In *cortice peruuiano* qualitas amara et adstringens coniuncta est, et hinc, quamuis parum aromatici contineat, maximum tonicum euadit. Dyspepsiae, quae maximam partem ab atonia fibrarum muscularium ventriculi pendet, medetur vt plurimum. Haec vis roborandi a ventriculo in reliquum corpus patet, ideoque cortex feбри intermittenti medetur. Dari potest statim in initio, nec plures paroxysmi antea expectandi. Non facile in modica dosi functiones animales turbat, quare sine praeparatione praeuia propinandus, nisi emeticum lene exceperis. Si bilis

- abundat, leniter aluus ducenda. Sed est, vbi symptomata tam graua vrgeant, vt omiffa omni antecedente primarum viarum euacuatione, corticem protinus dari expediat, maxime fi paroxyfmi diuturniores in dies fiunt. Si vero phlogiftica corporis diathesis inualuit, cortex non potest non nocere, certe nil iuuat, donec illa remota fuerit. Vifcerum obftrudiones / corticem non augere opinatur, itaque
- p. 94. non nocere, fi illa in febris praextiterint. Quod ad tempus attinet corticem exhibendi, iuftam et fatis magnam dofim (ad drachmas duas) paulo ante accessionem dat, vel repetitas minores aliquot horis ante. Haec efficaciffima methodus, quam primi corticis introducdtores adhibere confuerant, in caufa fuit, vt praeflantiozem fpeciem corticis, quam flaua noftra est, in vsum traxiffe crederentur, id quod tamen fecus est. Et cortex ruber hac methodo vtiliffime datur. Affinitatem inter intermittentes et remittentes febres demonftrat, et in remiffione corticem sub certis limitationibus dat. Si febris intermittens in remittentem, tandem vero in continuam transit, etiam in hac cortex recte datur, vel fi continua ex effluuiis paludofis nata fuerit etc. eo tempore fcilicet, vbi vel leuiter remiferit. In ceteris continuis genuinis nocet; auget enim ftatum inflammatorium. Docet Auctor, quando in rheumatismo acuto cortex dandus, quando omittendus fit. Corticis vfus quis fit in febris, ab effluuiis humanis enatis, in typho putrida et neruofa, difficile Ipsi videtur
- p. 96. determinatu. Statum inflammatorium in vtraque ab initio adefle credit (perperam), ideoque ante fecundam feptimanam corticem exhiberi non debere. Sed in hac demonftratione vacillat hinc inde dubius.
- p. 97. In variolis non concedit vsum corticis, nifi poft eruptionem confluentium, et in febre, quae eam fequitur, fecundaria. In morbillis, cum fere inflammatoriae
- p. 98.
- p. 99.
- p. 100.
- p. 102.
- p. 104.
- p. 105.
- toriae

toriae sint, dissuadet omnem eius exhibitionem. Idem ferme de erysipelate sentit. In scarlatinae tantum anginosae quadam specie admittit hoc medicamentum. Non nisi in exeunte dysenteria, quando p. 106. malum in diarrhoeam degenerauit, cortice utitur, aut si cum typo tertianae coniuncta sit. In catarrha- p. 107. libus affectionibus, quae cum febre intermittente stipatae aut iam chronicae factae sunt, cortici fidit. Haemorrhagia actiui generis, id est, quae diathesin inflammatoriam sociam habet, ut saepe solet, nocet maxime, in passiva vero v. c. in menorrhagia, quae a laxitate extremitatum vasorum vterinorum pendet, p. 108. conuenit summopere, non tanquam adstringens, sed ut tonicum. In phthisi ut plurimum nocet, nisi in ea, quae hecticam febrem, cum frigore statis temporibus redeuntem, sociam habet, ubi magnum leuamen affert, sed malum ipsum non curat; redit tandem febris et phthisis aegrum iugulat. Vbi cortex gangrae- p. 109. nam curabat, quandam inflammationem et suppurationem excitabat circa gangraenatam partem; atoniam vicinarum partium aufert, naturaeque moliminibus subuenit. Nullius contra usus est, ubi gan- p. 110. graena ab acuta grauique inflammatione proficiscitur. Scrophula et rhachitis non in genere a laxitate et debilitate corporis nascuntur, sed a certa et pecu- p. 111. liari corporis conditione pendent; nullum itaque in utroque morbo leuamen e cortice produci vidit. Solum, si epilepsia a mobilitate neruorum ortum trahit, haec medicina vsui esse potest; sed hoc raro fit, fossiliaque tonica ex ferro, cupro aut zinco magis proficua reperiuntur. Posterioribus tamen corticem p. 112. in chorea praefert. In tussis conuulsivae progressu, ubi contagium iam fere euanuit, vtilem expertus est. Item in asthma hysterico. Hysteria genuina, quae p. 113. vix nisi in plethorico corpore occurrit, cortice non sanatur. Innumerae vero illae aegritudines neruo-

- fae, quae vulgo hystericae dicuntur, et illae praesertim, quae melancholico temperamento accidunt,
- p. 114. a cortice leuantur et curantur. Nocet vero in hypochondriasi, vbi torpor cum fibra stricta adest, caeterae contra affectiones, quae falso hoc nomine veniunt, dyspepsiae species sunt.
- p. 114. - *Salici albae* iustas tribuit in curandis febribus intermittentibus laudes. Corticem huius arboris ex ramis, tertiam pollicis partem crassis et quatuor vel quinque annorum, depromit.
- p. 116. Cap. III. *Emollientia* minuunt cohaesionis vim inter moleculas solidorum corporis humani atque sic laxiores et flexibiliores reddunt. In simplicia modo solida agunt, non in fibram muscularem, nisi forte propter calorem, qui vna cum iis agit. Agunt in loco, in quo applicantur, vel ita vt sese in substantiam solidi insinuent, vt aqua, vel ita vt iuxta interstitia aridarum particularum penetrent, vt oleum. Ob
- p. 117. cohaesionem intimam partium corporis emollientia quamuis topice applicata, tamen certo modo ad totum corpus patent, idque quadam ratione relaxant. Iam demonstrare conatur, interne adhibita vix emollientes edere vires, nisi in ore et in faucibus aut in inte-
- p. 118. stina crassa iniecta. Multo minus in vasa sanguifera eorum virtus transit. Quamdiu aqua sensationem frigoris edit, non emollit, id est, nisi plus quam 62
- p. 119. gradus Fahrenheit. caloris habet. Quo calidior est aqua (ne tamen vrat), eo etiam emollientior est.
- p. 120. Forma vaporis plus etiam relaxat. Emollientia, nisi diu satis applicantur, effectum debitum non praestant, ideo optime in pultis forma adhibentur. Emollientia guttatim cadentia in locum affectum (*douche*) simul motum oscillatorium in vasis partis affectae procreant, frictioni analogum, atque sic maxime resoluunt obstructions, sensumque et vitam in paralyticis membris resuscitant. Oleum applicatum in
- aridas

aridas squamas cuticulae sese insinuat, atque ita flexiliorem et laxiorem eam reddit; vix ultra penetrat. Si aqua calida, vt probabile est, in ipsam cutis substantiam penetrat, textum etiam cellulosum et ipsas vasorum membranas relaxabit, ita vt facilius iam sanguinem transmittere possint. Cessat hoc modo partium inflammatarum tensio. Impetus cordis et arteriarum si quando, vt saepe, a spasmodica constrictione extremorum vasorum in superficie corporis pendet, tollitur applicatis supra totum corpus emollientibus. Sic relaxatio integumentorum infimi ventris saepe spasmum intestinorum etc. aufert. Si huic parti emollientia applicantur, maior in hanc influxus humorum enascitur, et impetus eorum in alteram minuitur; inde ex relaxatis superficiei corporis vasis extremis, sudor. Inde reuulsio a capite per pediluvia. Emollientium vis relaxans et obstructions remouens augetur, si cum frictione iunguntur. Sed et calore efficaciora fiunt; maxime si ad minimum per horam integram applicantur. Aqua mollior, aptior ad hunc vsum. Aptior etiam videtur, si cum oleo intime miscetur, quod fit addito lacte; cui tamen ROBINSONI experimenta repugnant. Plantarum sic dictarum emollientium vires, atriplicis etc. parum ad facultatem relaxantem aquae faciunt. Nec ipsa mucilaginosae, althaea, farinae etc. cutem leniorem, quam aqua simplex, relinquunt, aptiora tamen ad pulmenta pro fotu eam reddunt. Oleosa emollientia non penetrant ultra cuticulam, nisi per vasa lymphatica, non tamen magna copia. Rectius et utilius cum frictione adhibentur, quam aquosa. Abdomen oleosis pertractauit, sicque largam vrinae copiam non raro fluere vidit. Perspirationem haec non obturant. Oleum oliuarum oleo lini ad hunc scopum praefert. Inter pinguedines animalium non distinguit.

p. 121.

p. 122.

p. 123.

p. 124.

p. 125.

p. 126.

p. 127.

- p. 128. Cap. IV. *Corrosiua* ea sunt, quae solidam corporis humani substantiam dissoluunt, quae auferenda est. Sed haec chirurgia curat. Solidis viuis si applicantur, dolorifice agunt, afficiunt irritantque interdum totum corpus. *Acida concentrata* primo loco nominanda, sed propter eorum liquiditatem raro adhibentur. *Alcali fixum* acido aëreo liberatum causticum frequentissime in vsum trahitur. Alternata acidi et alcali applicatio BARRYI Auctori non successit. Metallis vero iuncta acida valde corrosiua fiunt, v. c. *causticum lunare* (lapis infernalis), et *butyrum antimonii*, fortissimum causticum, quod tamen facile liquefit et ea propter raro adhibetur. Et *alumen vstum*, mitius causticum, fungosas excrescentias vlcera consumere valet. Corrosiua mercurialia et cuprea vlcera sordida mundificant et ad puris laudabilis excretionem disponunt, ad sanationem tam necessarii. Praecipitati rubri cum vnguentis missionem damnat.
- p. 131. Cap. V. *Stimulantia* ea dicit, quae magis in solida viua agunt, et ea, quae motui, et ea, quae sensationi inferuiunt. Dantur, quae sine sensatione excitata musculorum motum promouent, quamdiu principium vitale in iis persistit. Quae mobilitatem fluidi neruei tam in neruis ipsis, quam in musculis, (irritabilitatis principii) augent, stimulantia, quae minuunt, *sedantia* appellantur. Quomodo sensus diuersi vario modo affici possint, explicat. Quanquam expectari poterat, vt omnium stimulantium ad organa sensoria applicatorum vis directe in cerebrum tendere deberet tamen omnes fortes impulsus persaepe in adiacentes partes magis, quam in cerebrum aut in totum corpus agere videmus. Sic maxime vasorum sanguiferorum actio augetur in partibus organo sensorio vicinis. Stimulantia, ad certum locum applicata, dolorem, inflammationem, suppurationem etc.
- exci-

excitare possunt, sine eo vt reliquum corpus afficiatur; in aliis casibus augetur quidem circulus sanguinis, sed non pro ratione inflammationis localis. Dantur e contra stimulantia, quae exiguum quidem effectum exerunt in partes, cui applicantur, motus tamen in aliis iisque maxime remotis locis excitant, qui stimulum a loco applicationis abacturi sunt. Huius tenoris sunt motus sternutationis, tussis, vomitus, secessus per vrinam et aluum, rel. Hic non peculiaris inter has distantes partes nexus neruorum, sed prouida quaedam naturae intentio praeualere videtur, nociua a corpore repellendi. Variis exemplis hanc illustrat vim naturae conseruatricis et medicatricis, talesque stimulos *indirectos* applicat. Saepissime stimulantia in ventriculum ingesta in corpus reliquum agunt per interuentionem praeuiam cerebri. Sic stimulantium effectus in ventriculo sigillatim prosequitur, vsque dum vel in intestina procedunt, vel in circulum sanguinis recepta vario modo agunt.

Verticillatarum facultas fere oleo essentiali in iis abundanti nititur. p. 137. — 140. p. 141.

Betonica debilis planta, recteque iam in praxi neglecta; ita et *hedera terrestris*, quae phthisi pulmonali mederi falso creditur. *Hyssopus* plus olei essentialis fouet, cum amarore coniunctum; virtutem eius pectoralem Auct. non vidit, in quibusdam tamen contusionibus oculorum adiuumento fuit externe applicatus. p. 143. p. 144. p. 145. p. 146.

Lauendula interne et externe adhibita systema neruorum potenter stimulat, interque cephalica forte supremum locum occupat. Cerebri energiam ad efficaciorum impulsu in neruos animalium, raro in neruos vitalium functionum instigat, sicque circulum sanguinis fere nunquam stimulat, vt aromata solent. Supra destillatione plantarum verticillatarum quaedam

dam monet. Parem cephalicam virtutem ostendit *Maiorana*. In sternutatoriis frequentissime adhibetur.

- p. 149. *Mentha sativa* potenter ventriculum ad omnia eius munera excitat; antispasmodicum est. Colicas spasmodicas sedat. Vomitum a spasmis cohibet. Coagulationem vero lactis in mammis et appetitum
- p. 150. venereum praeuerrere non vidit. Omnes mentharum virtutes, sed maiores in *Mentha piperita*, in aqua eius destillata certe et oleosaccharo, praesentaneas vires antispasmodicas et carminatiuas deprehendit. *Pulegium* minus antispasmodicum et magis calefaciens expertus est. Menstrua non peculiari facultate, sed vt stomachicum interdum prouocat; saepe incassum tentatur. Leniter stimulat systema nervosum *rosmarinus* et recte cephalicum habetur, quod
- p. 152. vix calefacit. Hoc oleum fragrans et efficax in calicibus florum residet et in foliis maxime summitatum ramorum. *Salvia* verticillatarum plantarum vires quidem edit, sed oleum eius magis ingratum
- p. 153. sanguinem mouet. *Teucrium marum* largam (?) putat continere olei essentialis copiam cephalici generis, odoris magis pungentis et potentissimae errhinae facultatis. Summum inter verticillatas plantas putat esse cephalicum et antispasmodicum. *Marrubium* parum olei et vix fragrantis fouet, nec pectorales, nedum antiphthificas virtutes eius expertus est.
- p. 155. *Umbellatarum* vires maxime in feminibus continentur, antispasmodicae et carminatiuae. *Ammi* tanquam exoticum et infidae virtutis negligendum.
- p. 156. *Anethi* aqua destillata, in colica infantum frequentius vsurpata, ingrator magis gratis locum cedere deberet. *Anisum* oleum fragrans et tamen parum acre
- p. 157. fouet, quod maiori copia in Elaeosaccharo adhibitum vix calefacit; neque pectorales virtutes egregias, neque vim lac in mammis augendi expertus est.

Cari semina olei grati copiam continent, sed viribus cum anisi feminibus conuenire putat. *Foeniculum* p. 158.

debilius anetho, aniso, caro. *Coriandri* semina cum fennae foliis infusa horum odorem et saporem egregie emendant, immo tormina auferunt, quae fenna tam facile excitat. *Cuminum* potentiori, quam reli-

quae fere omnes, facultate carminatiua gaudet, sed ob odorem minus gratum negligitur; ad discutien-

dos indolentes tumores apta est ex eo fomentatio. *Petroselini* radix diureticum putatur; inefficax ta-

men reperitur, forsan quod vires coctione dissipantur. *Angelicae* gratum aroma maxime in radice re-

sidet. *Pimpinella*, planta stahlina vix memorandae virtutis. *Ginseng* radix, blandum sed debile aroma cum quadam dulcedine; vim aphrodisiacam nullam possidere expertus est.

Siliquosarum odor pungens oleo essentiali nititur, quod destillatione cum aqua obtinetur, et in aqua subsidit. Alkali volatile nullum continent. Acrimo-

nia earum in foliis facile per siccationem auolat, difficilius ex radice, minime omnium ex feminibus. Cuti

applicatae, rubefaciunt eam, successu temporis inflammant valde, deuique vesicas extollunt. Exsudatio

lymphae ex iis et inflammatio serius medelam recipit, quam quae cantharidibus excitatur. Simulac

in ventriculum peruenerunt, haec earum acrimo-

nia stimulum systemati neruoso fortem et vndiquaque penetrantem addit, sed fugitium, quoniam facile per vias vrinarias secedit. Non difficulter in

putrefactionem ruunt hae plantae et sic destillatae alkali volatile praebent. Prouida naturae cura eas

ibi maiori copia crescere iussit, vbi scorbutus frequentissimus.

Cochlearia inter omnes maxime antiscorbutica habetur, et est. In conseruae forma virtus ipsius

non satis integra manet, frequentissime succo expresso

- presso vtuntur medici. Spiritus cochleariae utilis
- p. 165. in paralyfi et tanquam diureticum. *Nasturtium* aquaticum siliquosarum vires eminentes possidet. Succis antiscorbuticis admixta acida vegetabilia virtutem eorum perquam augent; in vasis bene obturatis seruandi
- p. 168. sunt. *Erysimi* in raucedine curanda laus. *Brassica* fermentata (*Sauerkraut*) contra scorbutum non ob acrimoniam siliquosis communem laudari debuerat. *Raphanus rusticanus* maximum stimulanis huius ordinis est; inflamat cutem, in paralyfi et rheumatismo prodest, sic et in raucedine; (drachma vna radicis raspatae cum quatuor vnciis aquae bullientis per duas horas infusa et duabus sacchari drachmis dulcificata ad vnum et duo cochlearia minuta bis terue in die
- p. 169. paullatim forbillatur). Ingesta promouet digestionem, cum aqua infusa emeticum praebet. Eius acrimonia facile in vrinarias vias penetrat et vim diureticam fortem monstrat. *Sinapi* nigrum et album non differt, per destillationem oleum essentiale largitur, eiusdem cum seminibus acrimoniae; oleum
- p. 170. expressum autem blandum est. Puluis eius cuti impositus eam rubefacit diuturna inflammatione, interne vero sumtus maximos post raphanum rusticanum
- p. 171. edit effectus stimulantis. Semina sinapeos integra, ad vnciae dimidiaae quantitatem deglutita, aluum exonerant, interdum laxant.
- p. 172. *Alliacearum* virtus maxime in *Allio satiuo* dominatur, cuius acrimonia maxima facile in aërem auolat. Oleum essentiale acre largitur, quod in aqua subsidit. Allium tritum cutem inflamat. Digestionem promouet et condimento loco esset, nisi odor
- p. 174. perhiberet. Calorem in corpore excitat, stimulantem suam substantiam per totum corpus velocissime perfundit, quae per perspirationem et vrinam transit,
- p. 175. vtile hydropicis remedium vt et scorbuticis. In asthmae pituitoso confert. Qua forma sumendum sit,

fit, docet. *Cepae* acrimonia tam volatilis est, vt fa- p. 177.
cile in aërem dissipetur, si in frustra concidatur. Ven-
triculum stimulat, diuretica est. Mucilaginis instar
agit, quando assata ad suppurationem promouendam
applicatur. Succii aliquot guttae ante decubitus
in aurem stillatae contra surditatem profunt.

Coniferae. Pinus. Terebinthinae species parum p. 178.
differunt. Est acris substantia, quae cutem inflammat,
magno cum dolore. Ipsa, vt et caetera balsama, ob
eandem vim male vulneribus recentibus applicantur.
Cum saccharo aut melle ingesta stomachum facile p. 180.
offendit therebinthina, laxat aluum, maxime clysteris
forma iniecta, ad semiunciam aut vnciam integram
cum vitello oui in aqua triturrata. In vasa sanguife- p. 181.
ra ingressa calefacit et rheumatismos et arthritidem
fugat; diuretica est, et antiscorbutica. Nocet in p. 182.
inflammationibus internis. Manifestam inflamma- p. 183.
tionem in vrithra oriri vidit ab vsu eius interno, et
vrinae suppressionem. Sine successu in fluore albo
dedit. Non facile cutem irritat *oleum terebinthinae*;
calorem in ventriculo creat, et diureticum est. Tere-
binthinam e pino larice ꝑ. omnibus aliis praefert.

Iuniperi oleum magis gratum est therebinthina- p. 186.
ceo; diureticum est. *Balsamica* terebinthinaceae
naturae maxima ex parte esse videntur. *Balsamum* p. 189.
Capaiuae vires suas oleo essentiali debet. Damna
interni vsus ex *Hoppio* refert. Saepius irrito successu
contra gonorrhoeam propinauit; interdum nimis
irritabat et saepe nocuit. Ad viginti et triginta gut- p. 190.
tas in haemorrhoidalibus affectionibus (quibus?)
semel aut bis in die cum successu dedit.

Ex specie terebinthi fluit *balsamus peruuianus*,
cuius virtutem nullam expertus est. Gratissimo p. 191.
odore imbutus et mitissimi saporis *tolutanus* balsamus,
quem inter balsamos innocentissimum depraedicat.
Benzoe maximam analogiam cum terebinthinaceis
habet

- habet eo quod oleo et sale acido constat, vt illa.
- p. 192. *Flores Benzoes* magnam acrimoniam et stimulandi vim fouent, in asthma non vtilis, ad semidrachmam vero datos nociuos reperit. *Styracem liquidam* cum duabus partibus vnguenti basilici nigri mixtam empirico vsu in paralyfi, inprimis vero in debilitate membrorum post rhachitidem subsequa magno cum successu adhiberi certior factus est.
- Resinosa. Myrrha.* Stimulat haec gummi resina ventriculum, appetitum et digestionem promouet; a maiori vero dosi ad triginta et quadraginta grana calefacit valde et ventriculum et totum corpus. Perculiarem in vterum agendi vim non possidet. Nihil prodesse in phthisi immo saepe nocere pluries vidit.
- p. 195. Vsum in vlceribus externis damnat (iure?). Mercurii certa et constans vis in lue venerea curanda a *Guaiaci* vsu in hoc morbo auocauit, non vero huius quaedam inefficaciam. In morbis cutaneis nullam vtilitatem ex eo percepit. In rheumatismo chronico efficax remedium, inprimis eius gummire-
- p. 196. sina, quae commodius in vsum trahitur. Resinosa pars multum cum balsamis conuenit. Variarum circumferuntur de tincturae gummi guaiacini cum taffia praeparatae efficacia contra arthritidem opinio-
- p. 199. nes. In ipso paroxysmo adhibita certo damnum infert; diutius vero extra accessionem propinata tollit quidem in longum tempus paroxysmos, sed redeunt. Vbi non redierunt, hydrothoracem subsequi vidit, sibi que persuadet, nullo remedio inflammatorias accessiones arthridis praeuerti posse, sine eo vt periculosa corporis atonia insequatur. Vt spirituosum menstrui damna euitet, solutionem gummiresinae in aqua mediante vitello ouorum aut mucilagine gummi arabici praeparat. Hanc in rheumatismo chronico aliquamdiu vesperi ante somnum dat ea dosi, vt gummi in ea contentum quindecim ad triginta grana ponde-

ponderet, aliusque sequenti die semel soluatur, non vero eousque vt paroxysmorum reditus penitus auertatur, quod periculosum censet. In arthritide retrogressa et volatica summae vtilitatis inuenit hanc medicinam. *Sarsaparillam* nunquam efficacem ex- p. 200.
pertus est. Infusionem *Sassafras* calide et iusta copia ingestam sudorem largum procurare vidit.

Aromata. Et horum vis stimulans ab oleo essentiali, sed gratissimo pendet, quod ventriculum excitat et saepe antispasmodicas et carminatiuas edit vires. Augent calorem sanguinis. *Cinnamomum*, fragran- p. 202.
tissimum aroma, oleum quidem acre continet, sed tam parua quantitate, vt tutius longe quam caetera aromata adhiberi possit. Adstringit parumper. Idem, sed debilius, aroma *Cassia lignea*, maiori tamen mucilaginis copia referta. Iucundissimi odoris *Caryo-* p. 203.
phylli, qui largam olei aromatici quantitatem fouent, quod, vt venale ad nos venit, satis efficax pro vsu externo est. *Nux moschata* fere cuilibet gratum est aroma, non leui hypnotica facultate praeditum, cuius exemplum memorabile refert. Partes eius acti- p. 205.
vae non calore aquae bullientis dissipantur. *Macis*, pars nucis moschata, et odore et sapore aliquantum differt ab hacce, oleum vero fouet volatilius paulo et acrius. *Cardamomum* gratum, sed parum acre p. 206.
aroma, cuius oleum essentiale in aqua non subsidit. *Zingiber* minus grati odoris et magis pungentis et vrentis saporis. Calorem sanguinis auget non secus ac caetera aromata; partes eius actiuae satis fixae sunt. Frequentissimi vsus aroma *Piper*; et huius p. 207.
acrimonia non valde volatilis naturae est. Calefacit non leuiter, assiduo vsu assueta corpora vero minus. Febres intermittentes fugat. Debilius *Piper longum*. p. 209.
Debilius etiam eiusdem generis planta *Cubebae*, fragrantiori tamen et magis grato odore gaudent. Inodo- p. 210.
rum *Capsicum*, acrimoniae piperis; contra febres in-
termit-

p. 211. *termittentes* valet. Maxime a *canella alba* differt *cortex Winteranus*.

Acria. *Ari* acrimonia non est oleum essentialiale (nec resina), quia vini spiritu non extrahitur, exhalat exsiccatione et aquae bullientis calore, non tamen in destillatione transcendit. Radix recens rubefacit cutem, leuiorem tamen aliis enumeratis medicamentis producit inflammationem; stimulat ventriculi digestionem, tollit febres intermittentes. Minus succulenta est et melius exsiccatur radix, si a planta

p. 214. iam emoritura desumitur. *Mezerii* lignum fere insipidum, cortex vero tam acris, ut cuti impositus cuticulam separet, ferique effluxum excitet, sine tamen partium erosione. Duae radices drachmae per diem in decoctione propinatae calefaciunt ventriculum. Maiori vero dosi vrit, nauseam vomitumque creat et

p. 215. corpus calefacit. Ulcera post mercurii abusum supra totum corpus sparsa hoc decocto sanauit intra aliquot septimanas; idem et in aliquibus cutaneis affectibus interdum efficax expertus est auctor. Tentan-

p. 216. da ulterius *pulsatilla nigricans*, etiamsi a BERGIO reiecta.

p. 217. Cap. VI. *Sedantia* ea nominat, quae, citra euacuationem et directe, motus et vires (*powers*) in corpore minuunt. Duplicia sunt, nempe ea (*narcotica*), quae in neruosum et ea (*refrigerantia*), quae in systema sanguiferum agunt. Sect. I. *Narcotica* sensibilitatem et irritabilitatem minuunt, atque ita etiam motus in corpore et horum vires impulsivas (*powers*). Sic somnum inducunt et *hypnotica* aut *soporifera* appel-

p. 218. lantur. Haec proprie appellanda sunt *Venena*, cum vitale principium ex toto extinguere valeant. Non specialiter in cerebrum, sed in illud subtile et elasticum agunt fluidum, quod vniuerso systemati neruoso commune est, quoniam motus et vires motrices in ea praecipue parte minuunt, cui applicantur. Generatim minuunt, immo destruunt mobilitatem vis neruosae.

vosae. Huius narcoticorum effectus varietates per p. 219.
 sequitur. Primo omnium et facillime, si in ventri-
 culum ingesta sunt, animales functiones afficiunt,
 sicque somnum inducunt. Deinde eorum effectus p. 220.
 in vitalibus functionibus comparent, eorumque mo-
 tus minuunt, non quidem constanter, sed frequen-
 tius tamen. Magis vero perspicue eorum vis in na-
 turalibus functionibus cernitur. Mobilitas canal-
 is alimentaris sic perpetuo minuitur a narcoticis inge-
 stis. Qua vero re eueniat, vt narcotica non semper p. 221.
 sedare, sed saepe fortiter stimulare videantur, disqui-
 rere studet, et ex *indirecto* eorum *stimulo* explicare
 tentat. Ita ex concursu huius indirecti stimuli et vis p. 222.
 sedantis directae ebrietatem illam deducit, quam nar-
 cotica procreare solent. Effectus eorum, si non ne p. 223.
 cant, cito praetereunt, ideo et frequentius et sen-
 sim maiori dosi exhibenda sunt, si effectum eo-
 rum continuare velis. Hanc eorum proprietatem
 ex natura somni demonstrare conatur. *Opium* indu- p. 225.
 cit somnum, motum neruosae vis torpore perfundit,
 eiusque ex cerebro in organa voluntaria influxum
 ita suspendit, vt motus in his vel conuulsiui vel
 spasmodici tollantur. Eodem modo et vitales, im-
 mo et naturales functiones minuit, quae etiam ex
 parte ab energia cerebri pendent. Somnum facile
 procreat, si corpus vel nullo vel paruo stimulo affe-
 ctum est. Vbi vero immodicus adest stimulus, mo- p. 228.
 dica opii dosis eum superare nequit, atque sic ex con-
 flictu sedatiuae opii facultatis cum stimulante irrita-
 mento, maior exsurgit in corpore irritatio, quae ta-
 men et ipsa vincenda est dosi huius medicamenti sa-
 tis magna. Plerumque iste conflictus, istaque exp. 229.
 opio irritatio ob minorem, quam par erat, eius dosin
 nascitur, vbi largior irritationem certius sopiuisset.
 Fere vbi irritatio, in corpore praesens, praecipue et
 sigillatim cerebrum afficit, nullatenus vero systema
 sangui-

- fanguiferum, largissime et liberali prorsus modo opii vsui indulgere possumus, sicque certissime irritamentum plane tollit, aut ad tempus eius effectum suspendit, tuto modo. Stimulat (quavis ratione) opium et semper cordialem et exhilarantem vim exercet;
- p. 230.** si itaque agrypniae causa, irritatio iam in corpore praesens, ab aucta cordis et arteriarum actione pendet, opii stimulus accessorius eo certius somnum fugat, sequentibus omnibus dicti illius conflictus noxis, etsi saepe somnus tandem accedat. Si actio aucta systematis sanguiferi hic non sedatur, sed post opii actionem continuat, immo, ut fere fit, inualefcit,
- p. 231.** perniciosi plane exsurgunt effectus. Mere stimulantia aegre sudorem excitant, ex quo patet, opii vim sudoriferam stimulante pariter atque sedatiua virtute niti, priore cor excitante, posteriore vasa extrema relaxante. Exigua illa opii copia, quae in vias secundas penetrat, sanguinem nec rarefacere potest, nec
- p. 233.** rarefacit. In febribus continuis cardiaca opii virtus interdum vsui esse potest, sed non semper, quoniam in initio fere diathesis quaedam inflammatoria praevalet.
- p. 234.** In febribus contagiosissimis minima interdum adest, et sic tempestivius opii vsus conducit; sic etiam, ubi inflammatio post aliquot hebdomadas evanescit, delirium tamen vrget, praesentaneum inuenit remedium in opio, larga dosi, octava quaque hora dato.
- p. 235.** Se inter omnes primum opii liberalem vsuum introduxisse asserit. De opii vsu in febre intermittente; iuuat, si ea ratione dari potest, ut sudor erumpat,
- p. 238.** rectissimeque cum cortice iungitur. In omni casu, ubi sanguinis missio indicatur, opium perniciosum est. Vbi vero spasmus et inflammatio a singularis partis irritatione proficiscitur, ut in calculo, ductibus biliaribus aut vreteribus impacto, praeter venaesectionem opium suadet, sua experientia monitus.
- p. 239.** Quatenus in catarrhalibus morbis opem ferat, docet.

Ex agendi modo pulueris Doueri concludit, opium, si eo dirigatur, vt sudorem producat, inflammatorias affectiones auferre posse, vt exemplo rheumatismi acuti videmus. In statu suppuratorio morborum p. 240. inflammatoriorum non modo admittit, sed summe necessarium censet opii vsum. Sic in variolis, quando in suppurationem tendunt, et in confluentibus maxime. In morbillis, morbo pure inflammatorio, p. 241. reiicit. In haemorrhagiis non, nisi vbi a particulari p. 242. irritatione nascuntur, concedit. In catarrho, vbi p. 243. multa tussis et exigua febris adest, proficuum censet in iusto magnis dosibus. Quam parum in dysente- p. 244. ria conueniat, monet. Maximam suam vim in spasmodicis affectibus idiopathici generis monstrauit opium. Multa experientia testatur Auctor, in cho- p. 246. rea St. Viti curanda summae utilitatis fuisse. Varias p. 247. epilepsiae causas perquirat; vbi ab irritatione quadam nascitur, regularesque accessiones habet, confert opium, vt in aura epileptica, summopere. Asthma p. 248. spasmodicum nunquam opio perfecte curatum vidit. In secundo tantum tussis conuulsivae (Chincough) stadio vtile reperit. In pyrosi (*waterbrash*), parum noto morbi genere, nihil, nisi opium, salutare inuenit. In colica spasmodica quatuor, quinque aut sex p. 249. horas ante vsum purgantis (olei ricini), opium summo cum successu dat. Pluries, quam vulgo creditur, p. 250. in vomitu curando opium salutare est. Si semel vomitu reiectum est, optime in anum immittitur, paucae aquae quantitati mixtum. Fere semper in diarrhoea prodest. In vera hysteria, quae vt plurimum p. 251. plethorica corpora afficit, et ab occasionali turgescentia systematis genitalis pendet, nullius vsus est; in caeteris vero, abusiue sic dictis, hystericis affectionibus, quae a mobilitate systematis neruosi proficiuntur, multum iuuat. Dubiae valde utilitatis in mania est. Venereae lui curandae magno adiu- p. 253.

- mento est, sed eam per se nunquam curat. Non solum in vomitu, sed in aliis etiam casibus praestat, opium per clysteres iniicere, sed tunc ad minimum duplex quantitas adhibenda. In aliis casibus contra praestat, per os exhibere, vt in diarrhoea et tenesmo.
- p. 255. Tres gummi arabici drachmas in vnciiis tribus aquae solutas proprium pro clystere opiato vehiculum expertus est. Etiam cuti applicatum tam localiter quam vniuersaliter fert opem. Emplastrum opiatum temporibus applicatum saepe odontalgiam subleuavit, vt et ventriculi intestinorumque spasmos supra
- p. 257. abdomen positum. Nulla pharmaceutica operatione opii virtutes emendantur. Acida vim eius minuunt, sed non alterant. Emetica addita alterant opii vim
- p. 259. et ad cutem determinant, vt in Doueri puluere videmus, cuius adhibendi modum fusius docet. Dosis opii iusta, quae sedatiuum effectum praestare potest, pro adultis in genere granum vnum est, non minor.
- p. 261. Saepe maiorem dosin necessariam reperit, immo multo maiorem, si irritamentum maius superare debet. A modicis dosibus incipit et ad maiora pergit. In arthritide ventriculi quondam paulatim ad decem grana pro dosi bis de die ascendit, et post malum debellatum eodem modo paullatim descendit; sine vlla subsequa corporis noxa. Vbi magnum corporis irritamentum superandum est, opii doses permagnae facile feruntur, sed effectus cito euanescit post octo plerumque horas; tunc itaque ad opium redeundum, si casus exigit.
- p. 263. *Cicuta* huius TOERKII encomia plantae, exaggerata reperta sunt. Verum experimenta pleraque antagonistarum minus bene instituebantur et vi pro-
- p. 264. handi carent. Nec planta vera, nec iustum eius praeparatum vulgo adhibebatur. Extractum cicutae plerumque iners reperit, efficacior plantae puluerem. Sed et hic ob peruersam siccandi et ser-
- vandi

vandi methodum saepe inutilis est, vt exemplo probat. Efficacem cicutam in soluendis et discutiendis p. 265. scirrhis tumoribus varii generis, maxime scrophulosis, inuenit, item in curandis, quae huiusmodi tumoribus superueniunt, vlceribus, scirrhisitate cinctis. Veri cancri dolores minuere et saniem corrigere, immo ad sanationem promouere eos vidit, sed nunquam curare. Interdum in morbo venereo adiuumento fuit, aliquando non. Quamquam ob statum inertem saepe fallat haec planta, tamen, vbi efficacem adeo se monstrat, eundem morbum saepe non curat, quem alias curauit. Ante efflorescentiam p. 268. collecta maxime efficax Ipsi videtur. Non nimis pedetentim augenda dosis, si morbum debellare velis. In pultis forma optime externe adhibetur. Venenata *Cicutae virosae* indoles tentamen cum ea non prohibere debebat. Puluerem *Belladonnae* et infusum magis efficacia reperit, quam extractum. In cancro laudatur ab his, culpatur vero ab illis ipsis etiam, qui eam efficacem alias viderunt. Idem Ipsi vsu venit. Cancrum in labio perfecte curauit et scirrhisitatem mammae talem, ex qua plerumque cancer enascitur, discussit penitus. Infusum frequenter ariditatem et constrictionem faucium et adiacentium oesophago partium affert. Olim vt nunc *Hyoscyamus* in vsu tractus est. In haemorrhagia nocet, vt reliqua narcotica, nisi a particulari irritatione proficiscatur. Gratum anodynum et soporiferum inuenit, aptum maxime iis, quibus alius stricta nocet. Attamen expertus est, eam facilius, quam opium, in maioribus dosibus delirium producere, et turbulenta insomnia. Ab vno aut duobus granis incipit et procedit paullatim (maxime, vt opinamur, si extractum non rite praeparatum fuerit) ad decem immo ad viginti grana, sine sequente noxa. In maiori tantum dosi laxatiuae vires comparent. Praeter narcoticam p. 273.

- etiam valde stimulantem fouet *Nicotiana* qualitatem, tam respectu totius corporis, quam ventriculi et intestinorum in specie. Quid in puluere errhino, quid, si fumum eius haurimus, aut plantam manducamus, tabacum efficiat, fusius docet. In clysteribus applicatum maiori paulo dosi, facile vomitum creat. Ab usu infusi et decocti in hydrope vomitus et vomituritiones insequentes Eum auocarunt. In vlceribus pertinacibus fomentationes tabacinas cum fructu adhiberi vidit, sed non sine periculo resorptionis et venenatorum in corpore effectuum. Substantia maxime sedatiua *Laurocerasus* est, et maximum venenum. Nerueam vim destruit, et sic principium vitale exstinguit, sine praegressa vlla inflammatione partis, cui applicatus fuerit. In eo ab opio differt, quod non, vt hoc, primo inducat somnum, sed magis immediate in vitales functiones agere videtur, quam in animales, sicut canis rabidi venenum directe magis in naturales agere probabile est. In oleo stillatitio potentissima laurocerasi vis haerere videtur.
- p. 279. Eius vires nondum sunt exploratae. Tentandus tamen videtur vt efficacissima substantia, quae nullam topicam inflammationem excitat, et hominem perfecte sanum relinquit, quando effectus praeterierunt,
- p. 282. sed maxima cautione tentandus. Minore quantitate idem principium continent nuclei cerasorum nigrorum, vt in aqua eorum destillata, quae infantibus porrigitur, videmus. Idem principium flores et folia mali persicae fouent, vt et amygdalae amarae, cuius vires antipyreticae ex BERGIO notae sunt.
- p. 284. Nulla medicinalis datur substantia, quae tam inadulterata ad nos perueniat, quam *Camphora*. Contraria plane de ea circumferuntur medicorum opiniones. Acrem quidem saporem habet, ingratum sensum in ventriculo excitat, vlceraque irritat applicata, similia
- p. 287. tamen non obseruantur, si per ventriculum in corpus agit,

agit, suis, vt videtur, effluuiis. Hic in neruos agit sedando (larga quantitate digestionem impedit); deliria, conuulsiones etc. quae causat, ab illo inter sedatiuam eius vim et reactionem corporis enato conflictu proficiscuntur. Sanguiferum systema non stimulat, e p. 294. contra constanter frequentiam pulsus minuit, vt aliorum et suis experimentis statuit. Non solum nul- p. 298. lum in genere stimulum exserit nullamque inflammationem procreat in partibus cuticula circumuestitis, sed aufert e contra, si talis adest. In febribus neruosis cum delirio et multa vigilia saepe feliciter ea vsus est, sed maioribus dosibus. In hysteria et p. 299. hypochondriasi non raro vtilem expertus est. In epilepsia multum adiumenti affert, curatam tamen ea sola nullam vidit. Eius in mania efficaciae vnum exemplum affert, vbi sensim ad doses sexaginta granorum adscendebatur. Nunquam dosis, quae semi- p. 302. drachma maior non erat, vllam noxam corpori intulit. Mania ex organico cerebri affectu nullo medicamento curatur, nec camphora. Remouet rheumaticos dolores articulorum et musculorum, immo arthriticos, cuius exemplum singulare affert, sed tra- p. 303. jiciuntur in aliam partem dolores. Dentium dolores p. 304. sedat in ore detenta et ophthalmiae medetur. Cantharidum acrimoniam non obtundit. Praeparatorum p. 306. mercurialium (turbethi mineralis) acredinem minuit, si cum iis tritatur, ita vt minus purgent, nec ita facile saluationem prouocent; sed vnguento mercuriali addita camphora tale quid non praestitit. Non infra viginti grana pro dosi danda; si breuibus p. 307. interuallis porrigitur, minores esse possunt doses. Hoc posteriore modo vna vel duae drachmae intra viginti quatuor horas ingeri possunt. Pro singula dosi non vltra duos scrupulos ad summum concedit. Exhibendi modum tradit. Acetum saporem cam- p. 308. phorae emendat, eamque stomacho gratiorem red-

- p. 310. dit. Sensibilitatem neruorum destruit. *Thea* si odora est valde narcotica reperitur; exhilarandi et se-
- p. 312. dandi scopo exhiberi potest. Vix efficaciam vllam
- p. 314. *Croco* concedit; sed iners et sapidus fere fuit, quo vsus est. *Alcohol* inebriat et narcotice agit, sed valde dilutum aqua cordialem et exhilarantem monstrat
- p. 316. virtutem. Posteriori vsui *Vinum* inseruire potest; pro quantitate qua hauritur, vel stimulans vel sedatiuum esse potest. Perspirationem et vrinam pro-
- p. 317. vocat. Quando stimulantes virtutes vel per se vel cum vi sedatiua coniunctae quaeruntur, facilius et certius obtinebis in vini quam in opii vsu.
- p. 319. Cap. VII. *Refrigerantia* calorem naturalem minuere Ipsi non videntur, sed praeternaturaliter auctum, sicque fiunt *sedantia*. Demonstrare hinc conatur, ea non *actuali*, sed, vt nominat, *potentiali* quodam frigore (vi refrigerante) agere, attamen plerumque virtutibus quibusdam secundariis, vi laxatiua et
- p. 324. diuretica. *Acida* refrigerant et sitim sedando et virtute quadam antizymica. Adstringunt diluta et tonica quadam facultate digestionem promouent. In sanguinem delata acida mineralia in crassamenti substantiam non intrant, sed feri pars manent. Pinguedini cuidam iunctum *acidum vitrioli* concentratum stimulandi causa externe adhiberi potest. Si diluendum est pro vsu interno, specifica prius acidi grauitas determinetur necesse est. Dilutum aqua et saccharo dulcificatum egregie sitim exstinguit, nau-seam a putridis materiis tollit, appetitum excitat et digestionem promouet. Tutissime *Acidum nitri* dilutum interne adhiberi potest, refrigerat et vrinam
- p. 330. mouet. Ad excitandam cibi appetentiam vomitumque cohibendum *Salis acido* vsus est. Inter natiuum, destillatum, et fermentatum *acidum vegetabile* distinguit, sed non pro vsu medicinae. In crassamenti substantiam intrat, refrigerat et putredini resistit
- p. 332. sanguini

fanguinis, promouet etiam digestionem et vrinam ciet. *Natiuum acidum* materia fermentabili scatens flatulentiam interdum creat, arthriticis calculosisque obest. Acida vegetabilia e ventriculo egressa bili p. 333. iunguntur et tunc aluum laxant. *Aquam picis liquidae* (tar-water) inter acida destillata refert, quam multoties vtilem expertus est in roborando ventriculo, dyspepsia fuganda et vrina promouenda. *Acetum vini*. Eius destillatio, concentratio. Refrigerantes, antisepticas, digestrices, adstringentes, et diureticas eius virtutes recenset. Obesitatem minuit. Omnes *sales neutri*, exceptis iis, qui acido muratico et alcali fossili constant, refrigerantes sunt. *Sal Glauberi* laxat et refrigerat potenter. Ventriculi dolorem creat nitrum maiori dosi, ideo repetitis tantum et minoribus dosibus ingerendum. *Sal culinare* stimulat et calefacit, immo inflammat corpus. *Mixturae salinae* (ex acido vegetabili natiuo et alcali fixo) vires refrigerantes diaphoreticas, vt et gratum eius saporem extollit. *Sales medios terrestres omnes* (sed falso) refrigerantes putat. p. 334. p. 336. p. 338. p. 341. p. 342. p. 343. p. 345. p. 347.

Cap. VIII. *Antispasmodica*. In spasmodicis effectibus, qui in irregularitate alternationis vis cerebri consistunt, semper vis neruea dominatur; tetanus et epilepsia potius animales, hysteria naturales, palpitatio vero et syncope vitales potissimum functiones afficit; in his energia cerebri diuersimode se exserit. Morbi spasmodici vt plurimum cerebri affectiones sunt, et cerebrum semper interuenit, vbi a rebus externis spasmi oriuntur. Sic specialia spasmodicorum genera explicare tentat. Dantur remedia, quamuis non strictè sic dicta antispasmodica, quae leuandis his morbis apta sunt. Ea nempe, quae praedisponentem spasmodicorum causam praeuertunt, vt tonica, quae mobilitatem corporis corrigunt, et ea, quae causam spasmodicorum excitantem declinant, vt refrigerantia, p. 349. p. 353. p. 355. p. 356.

- rantia, si temporaria in vasis cerebri turgescencia epilepsiam procreat. Vbi morbus affectionem cerebri tanquam primariam causam non agnoscit, sed peculiarem cuiusdam partis statum, tunc propria antispasmodica inutilia, immo nociua sunt. Haecce duorum generum esse censet, sedatiua et stricte sic dicta
- p. 358. antispasmodica. Cur opium non inter haecce posuerit, et quibus in morbis spasmodicis nocere possit,
- p. 359. explicat. Proprie sic dicta antispasmodica vel ea dicit, quae *foetida* appellantur, (ingratae sensationes sedando agunt) vel ea, quae oleum volatilissimae naturae vehunt. Posteriora impediunt et moderantur incitamentum illud, quo affectus spasmodici oriuntur, atque energiae cerebri tonum et stabilitatem largiri videntur. *Succini* oleum plus vna vice destillatum efficacem medicinam Noster expertus est pluries in epilepsia, hysteria et aliis spasmodicis affectibus, a decem ad triginta guttas. Emmenagogas monstrat vires in amenorrhoea cum spasmis coniuncta.
- p. 362. Earundem virium et vilioris pretii, oleum ex petro-
- p. 363. leo, asphalto etc. destillatum et rectificatum. Inter
- p. 364. umbellatarum semina *cuminum* virtute antispasmodica
- p. 365. eminent. Saepius in Scotia *atriplex foetida* vtiliter in usum tracta est, sed recens, nam siccata omnes virtutes amittit. *Rutae* vim antispasmodicam tam in aqua destillata quam in conferuae et extracti forma obser-
- p. 366. vauit. Determinatius in vterum agit *Sabina*, et maiori vi, quam vlla alia planta, qua vsus est Auctor; sed maxime calefacit. Si satis recens et genuinum est Gummi *Asae foetidae*, praestantissima est medi-
- p. 367. cina. Odor eius facillime sese per corpus diffundit, et per nervos penetrat expeditius, quam vllus alius odor vegetabilis. Citissime agit. In hystericis affectibus, tam per os quam per anum ingesta, potentissime agentem vidit. Dyspepsiam cum spasmis coniunctam minuit, et, quoniam aluum laxat, in colica flatu-

flatulenta hystericorum et hypochondriacorum opem fert. In spasmodico asthma, sed non in pertinaci, vtilem reperit. Maiorem vim expectorantem, quam *G. ammoniacum*, monstrat. In substantia ob insolubilitatem raro antispasmodice agit. Maiorem noxam a calefaciente vi *G. ammoniaci*, quam vtilitatem ab expectorante vidit. Ob varietatem modo formularum, quae saepe in praxi requiritur, *Galbanum* aliquid pretii habet. Galbano *Sagapenum* praefert, vt viribus Asae foetidae maxime appropinquans; sed non tam cito, quam haec, agit. Radicem *Valerianae siluestris* in substantia datam saepe vtilem reperit in epilepticis, hystericis et aliis spasmodicis affectibus. Tinctura valerianae volatilis citissime agit. *Oleorum essentialium* virtus potissimum in naturali alimentario subsistit. Minime calefacientia huius generis olea seminum vmbelliferarum sunt, proxima verticillatarum plantarum et calidissima aromatum olea. *Aether* (vitriolicus) non calefacit corpus, et non in spasmodicis modo communibus corporis aut primarum viarum, sed etiam in spasmodicis inflammatoriis adiumento est; sic in capitis, et dentium dolore et in rheumaticis affectibus iuuat. Anodyna virtus fundamento satis firmo nititur. Ab acido tamen sulphureo sollicito liberandus est. Paroxysmos epilepticos, quando praeuidere poterat Auctor, maiusculo *Olei animalis* dosi saepe anteuertit. Efficacia *Moschi* in parte volatili, essentiali oleo, quod in destillatione cum aqua transcendit, residet. Optime in substantia datur, sed largis dosibus a decem ad triginta grana repetitisque non per magna temporis interualla, donec morbus superatus fuerit. Varia bonitas moschi. Dignoscit Auctor virtutem genuinam per odoris vehementiam. Moschi vilitas dosium magnitudine non compensatur. Efficacissimum et potentissimum deprehendit antispasmodicorum,

- corum, quae vnquam innotuerunt. Spasmm pharyngis periculosum, aliis omnibus remediis reluctantem, solo moscho pluries fugauit. Hydrophobiae moscho curatae exemplum Ipsi innotuit. In arthriticis affectibus pluribus pro moschi efficaciae fidem suam interponit. Sic in arthritide ad ventriculum, pulmones, aut caput delata. In maioribus dosibus a decem ad triginta grana *castoreum* in pluribus affectibus antispasmodicum validum existit. Virtus eius spiritu vini rectificato extrahi potest. Valde stimulant *sales alcalini volatiles*, et haec vis maior in iis, quam antispasmodica. In debilitate energiae cerebri et inde proficiscente cordis et arteriarum motu languido excitando efficaces sunt, sed effectu transitorio. Si acrimonia eorum ita obuoluitur vt sine irritatione fauces transire valeant a decem ad viginti grana ingeri possunt. Spiritus cornu cerui in spasmodicis infantum affectibus utilis. Spiritus salis ammoniaci dulcis (spiritus vini cum alcali volatili caustico coniunctio) optimam variarum substantiarum foetidarum solutionem praebet. Alcali volatilis caustici, fere tantum externe adhibendi, ea est acrimonia, vt cutem facile inflammet. Sic cum pinguedine quadam mistum, oleum (vnguentum) volatile sistit in paralyfi vtiliter inungendum, vt et in doloribus rheumaticis, nulla inflammatione conspicua stipatis, et colicis flatulentis mitigandis. Vna olei vncia drachmae (immo duabus) optimi spiritus alcalini caustici iungitur, sed penitus causticus sit oportet.
- P. 385. *Actionem medicinarum in fluida attractione chemica et simplici et electiua explicare conatur. Quando exigua medicamento dosis magnum edit effectum,*
- P. 387. *tunc vel recta in systema neruofum agit, vel vt fermentum se gerit.*
- P. 388.
- P. 389. Cap. IX. *Diluentia.* Sanguinis fluiditas duobus modis augetur vel augendo proportionem fluidi in

eo (per *Diluentia*) vel diminuendo partium eius reliquarum cohaesionem (per *Attenuantia*). Diluens nullum datur nisi *Aqua*, cuius dotes fusius exponit.

Cap. X. *Attenuantia*. Medicinarum, quae vel me- p. 395.
chanice vel chemice praeternaturalem humorum
spissitudinem corrigere valeant, vanitatem demon-
strare quidem conatur, sed tamen putat, ubi concre- p. 397.
tiones eiusmodi existunt, quaedam remedia adhiben-
da esse, quibus talis effectus adscribitur. *Aquam* in- p. 398.
ter ea primo loco ponit. *Alcalina* gluten non sol-
vunt; nec *sales neutri*. Intima illa alcali et olei mix- p. 399.
tio, quae *Sapo* appellatur, facillime ab acidis decom-
ponitur, sicque acidum semper (?) in ventriculo fa-
no obuium aufert, leui negotio. Visciditates in cor- p. 400.
pore humano resoluerere vix credit. Sapo aluum non
(?) laxat, nisi sal culinare in eo adfit; sic etiam de p. 401.
sapone per clysterem iniecto iudicat. Soluendi vis
eius in sanguinem parui ab A. putatur momenti. Con-
cretiones biliales non soluit; in aurigine falso lau-
datur. Utilem tamen calculosis et arthriticis censet.
Ad obstructions varias superficiei corporis soluen- p. 402.
das sapo cum frictione inunctus multum facit, ma-
xime si camphora aut olea essentialia adiecta fuerint.
De differentia sanguinis phytivororum et carniuo- p. 403.
rorum animalium quaedam differit. *Saccharum* mi-
tis substantia salina facile per excretiones transit et
eas promouere videtur; aluum laxat tam per os
quam per anum ingestum. Colicae, quae vsum mel- p. 405.
lis interdum sequuntur, auertuntur, si prius coctum
fuerit. Mellis qualitates cum sacchari natura con-
veniunt. A largo prioris vsu leuamen asthmaticis
obtigisse, audiuit. *Glycyrrhizae*, in vniuersum cum p. 406.
sacchari natura conuenientis, amaror nauseosus co-
ctione tantum longa extrahitur. Sitim, quam cae-
tera dulcia mouent, ideo tollit, quod masticata haec p. 407.
radix acredine sua saliuam excitat.

- P. 408. Cap. XI. *Inspissantia* nulla esse censet.
- P. 410. Cap. XII. *Demulcentia* ea sunt, quae impediunt, vel remouent actionem rerum acrium aut stimulantium in sensibiles corporis partes, non mutando eorum naturam, sed inuoluendo ipsa miti sua et lubrica materia. In forma concentrata esse debent nec val-
- P. 411. de diluta. Cito in ventriculo diluuntur, vel digestionem mutantur, ita vt in sanguinem nulla vi demulcente agere possint, nec mucilaginosi et dulces, nec
- P. 412. adeo oleosi. Tussim sedant dum deglutita acrimoniam in glottide et adiacentibus partibus haerentem
- P. 413. obuoluunt. Magnam mucilaginis copiam *Symphyti* radix largitur et in diarrhoea et dysenteria opem
- P. 414. ferre potest. *Gummi arabici* succedaneum *gummi cerasti* esse censet. Nec in sanguine nec in excretionibus vnquam demulcentem *gummi arabici* virtutem obseruauit. Inter mucilaginosi animalia *Ichthyocollam* praecipuum censet, et talem eius vim in canali alimentario concedit, sed non ultra.
- P. 418. Cap. XIII. *Antacida*. Et in secundas vias acidum transire, ibique subsistere sibi persuadet; alcalina et antacida maximum in multis calculosis affectibus adiumenti afferunt, non tamen calculum vi soluente,
- P. 419. quam negat. *Cretam* et *Testacea* aptissima censet corrigendo acido primarum viarum, vel magna copia ingesta; hac ratione interdum diarrhoeae medentur.
- P. 420. *Magnesia*. *Aquam calcis viuae* efficacem in doloribus a calculo reperit. Haec tamen (vt caetera alcalina) ad id propositum satis magna quantitate ingeri debet.
- P. 421. Sapo variis de causis in larga copia dari nequit. Alkali fixum ideo acido aereo vult saturari, quo eius acrimonia obtundatur.
- P. 423. Cap. XIV. *Antalcalina*. Eorum meminit modo in gratiam doctrinae Boerhaauianae. Non requiruntur, nisi vbi antidotum deglutitorum salium lixiuioforum necesse sit.

Cap. XV. *Antiseptica*. Plenaria putrefactio non p. 424.
 morbus viui corporis est, sed tantum dispositio ad
 eam, cui moderandae et corrigendae antiseptica
 conueniunt. Diathesin putridam in acutam et chro- p. 425.
 nicam dispefcit; illam febris putridae varia genera,
 hanc scorbutum dicit. *Sales acidi* minerales in
 scorbuto non vtilis sunt. In febre putrida acidum
 vegetabile fermentatum, in scorbuto natium potif-
 simum conducit. *Sales medios* in scorbuto nociuos p. 428.
 putat. Cum *olera acescentia* copiosissime vt ali-
 mentum sumi possint, efficacissimum praebent anti-
 scorbuticum. *Sacchari, mellis* et maxime *infusi mal-*
ti vsus praestans in scorbuto. Etsi plantae filiquo- p. 430.
 fae et alliaceae exiguam vim antisepticam ostendunt,
 tamen antiscorbutica optima sunt. *Camphoram* in p. 432.
 omnibus febribus putridis largiter propinandam esse
 censet. Copiosus liquorum fermentatorum, sed di-
 lutorum vsus, certissimum auxilium in scorbuto.

Cap. XVI. *Errhina* exonerant folliculos mucosos p. 435.
 membranae Schneiderianae vel sine vel cum sternu-
 tatione, quae quidem ob concussionem, quam exci-
 tat, particulares edit effectus. Sed illa euacuatio p. 436.
 longe latius patet interdum: affluxus humorum ex
 vasis vicinis et eorum exoneratio quaedam promo-
 vetur, et rheumaticae dissipantur congestiones in
 musculis propinquis, praecipue quibus dentium do-
 lor saepe nititur. Sed nec hic eorum effectus sub-
 sistit; capitis dolores, otalgias, ophthalmias etc. er-
 rhinorum vsu vel subleuauit vel curauit. In apo-
 plexia attendendum, an nares exaruerint, atque tunc
 mucii effluxus restituendus. *Asarum* inter vtilissima p. 437.
 recenset errhina. Ad pauca grana per plures suc-
 cessiue dies vesperi datum, largissimas mouet eua-
 cuationes e naribus, per aliquot dies continuantes.
 Plurimum auxilii attulit in dentium dolore et ophthal-
 mia. *Nicotiana* inadsuetis commodum praebet errhi- p. 438.
 num,

- num, nunquam violentum in moderata dosi. Non sine maximis noxis a puluere nasali tabacino desuescimus, si consuetudo longa praecesserit. Euphorbium (vel minima dosi) praeter internam nasi faciem saepe omnes partes adiacentes, totum caput etc. inflammat; non raro haemorrhagiae accedunt.
- p. 439. Quando vires asari augere et durabiliores reddere vult, hellebori albi granum vnum vni drachmae pulveris sternutatorii addidit.
- p. 441. Cap. XVII. *Sialagoga*. Quando acris quaedam substantia, sensibilibus oris interni partibus applicatur, a natura prouisum est, vt larga salivae et mucii profluuium abluatur. Hunc praeprius effectum *ma-
sticatoria* habent. Sed hoc pacto affluxu humorum ex vicinis partibus sollicitato etiam rheumaticae congestiones vt odontalgia, immo aliae congestiones aut inflammatoriae dispositiones in omni parte, qua carotides externae errant, remouentur. *Angelicam* mitte et gratum, *imperatoriam* acrius, *pyrethrum* vero longe acrius masticatorium censet. Attamen frustulum *raphani rustici*, in ore detentum et aliquamdiu
- p. 442. dentibus arrosum, efficacissimum omnium putat. Interne assumptus salivam promouet *Hydrargyrus*. Metallica forma vel largissime ingestum nihil in corpore effecit. Omnium organorum excretoriorum stimulum se praebet, atque ita maxime vniuersale aperiens et deobstruens nominandus. Ex mercurii singulari dispositione cum salibus ammoniacis sese
- p. 449. vniendi, salivationis processum explicare tentat. Antidotum veneni venerei non esse mercurium, sed hunc morbum ita curare, vt excretionem omnes corporis excitet, atque per eas venenum expellat. Salivationem non sufficere ad luem syphiliticam curandam.
- p. 451. Cap. XVIII. *Expectorantia* exitum contentorum in cavitatem pulmonum faciunt, quod non nisi mediante leuiori vel fortiori tussi fieri potest. Vbi mucus
- p. 456. visci-

viscidior in folliculis secernitur, qui non facile separatur, expectorantia requiruntur. Tussim excitant sola emetica et mucii secretionem in pulmonibus nimiam ea minuunt, quae perspirationem superficiei corporis augent. Expectorantia propria probabiliter secretionem in bronchiis peculiariter promouent, forsitan et perspirationem vt totius corporis, sic internae superficiei corporis excitant, atque ita affluxu tenuiorum humorum mucus fluidior secernitur, facilius iam expectorandus. *Tussilaginem* interdum cum successu in scrophula adhibuit. Ad aliquot uncias quotidie propinatus succus expressus vlcera scrophulosa curauit. *Scilla* excretoria stimulat; pro vi expectorante tam paruis dosibus dari debet vt stomachum et intestina non moueat. Nisi diuretice agat, expectorando acturam esse non expectandum est. Sicca vtendum.

Cap. XIX. *Emetica*. Frequens nimis vomitus ventriculum minus aptum reddit ad alimenta retinenda et ipsam digestionis vim debilitat. Indicationes emeticorum et contraindicationes. Euacuant ventriculum et duodenum et vesiculam felleam, atque sic systema venae portarum et hepar concutiunt, stagnationesque varias remouent in omnibus adeo abdominis visceribus. Et expectorationem eadem machinatione promouent. Diaphoresin augent. Minores, nauseam tantum creantes, emeticorum doses diuturniorem effectum praestant, perspirationem cient efficacius et febres pellunt. Eorum vis in asthma, in haemoptysi. Impletio ventriculi larga cuiusuis fluidi copia maxime aquae tepidae vomitum creat, et qua ratione, exponit. *Asarum* infra dosin viginti granorum blandum satis effectum praestat, ad eosdem fere vsus vt ipecacuanha. *Erigeron* vtitur plebs in Scotia pro forti emetico. *Ipecacuanhae* virtutes in cortice tantum resident. Certissimum praebet eme-

- p. 476. emeticum vel dosibus vnius grani interdum; sed communiter ad grana quinque adicendere debemus, decem vero grana, si adhibemus, de effectu certiores sumus. Attamen repetitos et validos vomitus, vel larga dosi datum, non creat. Si emesin non perficit, pylorum transit et aluum mouet. Non nisi quando aluum laxat, in dysenteria prodest. Aliquot doses (ad gr. 5.), solummodo pro nausea excitanda datas, febribus intermittentibus mederi vidit. *Scilla* diureticos effectus non edit, nisi prius nauseam excitauerit. *Vitriolum coeruleum* impetuosos nec facile coercibiles exercet effectus, quando ad emesin dosis satis magna datur. *Vitriolum zinci* citissime quidem operatur, sed vomitum et nauseam diuturniorem excipiat, quam necesse est. De *antimonio* eiusque praeparatis praecipuis agit fusius. Antimonialia magis continuatas et pleniores vomitiones cient quam *ipeacacanha*, potenter magis euacuant ventriculum et vesicam felleam, concutiendo vehementius hepar et abdominalia viscera. *Kermes mineralis* et constantioris bonitatis et maioris efficaciae est, quam *sulphur auratum*.
- p. 493. Cap. XX. *Cathartica*. Refrigerantia et mitiora (*Laxantia*), et inflammantia seu acriora (*Purgantia*) p. 496. distinguit. Indicationes et contraindicationes vsus p. 499. cathartorum et eorum operatio in intestinis. Effectus eorum in reliquum corpus iam exponit. Applicatio emplastrorum vel inunctio vnguentorum cathartorum rursus in vsum trahenda et tentanda p. 504. esset. *Laxantia*. *Fructus acido-dulces recentes* quo plus sacchari fouent, eo magis laxant aluum; quando tanta copia assumuntur, vt in duodenum transgressi aciditate sua bilem supersaturent, mixtio haec plerumque purgat intestina. Paulo minus hoc praestant p. 506. *fructus siccati*. Pulpa prunorum easdem ostendit p. 507. vires ac pulpa *Cassiae*. Laxat satis pulpa *tamarindorum*,

rum, sed efficacius, si dulcibus laxantibus iungitur. Laxans bonum *lac ebutyratum* largitur potum. *Man-* p. 509.
nam a saccharo non differre (falsq) putat. Salium
laxantium vires ea intendit. *Alcali fixum* parum laxare p. 511.
vidit, vrinam vero ciere, frequenter obseruauit, ma-
iori dosi adhibitum. *Cremor tartari* in dosi infra p. 513.
semiunciam moderate laxat, sed supra vnciam datus
saepe potenter mouet aluum. Absorbentia vasa in-
testinorum valide emulget, atque ideo in hydrope
vtilis fit. Copiosissime non raro vrinam mouet, ma-
xime si larga aquae copia superbibitur. Commo- p. 514.
dum laxans *Sal polychrestum* ab vna ad quatuor drach-
mas. Viribus non differre *Sal Glauberi* ab *Ebsha-*
mensi. Optat, vt frequentissime adhibeatur *Sal rupel-* p. 515.
lense vt bonum laxans ad omnes scopos et non in-
grati saporis. *Aquae minerales* non tam propter sa- p. 516.
linas in ipsis partes, quam propter largam aquae co-
piam intestina stimulant. Vidit hominem frequen- p. 517.
ter vtentem laxante mixtura ex semiuncia vel vncia
tamarindorum et vna *olei amygdalarum dulcium*; ex-
pectationi respondit, sed pulpa per se nihil praestitit.
Quatuor vncias *butyri recentis* mane assumti constan-
ter laxare vidit. *Saponem* non laxare, nisi sal culi- p. 518.
nare in eo sit, sibi persuasum habet (falso). Semel fere
sed constanter aluum aperit semidrachma aut drach-
ma *florum sulphuris*, nec corpus calefacit, nec tormi- p. 519.
na excitat. Nisi odorem spargeret sulphureum, qui-
busdam ingratum, conuenientissimum et iucundissi-
mum praeberet laxatiuum. *Sinapeos semina* integra p. 520.
semel de die ad semiunciam ingesta regulariter al-
uum apertam conseruant. Diureticam vim osten-
dunt. Concentratum *Chamomillae* infusum aut
drachmam *florum eiusdem* cum successu pro laxante
adhiberi vidit. *Bilem animalium* nunquam laxare p. 521.
vidit. *Purgantia*. *Succotrinam Aloen* barbadensi p. 524.
(hepaticae) non praestare, docet. Nihil nisi ecco-

- p. 525. proticum mite est Aloe, et in dosi vnus aut duorum granorum, et sic in decies maiori. Sin maioribus dosibus aluum liquidam reddere volumus et parum agit
- p. 526. et tormina maxima affert. Ante decimam vel duodecimam post assumptionem horam vix et non nisi in crassa intestina et rectum imprimis agere videtur. Emmenagogas virtutes ab eius actione in intestinum
- p. 527. rectum proficisci, probabile est. Tam conuenienter agit in substantia quam soluta. Lene et nimis lene
- p. 529. interdum purgans est *rhabarbarum*, cum semidrachma, imo drachma, voluminosa dosis, adultis necesse sit. Ob amaritudinem, quam fouet, et a stomacho facilius fertur et ventriculum roborat; in diarrhoea
- p. 530. nocet vi adstringente. Rhei radix masticata aluum
- p. 532. bene liberam seruat. In *Polygala seneka* vis purgans maxime obuia est, si a viginti ad quadraginta grana datur; sed facile vomitum ciet, quod a deco-
- p. 533. ctione rarius obseruatur. Vncia radicis in vna et dimidia aquae libra ad semilibrae consumptionem coquitur et huius decocti vnum aut duo cochlearia quauis hora dantur, donec purget ter, quater aut plures, quod fit post sex vel septem doses, et quotidie aut quauis altera die repetitur haec enchiresis, donec morbus superatus est. Cum purgatiua communiter etiam diureticam manifestat vim et post largam dosin copiosum prouocat sudorem. Interdum in rheumatismo sudorem excitando opem tulisse vidit. Hydropes aliquos curauit modo supra dicto, in pluribus spem fefellit nauseosum medicamentum.
- p. 534. Aliquos etiam hydropes decocto *genistae* summitatum fugauit, ita vt harum vncia in aquae libra ad dimidiae partis consumptionem coqueretur, et quauis hora duo cochlearia propinarentur, vsque dum aluus et vrina mouebatur. *Oleum Ricini* inter commo-
- p. 535. diffima purgantia pertinet. Citius post assumptionem operatur, quam cetera omnia, intra duas, tres horas;

fere

fere sine torminibus moderate agit et vnam, duas, tres sedes efficit. In alui constrictione, in colica spasmodica et saturnina certissimum remedium reperitur. Cum intestinum rectum non irritet, in haemorrhoidibus conducit. Semiuncia generaliter sufficit, sed vncia aliquando necesse est, et maior dosis non nocet. Quo pluries eius vsus repetitur, eo minus ad effectum praestandum requiritur. Nauseam tamen interdum mouet, quam tamen pauculum spiritus vini aut tincturae ialappae additum minuit. Ranciditas olei purganti virtuti non obest. *Senna* voluminosa dosi sumenda, et multa tormina mouet, at certum est purgans, nec vehemens. Coriandri semina odorem et saporem sennae bene obuoluunt. Constanter eiusdem virtutis et certioris efficaciae *Ialappa* est. Optime cum dura quadam substantia, v. c. crystallis tartari tritatur ante exhibitionem, tunc et minore dosi agit et sine torminibus. Cum calomela maxime draastica fit et tamen inter draastica tutissimum manet. In exigua dosi operatur *Scammonium*, nec tamen violenter. *Guttae gummi* summo cum successu sic adhibuit, vt, quoniam citius agit, quam cetera purgantia, omni tertia hora tria vel quatuor grana, cum saccharo trita, propinaret; tres vel quatuor sic repetitae doses sine vomitu aut torminibus maxime euacuarunt.

Cap. XXI. *Diuretica* vrinae secretionem promouent vel augendo aquosam sanguinis partem vel stimulum ipsi addendo, qui renes excitet, vel (pag. 556.) generali quadam in totum corpus actione. Quam necesse sit dilutio sanguinis, si vrinam mouere velimus, fusius docet. Pro potu non aquam puram, sed semper cum salinis substantiis, maxime cum acidis vegetabilibus mixtam propinat. Huic scopo et liquores fermentati diluti et ipse spiritus vini valde dilutus egregie conueniunt. Quando obseruatur

- quantitas urinae emissae fere aequalis esse quantitati potus assumti, tunc hydropico tutissime tantum, p. 550. quantum lubet, bibendum damus. Diureticorum propinatio cum iniuncta a potulentis abstinencia, p. 554. absurda est praxis. *Dulcamara*. Stipitum teneriorum quaedam partes valde acres, quaedam fere inertes sunt; in rheumatismo curando aliquando utilis p. 555. fuit eorum decoctio. *Digitalis* pulsus minuit frequentiam. *Scillae* vniuersalis ferme omnium excretoriorum organorum vis stimulans explicat, vnde p. 556. virtus eius diuretica, quam vt obtineamus, necesse est, vt exiguis dosibus iusto repetitis interuallo, vel opio iunctis, propinetur, vt emetica et purgans ipsius actio impediatur. Recens facilius stomachum mo- p. 558. vet, quam siccata. Nec nimis siccetur, nec apertis vasis seruetur, si efficacem optamus. Doses successu temporis paullatim augeantur et interualla pro repetitione minora reddantur; si doses iam maiores paulo factae sunt, opium addendum. *Allium* recens de- p. 560. voratum fere semper diuretice agit et hydropis curam adiuuat. *Cantharides* in vesicae collum quidem, p. 564. sed vix in renes agere videntur. *Acida vegetabilia* satis diluta potum iucundum diureticum praebent. p. 568. *Salia neutra* quo minus laxant, eo magis urinam provocant, ideoque paruis et repetitis dosibus ingerenda; attamen non validum ostendunt effectum diu- p. 569. reticum. Diureticum potens interdum reperit *sal alkali fixum*, sed saepe non; opio vtiliter iungitur. p. 571. Cap. XXII. *Diaphoretica* gradu tantum differunt a *sudoriferis*. Vel ea sunt, quae sanguinis impetum augent, vel ea, quae extremorum vasorum in superficie corporis actionem excitant. Externe applicatus calor vel solus sudorem mouet et accedere de- p. 574. bet, si a diaphoreticis iustum effectum obseruare velimus, id quod vel calore aeris sicco, vel balneo calido, vel stragulis efficiendum est. Potus calidus largus

largus magnum sudoris adiumentum. Indicationes p. 575. et contraindicationes diaphoreticorum. *Alcali* volatile in moderata dosi regimen sudorificum bene adiuuat, idem de vino et alcohole dicendum; sed facile in effectu modum excedunt. Diaphoreticis stimulum addunt olea essentialia et aromata, e quibus eliciuntur. Inter diaphoretica *guaiacum* eminent et p. 580. vasa exhalantia plus, quam cor et arterias, stimulare p. 581. videtur. De vi sudorifera potus aquae frigidae. Aci-p. 582. da vegetabilia et serum lactis cum iis praeparatum, efficaciter sudorem mouent. *Antimonii* praeparata, p. 583. quo plus in ventriculum agunt, eo magis diaphoresin excitant, imprimis doses ad nauseam. In rheumatismo vel alio morbo inflammatorio recte cum opio propinantur. *Opium* omnia celebrata sudorifera intrat. *Moschus* larga dosi datus fere semper somnum p. 584. et aequae certe sudorem profusum inducit.

Cap. XXIII. *Emmenagoga* fallacissimum medicami p. 587. num genus. Post successiuam corporis euolutionem certa vitae periodo vteri vasa dilatantur implenturque; haec congestio in causa est, vt ad fortiorem actionem impellantur, qua extremitates eorum vi aperiuntur et sanguinem emittunt. Haemorrhagia actiua est, quae oeconomiae corporis legibus certo temporis interuallo ad reditum disponitur, et post aliquas repetitiones consuetudinis vi ad regulares periodos cogitur. Haec est Auctoris de menstruatione hypothesis. Defectus ipsius vel *retentio* est, si consueta p. 588. sexui aetate incipere negat, vel *suppressio*, si certis causis impeditur redire, quae iam fluere consueuerat; priorem a debilitate, posteriorem a constrictione extremitatum vasorum vterinorum proficisci credit. *Castorei* vires emmenagogas laudat. *Ferrum* in p. 589. retentione mensium vtile censet, vtpote stipata vtpurimum cum debilitate totius corporis. Suppressioes quasdam menstrui fluxus *mercurii* vsu remouit. p. 590.

II.

Dissertation sur l'extraction des corps étrangers des plaies, et spécialement de celles faites par armes à feu, avec la description et les figures des plusieurs instruments nouvellement imaginés, pour rendre cette opération plus facile et plus sûre, par Mr. THOMASSIN, Chirurgien major de l'hospital royal et militaire du neuf Brisach, maître en chirurgie de la ville de Dôle, membre de plusieurs academies. Strasbourg, 1788. pag. 116. et xiv. pref. et dedic.

i. e.

Dissertatio de extractione corporum peregrinorum ex vulneribus, et imprimis iis sclopetorum, cum descriptione et figuris variorum ad hanc operationem faciliorem tutioremque reddendam nouiter inuentorum instrumentorum, auctore THOMASSINO.

- P. 2. **I**ndicatis scriptoribus de chirurgia vulnerum sclopetorum perlustrantur in prima sectione corpora
- P. 9. vel acuta, vel obtusa in vulnerato corpore permanentia quoad variam eorum naturam et symptomata,
- P. 11. quae pariant. Inflammationem a festucis ligneis
- P. 14. quasi chronicam esse; GERARDVM, digitali apicem cultri, qui per veram quandam costam sex lineas in pectus penetrauerat, feliciter extrahentem, ob pleuram, diametro digitalis certe octo lineas aequante magis laesam, non imitandum esse contendit Cl. Auctor, se potius aperturam sub laesa costa facturum, et tentaturum fuisse, an apicem cultri in rimam in extremo eleuatorii tota manu, cuius pollex simul in costam fultus, applicati propellere potuerit. Sic et MAJAULT
- P. 16.

XII filii audaciam in ferro sagittae, quod vndecim
 per annos in cerebro haeserat, extrahendo reprehendendam, in tali casu potius opus esse forcipe, cuius apex cauum ferri (*la douille*) intrare, idque dentibus limae in forcipis extremo constitutis mediantibus figere possit. Non rubiginem, sed maiorem inaequalitatem ferreos globos plumbeis, sphaericam suam figuram variis de causis mutantibus, nocentiores reddere. In secunda sectione indicationes curatoriae variis accommodantur casibus. Iustum corpora peregrina extrahendi tempus recte definitur, HEISTERO non rite distinguente; dilatatio vulneris iure commendatur; BILGVERVS, globos in ossium articulationibus relinquens, refutatur. Observata de calculis vrinariis super corporibus peregrinis, quae in vesica relicta erant, formatis in noua auctiori editione *observationum iatrochirurgicarum* COUILLARDI promittuntur; fistulosus vulnerum status, continuusque puris cumulus, relicta corpora indicare dicuntur; *contraapertura* in variis casibus, v. c. globis in cranii, pectoris, abdominis cauis haerentibus, necessaria ac utilis; in ossibus tamen, quae minus obiecta, tantum suscipienda iudicatur; in aliis potius apertura a globo facta dilatanda. A sclopeto minuto tempore dextro pone orbitam minorem percusso, iuxta canthum sinistrae orbitae externum tumorem repertum, quo inciso fragmentum dextri ossis zygomatici vnum pollicem longum et quinque lineas latum, post hoc quadrangularem sedecim lineas longam, quinque latam, duas crassam ferri partem, per vtramque aperturam diuersa fragmenta, inprimis partem ferri in se conuolutam nucis auellanae minoris magnitudine, sub dextro supercilio haerentem, extractam fuisse. In tertia sectione examinantur instrumenta hucusque ad extractionem adhibita. Horum vsum ex solo Planis de Campy loco addiscendum; num ea cuncta,

- p. 65. vere applicata, adhuc dubium; mirum, quod MORANDVS ea vtilia censeat; ea valde damnari ab AMBROSIO PAREO, contraaperturam, cuius vti et dilatationis vtilitas veteribus ignota, nimis efferente laudibus. A Cl. Auctore plane reiiciuntur *forceps concava*, firmissus globos licet capiens, et *unci MAGGII*; Eiusdem *rostrum coruinum*, vt et *utrumque gruinum*, quod nimis longum et tenue, instrumenta ALPHONSI FERRII et RAVATONI, cum alio hisce simili; *forceps vaginata PETITI*; *rostrum lacerti et psittaci* a PAREO et DESCHAMPIO depicta; instrumentum, *terebram cum forcipe coniunctam* referens, a SCVLTETO depictum; *uncus BOTALLI*; qui, vti *specillum annulare ALPHONSI FERRII*, ad *lapidilla (curettes)* pertineat; omnia instrumenta, globo extrahendo destinata (*tire-balles*), velut in genere nimis longa. MAGGIUM vsum forcipis suae, illis obstetricum similis non distincte explicare, videri tamen vnum eius brachium lapidilli ad instar, alterum vero non nisi hoc insufficiente applicatum; et mirum, nullum similes forcipes commendantium illius MAGGII mentionem fecisse. Instrumenta quodammodo retinenda haec sunt: *forceps anserina MAGGII*, a GUILLEMEAU et HEISTERO imperfecte depicta, cum *rostro anatis PAREI* optime conueniens, a Cel. Auctore breuior reddita. et ita mutata, vt eius brachia posteriora pene parallela, annuli extrorsum ducti, iunctura epitonio, cui caput in acetabulo quasi absconditum (*noyé*), mediante facta pene in medio instrumenti, inter posteriora et anteriora brachia, ne se tangant, spatium dimidiae lineae, cochlearia mediocriter magna, parum ovalia, polita, anterius specillo capitato (*boutonné*) similia, vix quartam partem capientia globi tantae magnitudinis, vt duodeuiginti libram aequent; ipsaque forceps specilli locum habere queat.
- p. 75. (Forcipem similem, cuius brachia tamen aliter iuncta, separatim, licet difficulter, applicanda, qua in
initi

initio vsus, postea neglexit, omne, cuius partes seorsim applicandae sint, instrumentum noxium agnoscens). p. 55.
Forceps HUNTERO *adscripta*, paruulis tamen fragmen- p. 87.
 tis ex inueteratis fistulosisque vulneribus extrahendis
 tantum apta: *terebra* veterum, a FABRICIO HILDA- p. 57.
 NO correctâ, si duabus tertiis breuior redditur, ali-
 quantum utilis: *lapidilla* denique, a Gallis *curettes* p. 59.
 dicta, forcipibus, quae in sola angulosorum et irregu- p. 86.
 larium corporum extractione praefereandae, praestan-
 tiora. Quae quidem pro diuersis corporibus diuersa
 esse debent, et, vti ex quarta et vltima sectione, in qua p. 69.
 instrumenta absolute necessaria, regulaeque in eorum
 vsu obseruandae exponuntur, apparet, ob nimis le-
 vem cochlearis eorum curuaturam a Cel. Auctore
 emendata sunt. Vocat istud instrumentum, in cada- p. 83.
 veribus multis comprobatum, quod et in extractione
 globi, inter tendines, tum non secandos, haerentis, for- p. 85.
 te utile, et hic, quomodo globum talem, quales quinde Tab. I.
 cim libram aequant, capiat, depictum, *lapidillum globi-* fig. 5.
capum (curettetire-balle). Compositum est ex duobus p. 81.
 brachiis, quorum cum dimidio alterum, quasi corpus
 instrumenti, septem pollices longum, instructum coch- fig. 8.
 leari ouali, profundo et curuo, posteriusque duobus an p. 82.
 nulis: in huius cauum inseritur brachium alterum, an- fig. 7.
 nulo suo excepto eiusdem longitudinis, cuius apex,
 similis caestro acuto, vel rostro tibiae, cochleari alterius
 brachii accurate respondet, et globo in hoc figendo in-
 seruit; in inferiori huius brachii extremo decem sunt
 lineae pro volumine globi aestumando, idque pro lubi-
 tu ac necessitate epitonio mediante firmari potest. Vti-
 tur eo in extractione globorum profunde caua corpo-
 ris ingressorum, v. c. pectoris, in cuius fundo si hae- p. 94.
 reant, ex opposito contraaperturâ in directâ cum
 diaphragmate linea faciendâ latere extrahendi, tum
 vero primum in cochleari figendi, cum interstitia
 costarum, a se, quantum fieri possit, seiungendarum,

- p. 98. transeant. Commendat et in extractione globi pel-
 vim per os ileum fractum transgressi, quae saepe im-
 p. 69. possibilis. Ad globos aliaque corpora ex ossibus
 fig. 1. extrahenda inuenit forcipem, cuius brachia fortia le-
 viter vnita, cornua breuia, ex bono chalybe parata,
 fig. 2. intus limae dentes et incisuram pro capiendis corpori-
 bus habentia, in cuiusque vsu corpus peregrinum
 p. 70. saepe scalpro cauo, vel trepano perforante denu-
 dandum, vel, si totum aut ex parte cauum quid illa-
 p. 71. psium, vecte per contraaperturam statim illato expel-
 lendum. Sin autem globi, ex ossibus, v. c. tarfi, cra-
 p. 76. nii, vertebri, costis, sterno, extremo tibiae inferiori,
 89. 91. articulationibus, visceribusque nobilibus extrahendi,
 exigua tantum parte prehendi queant, adhibeatur
 Tab. I. forceps annulata, cuius extrema acuta, leuiterque
 fig. 4. intus curua, in clausa forcipe se non tangentia, ex
 p. 78. bono chalybe paranda, quae praestat simili illa DOU-
 GLASSII. Ea vero insufficiente globus lata trepani
 coronainuolendus, vel si id fieri nequeat, osse a glo-
 bi latere trepano perforante perforato vectis sub
 p. 79. globo inferendus. Vossellae ad vulnera liganda (*pin-
 ces pour les pansemens*) si ad LOMBARDI exemplum
 earum extremis paruula oblonga cochlearia dantur, ad
 diuersa extrahenda etiam vtilis. Reprehenditur LE
 p. 69. CAT, quod pyrobolo per patellam ad posterius fe-
 mur traiecto, ibique iuxta vasa cruralia haerente fe-
 mur amputauerit, dilatationemque vel contraaper-
 p. 91. turam non tentauerit. Sic et LE DRAN, quod glo-
 bos in cranio haerentes, quorum tamen extractio
 omni modo tentanda, semper mortem inferre putet,
 p. 95. relinquendosque esse iubeat. Nec non, quod ad
 globos ex substantia pulmonum extrahendos horum
 cum pleura cohaesionem necessariam censeat, quum
 tantum opus sit, vt internum vulnus externo bene
 p. 92. respondeat. Globi inter duas costas difficulter hae-
 rentes hamo, qui manubrium habet, velut clauo GA-

RENGEOTI, extrahendi. Globo in vesicam lapso p. 97.
 dilatandum vulnus, si super pube, sectione hypoga-
 strica; si vesica depressa, cathetere vesicam attollen- p. 98.
 te globus detegendus, eodemque, si vulnus non in
 hypogastrica regione, suscipienda contraapertura, vt
 in lithotomia. Setacei in-globis detegendis vtilitas P. 100.
 comprobata in milite, cui femur sinistrum quatuor
 digitos transversos sub trochantere maiori percuf-
 sum, et in quo globus, per contraaperturam non de-
 tegendus, setaceo sex per dies applicato, tandem
 duos digitos sub cute a latere interno detectus est.
 Adiecta est descriptio duplicis lithotomi a Cel. LOM- p. 103.
 BARDO ad lithotomiam mulierum inuenti. Instru-
 mentis dextrisque artificibus destitutus, cupiensque,
 vt cystitomus LOUISII potius ab interioribus exte-
 riora versus secaret, varios calculos ope scalpelli p. 104.
 incisorii, longi, lamina valde tenui instructi, et in
 apice rotundi, super solito specillo sulcato illati, col-
 lum vesicae et vrethram ab interioribus exteriora
 versus dissecando, forcipemque adhibendo extraxe-
 rat; et de FLVRANTI simili instrumento, vtique lau- p. 109.
 dando, nullam cognitionem habuerat ante, quam de
 suo inueniendo sollicitus erat. Demonstrat simul, p. 105.
 incontinentiae vrinae causam esse rarissime duplicem
 illam sectionem, sed potius statum vesicae pondus
 calculi diu ferentis; LOVISIVM igitur a LE CAT nullo
 iure reprehensum fuisse, forte autem illum in eo pec-
 casse, quod fasciis complicatis tumentes dolentesque p. 107.
 partes inuoluerit. Lithotomus LOMBARDI ita com- p. 110.
 paratus est: in tubo externe rotundo, interne qua- Tab. II.
 drato, sex pollices longo, specillis pectoralibus ali- fig. 1.
 quantum crassiori, prope extremum suum, in quo le-
 vis curuatura, duaeque aperturae laterales duos pol- p. 111.
 lices cum dimidio longae, quo et aliis vulneribus et
 fistulis dilatandis inseruire queat, quinque lineas
 solido, latent duae acutae, viginti lineas lon- fig. 2.
 gae,

gae, ultra duas cum dimidia latae laminae, ex vna parte duobus recuruatis clavis (*goupilles rivées*) mediantibus cum duabus obtusis sex lineas longis, duas latis, prope solidum tubi extremum per epitonium cum mobilitate aequae fixis laminis; ex altera parte etiam per clauum, vel paruum epitonium, cuius caput in acetabulo quasi absconditum latet (*noyé*), habens, cum apice virgae (*tige*) quadrangularis, quatuor tantum pollices longae, ita articulantes, vt instrumento

fig. 3. quiescente acutae obtusaeque laminae mutuo se tegan-
p. 112. t, eodem agente illae ab his in aetiva sua extensione sustineantur, integram lineam prae iis promineant, semperque obtusum angulum faciant. In media facie anteriore trunci quinque sunt foramina, quorum superius lithotomum clausum tenet, quatuor inferiorum, paruulum elateris (*bascule à ressort*), acutas lami-

fig. 4-7. nas pro vario calculi volumine varie figentis capitulum
p. 113. recipientium distantia illi numerorum in principio

p. 116. virgae designatorum (quorum duo inferiores vix necessarii putantur) respondet. Manubrium est

p. 113 hexalaterum, quatuor pollices cum dimidio longum. Instrumento hoc catheteris muliebris ad instar illato, volumen calculi vt aestumetur, pollex manus dextrae elateri imponendus, ille sinistrae parum altius, et index cum medio ad capitulum remouendum, et lithotomum firmandum, infra collocandus, dextra manu manubrium amplectente virga ad iustum numerum propellenda, isto modo laminae euoluendae et figendae, index tandem sinistrae manus, lithotomo recta linea retracto, sub eo tenendus, quo statim in vesicam ad calculi forcipe extrahendi

p. 114 locum certo detegendum inferri queat. In duabus aegris, in quibus (ocasio enim talem operationem repetendi in Alsatia rara) solis instrumenti utilitas experta, motus ab aegris dolorem sentientibus posteriora versus factus operationem faciliorem et celeriore reddidit.

III.

Institutionum medicinae practicae, quas praelegerat IO. BAPT. BURSERIVS DE KANILFELD, volumen quartum. Opus posthumum in duas partes diuisum. Pars prior morbos pectoris complectens. Mediolani. MDCCCLXXXIX. Apud Ioseph. Galeatium, regium typographum. Superiorum permissu. Lipsiae apud I. F. Gleditsch. 8. mai. pagg. 366. praef. pag. XI. Pars altera morbos imi ventris complectens. Ib. eod. pagg. 272.

Quam ergo typographus voluminis tertii dederat fidem *), iam b. Auctoris filius VBALDVS VIGILIVS BURSERIVS, ipse quidem non medicus, solvit, in praefatione edendi huius voluminis consilium et fata exponens. Auctor morbo tandem fatali iam affectus, quum volumen tertium finiretur, voluminis huius quarti duo priora capita tertiique initium ipsi in calamum dictauerat, quum morte abripere-
tur. Schedae itaque nondum elaboratae ultra triennium latuere, donec Cl. Editor eas quodammodo ordinaret et ex collectaneis b. Parentis, quae ipsi occurrebant, adderet, licet hic mancum hoc opus luci publicae non dicasset. Sunt igitur omnino, si cum praecedentibus comparaueris, haec suo modo imperfecta dicenda, verum ex hereditate tanti viri, cuius modestiam in iudicio de propriis laboribus ferendo mirati sumus aliisque omnino ad imitandum propositam cuperemus, procul dubio acceptissima. Neque vel hic aut scriptionis aut lectionis copiam desideres, etiam exterorum medicorum labores, nominibus etiam sollertius, quam apud alios videmus, allegatis, vt, vbi in his peccatum fuerit, id potius typographi

*) vid. Comm. nostr. Vol. XXVIII. p. 307.

P. I. graphi incuriae tribuendum videatur; vnico loco
 p. 103. b. LOESEKE LEBRECTVM nominatum fuisse offen-
 dimus. Nos vero iam non nisi ea, quae b. Auctori
 propria nobis visa fuerint, adducemus: neque ergo
 cuiquam mirum videri posse arbitramur, si vnus al-
 teriusque capitis solummodo titulum hic transcri-
 pserimus.

P. I. p. I. Cap. I. *de tussi*. Diuersarum eius specierum dis-
 crimina exacte indicantur, curatioque singulis ac-
 commodata praescribitur. Inter reuellentia memo-
 ratur, interdum folis cathartidis paullo valentiori-
 bus cessisse tusses contumaciores, obseruante idem
 PROSP. ALPINO. In tussi conuulsiva butyrum re-
 cens saepius elotum et aqua frigida in pilulas red-
 actum saccharoque conspersum multum iuuat. Diu-
 turnas siccisque tusses interdum fugauit copiosus
 aquae nucerinae aut villensis ieiuno stomacho potus,
 adiuncto balneo tepido aquae dulcis.

P. 23. Cap. II. *de cruenta exspuitione, et speciatim de hae-
 moptysi*. Iure, vt putat b. Auctor, celebrari potionem
 Syluianam ex aqua plantaginis, aceto destillato, co-
 ralliis rubris, terra sigillata, opio et syrupo de me-
 conio (!). Haemoptysin ab acritate sanguinis in se
 ipso adolescente ortam solo, sed liberaliori diutur-
 noque pulueris gummi arabici vsu curatam narrauit
 professor quidam Bononiensis ad insolitam senectu-
 tem progressus. Ab aliquot annis ad omnes hae-
 morrhagias magnis laudibus effertur aqua vulnera-
 ria IULIANI LANDII, pharmacopolae romani, cuius
 formulam hic exhibet b. Auctor, ipse tamen fassus,
 compositionem eius regulis chemiae minus respon-
 dere. De suspecto nitri vsu. Aquae frigidae vsus, mo-
 do inflammatio et infarctus, aut aliud vitium pulmo-
 num absit, singulis horis dimidiis ad vncias octo ad
 decem, excluso quocumque alio alimento, conti-
 nuandus, donec sanguinis sputum cessauerit, tuncque
 sensim

fenſim imminuendus et aliquid tenuioris alimenti concedendum. Veſicatoriorum inter ſcapulas eam vtilitatem, quam Cl. MERTENS *) , non conſpexit.

Cap. III. de phthiſi pulmonari, praemiſſa phthiſeos p. 47. ſiue tabis vniuerſae cum eius differentiis explicatiōe. Diuerſis atrophiae ſiue tabis ſpeciebus annumerat etiam eam a WILLISIO deſcriptam, quae rhaehitidi ſeu rhachialgiae ſimillima eſt, non in infantibus tantum et adoleſcentibus, ſed etiam prouecta aetatis hominibus animaduertendam, qui poſt praegreſſos dolores circa lumbos, imo interdum in toto dorſo, gibbi aut claudi euadunt, ac tandem toto corpore, excepto capite, contabescunt, vertebris intumescen- tibus, e ſua ſede protruſis et carioſis redditis: numquam morbum hunc perfecte curatum vidit, interdum tamen mitigatum, ita, vt vitae ad complures annos parcat. Phthiſin pulmonalem diuidit in inci- pientem, cui ſpuria et imperfecta, itemque tubercu- laris et ſcirrhofa, atque confirmatam, cui vera et ex- quiſita ſiue vlceroſa reſpondet, huiusque tres gradus diſtinguit. Vlcera chronica pulmonum, callo in- cluſa aut glutine obducta, ad quadraginta annos ſe- niumque ipſum ſine magnis moleſtiis producta vi- dit. Vlcera laryngis et aſperae arteriae phthiſin lentam producunt, trachealem dicendam, tandem au- tem in veram pulmonalem tranſeuntem. Puris ex- creti notas non a foetore, pondere aut calore deſu- mendas eſſe, ſed a plurium ſignorum coniunctiōe: recentiorum tamen obſeruatiōes **) b. Auctori in- cognitae fuiſſe videntur. In phthiſi ſcrophuloſa pilulis MORTONI ſubſtituit alias ex gummi ammo- niaco, puluere millepedum et extracto hederæ ter- reſtris vel ſcabioſae; interdum ſapone veneto feli- ciſſime vſus eſt. In iis, qui ex hypochondriaca paſ- ſione

*) Vid. Comm. noſtr. Dec. III. Suppl. IIII. p. 703.

**) Ibid. Vol. XXVI. p. 329 ſequ.

sione in puris et sanguinis sputum inciderunt et macie iam confici coeperunt, decoctum dilutum corticis peruiani vel cum vel sine lacte curationem absoluit. Vfus balsamicorum dubius: nihil fere vlceribus mundandis claudendisque aut corruptioni cohibendae et praepediendae aptius valentiusque putandum, quam camphoram liberali manu diuque interne datam. Lichen islandicus et elixirium vitrioli anglicum, quo iure celebrentur, definire non audet, sed tempori atque iteratae experientiae iudicium committit, enarratis interim experimentis cum utroque remedio ab aliis factis. Ad facilitandam expectorationem dulcamarae decoctum. In phthisi a scabiosa, herpetica, aut alia eiusmodi labe antimonium crudum reliquis omnibus praestare. Phthisis venerea, vbi iam vlcus pulmonum adest, mercurium quocumque modo adhibitum vix sine noxa fert: tutior vsus decoctorum, ex quibus principem fere locum tenet decoctum SEPTALAE, cuius etiam formula hic exhibetur.

p. 126. Cap. IV. *de pulmonum pectorisque inflammationibus, atque aliis affnibus aut succedentibus morbis.* Peripneumoniam et pleuritidem nec sedis diuersitate, nec natura, sed symptomatum tantum ratione differre. Pleuritis notha dicitur Auctori nostro ea inflammatio, quae latus ipsum occupat, musculos imprimis intercostales eorumque inuolucra, neque multum interesse, an simul pleura ipsa, quod probabile sit, et interdum accidat, afficiatur: differre a vera, dolore tactu pressuque ingrauescente, decubitu in latus affectum denegato, exterioribus interdum tumentibus, calentibus, non raro aliquantum rubentibus, feбри et spirandi difficultate minoribus, neque pulsu adeo duro et serrato, tussi vel nulla vel exigua et sicca, nisi concurrat pulmonum labe. In quibusdam peripneumoniae malignae et gangraenosae consti-

constitutionibus sanguinem non resolutum, sed crassa phlogistica densissima tectum conspexit, fortasse quia venenatum miasma nondum sanguinis texturam coruperat. Exemplum empyematis, pure post tumorem inflammatorium in pleuritide ex liene pererosum diaphragma in sinistrum pectoris cauum transgresso. Vomicae tertio demum a morbi principio mense ruptae cum felici exitu. Morbus iste post pleuritidem notham, qualem b. Auctor assumit, superstes, a Cl. ZEVIANI in opusculo de eo 1766. edito *parapleuritis* dictus, incipientem phthisin, in quam tamen denique abit, mentiens, a qua absentia sudoris matutini, pulsu subduro, sanguinis inflammatoria diathesi potissimum differt, iisdem, quibus pleuritis, remediis indigens, et forte eadem phthiseos incipientis species, quam iuxta celeberrimos auctores expugnant paruae, sed repetitae, sanguinis missiones.

Cap. V. de hydrope pectoris, pericardii, et pulmonum. p. 197.
Praemissis generalibus de hydrope, sequitur egregia compilatio de variis horum morborum sedibus et signis diagnosticis. Remedia aduersus hydropem quemcumque. Diureticorum vsui, quo hydrops anasarca sublatus fuit, non raro paullo post peripneumoniam succedere, quae hominem cito enecet. Scarificatione ad modum Cl. FOTHERGILL *) multo ante, quam ille eam proponeret, vsus est b. Auctor. Sibi non perspectum esse, an punctio pericardii, a RIO-LANO et SENACO proposita, vmquam tentata sit, et quo successu; optandum tamen, vt prius in cadaueribus eius periculum fieret.

Cap. VI. de difficili respiratione, et speciatim de p. 237.
asthmate. Tumor ad aortae exortum oui columbini magnitudine, totam cauitatem occupans, pure plenus,

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XVIII. p. 396.

nus, asthmatis diuturni, tandem intra paucos dies lethalis, caussa. Pauca quaedam de ope suspensis et merfis ferenda.

p. 257. Cap. VII. *de animi deliquio, siue de lipothymia et syncope.*

p. 266. Cap. VIII. *de asphyxia, duobusque ei proximis pulsuum vitiis* (debilitate et intermissione). De asphyxiae, praesertim diuturnioris, caussis: an, motu cordis et sanguinis vtcumque perseuerante, sola arteriarum systole neruorum ad eas spectantium vitio conquiescat? Pulsus intermittens, tamquam breuissima asphyxia considerandus.

p. 279. Cap. IX. *de cordis palpitatione.*

p. 296. Cap. X. *de cordis aortaeque polypo.* GALENVM morbum hunc forte coniectura assequutum esse leuium arteriarum obstructionis nomine. COMITIS FIRMIANI sectio ab Editore ex b. Auctoris diario adducta: pericardium pinguedine plurima obuolutum et compressum, cor paruum et flaccidum, auriculae paruae, sinistri ventriculi parietes tenuissimi ac fere cartilaginei, dextri minus extenuati et valde flaccidi, intra cuius cavitatem polypus ramis duobus in venam cauam et arteriam pulmonalem continuatus, exterius grumosus et nigricans, interius albus, fibrosus, tenax. Polypos non omnes mortis demum tempore, sed viuo etiam corpore gigni. Exstat inter minora b. Auctoris opuscula de hoc argumento dissertatio, qua vsus est VINC. NEGRI *).

p. 322. Cap. XI. *de aneurysmatibus et varicibus praecordiorum.* Aneurysmatis ex angustia aortae exemplum in puella sedecim annorum, a prima aetate multis incommodis vexatae, symptomatibus sub menstruorum fluxu auctis, venae sectione et purgantium vsu incrementibus, tandem syncope superueniente mortua. Animi pathematibus subitis et vehementibus

aneu-

*) Theses de polypis praecordiorum, Ticini 1776. 4.

aneurysmata, diuturnis et grauibus plerumque vitia varicosa lenta produci. Difficultates in diagnosi.

Partis alterae caput I. *de dysphagia*. Generaliori p. II. sensu sumitur, nulla doloris durationisque habita ratione. Exemplum a conglomeratis in oesophago lumbricis in puella, febre gastrica verminosa laborante, glomere hoc suffocata. Aliud, a Cl. GIANELLA cum b. Auctore communicatum, in sexagenario a prima iuuentute iam affecto, ex superiori oesophagi parte constricta et sacco infundibuliformi inter eam et vertebrae colli, sine caeco, longitudinis sex vel septem digitorum, qui assumpta per oesophagum deferenda susceperat, donec vi spasmi excitati rursus retropellerentur. Auxilium, quod Cl. TODE *) in dysphagia spastica ab infuso quassiae percepit, non adeo a peculiari huius virtute, quam potius a copia aquei tepentis potus, salium vim irritantem eneruante ac diluente, fibrarumque tonum relaxante, deriuandum esse.

Cap. II. *de aucto ciborum desiderio et fastidio praeter naturam*. p. 26.

Cap. III. *de laesa alimentorum coctione*. Exempla p. 40. duo huius morbi in hypochondriacum, et deinde in verum scorbutum, non putridum, sed acidum frigidumque, transeuntis, ac demum, frustra datis omnibus, lenta macie terminati; alteruter horum aegrorum carnem nullam, nisi ex auibus exteris ad alcaliscentiam pronioribus, assumere poterat.

Cap. IV. *de nausea et vomitu*. Simul de cholera p. 47. et singultu. In fine additamentum de hernia ventriculi.

Cap. V. *de alui fluxibus siue alui profluuiis*. Lien- p. 57. teriae causa proxima aucta ventriculi et intestinorum irritabilitas, cui tamen nonnunquam iungitur ventri-

F f 2

culi

*) vid. Comm. nostr. Vol. XXI. p. 242. conf. MURRAY appar. med. Vol. III. p. 449.

culi languor succorumque digerentium inertia. De reliquo ampla quidem ex auctoribus compilatio, nec tamen ea perfecta adeo, ut ipse b. Auctor autographo adscripserit, hic multa desiderari, quae vero postea addere non potuit.

p. 82. Cap. VI. *de stomachi dolore siue gastrodynia, et gastritide.* Cardialgia cum Cl. DE SAUVAGES dicitur quicumque dolor ventriculi, si magnus acerque sit, ideoque corde in consensum vocato lipothymias inferat. Leuior gradus gastrodynia, vel, si ardoris molesti speciem referat, ardor ventriculi, seu soda. A gravi cardialgia feliciter et illico se liberatum meminit b. Auctor quinque uncias olei amygdalarum dulcium vno haustu sumtis, frustra ante adhibitis internis et externis remediis.

p. 91. Cap. VII. *de doloribus intestinorum aliarumque abdominis partium.* Nihil magis frequentiusque coli sedem subuertere illudque versus medium abdominis propellere, quam constrictionem per thoraces. De rhachialgia, ex b. LUDWIGII tractatu *). Sic etiam de diuersis aliis colicae speciebus, inprimis de colica pictonum, potissimum ex Cl. STRACK **). Epilepsia et paralysis, ei superueniens, magis a metastasi, quam a consensu neruorum pendere videtur ***). Venae sectionis in colica biliosa vsus interdum summe proficuum esse, ex obseruatione Cl. DALLARMII.

p. 138. Cap. VIII. *de aluo adstricta ac ileo.*

p. 154. Cap. IX. *de haemorrhoidum vitiis.*

p. 162. Cap. X. *de vermibus intestinorum.* Mercurio vim anthelminthicam denegauit b. Auctor iam in peculiari opu-

*) Aduers. med. pract. Vol. I. p. 711 seqq. vid. Comm. nostr. Vol. XVII. p. 514 seqq.

***) vid. Comm. nostr. Vol. XVIII. p. 674.

***) vid. CHRIST. MART. KOCH de morbis bursarum tendinum mucosarum, p. 31. Lips. 1790. 4.

opusculo *), et postea idem de aethiope minerali et vnguento mercuriali experimentis inter inedita eius scripta exstantibus confirmatum vidit. Specificum Cl. RENAUD **) aduersus taeniam, ex clysmate saponato vesperi, et postea per quinque dies mane ieiuno stomacho drachma filicis maris ex cyatho aquae portulacae, adiungendis postea pulueri huic aequalibus partibus aquilae albae, radicis ialappae et rhei, cum melle in bolos formandis; potu quotidiano decocto radicis mori. Tartari emetici solutionem, per partes exhibitam, ad taeniam videri accommodatissimam, ex propria obseruatione.

Cap. XI. *de tympanite.*

p. 180.

Cap. XII. *de obstructionibus et tumoribus viscerum abdominis.* Sedem illarum non in vasis, sed contextu celluloso mutato consistere (Kaempfiana doctrina nulli vsum fuisse b. Auctorem videmus). Pauca ex aduersariis Auctoris addidit Editor de paracentesi abdominis, in qua aquas vna vice educendas praecipit.

p. 188.

Cap. XIII. *de morbo regio et calculis felleis.* Calculorum horum signa quam maxime dubia. Concretionibus biliosas diuturno solo vsu vegetabilium aperientium et emollientium, ipsumque morbi reditum, felicissime sublata vidit b. Auctor.

p. 202.

Cap. XIV. *de hepatis, lienis, pancreatis, omenti, mesenteriique inflammationibus.*

p. 226.

Cap. XV. *de nephralgia siue dolore nephritico, et de calculis vrinariis.* Morbus ipsi b. Auctori exitialis ab Editore narratur: post diuturna symptomata calculosis sollemnia nullus tamen calculus sectione inuentus est, praeter lapideam concretionem capsula car-

p. 237.

F f 3

tila-

*) De anthelminthica argenti viui facultate, Fauentiae. 1753. 4.

**) Histoire de la Societé Royale de Medecine, Année 1776. p. 279. A Paris. 1779. 4.

tilaginea nucis auellanae magnitudine inclusam, in contextu celluloso scroti infixam; abscessus ingens in vesica vrinaria, et alius in rene dextro solito maiore, vterque multo pure plenus; vesicae collum interius callosum; in partibus annexis hinc inde parui scirrhi.

p. 248. Cap. XVI. *de mistu cruento et haemorrhagia penis.*

p. 255. Cap. XVII. *de diabete.* Peripneumoniae diabete superuenientis exemplum cum sputo sanguinis vno vel altero ante mortem die. Diabetes spurius in sene vegeto, nondum ab hemiplegia penitus sanato, vrina quotidie ad uncias centum et sexaginta aut septuaginta emissa, quum potulenta vix tertiam huius ponderis partem attingerent, post duos menses incassum adhibitis remediis, a b. Auctore venaesectione in pede et purgantibus ex rheo et tamarindis, posteaque lacte cum tinctura chinae intra mensem sublatus. In alio sanguis saepius accedente feбри et spirandi difficultate fere peripneumonica, missus est, isque crustam inflammatoriam monstrauit.

p. 262. Cap. XVIII. *de vrinae incontinentia eiusque suppressione.* Ischuria vesicali curata, post quindecim dies suppuratio orta est, et pure emisso vrina libera reddita; causa a tuberculo in collo vesicae genito repetenda visa.

IV.

Systematisches Handbuch der gesammten Chemie, zum Gebrauch seiner Vorlesungen entworfen von FRIEDRICH ALBRECHT CARL GREN, der Arzneygelehrtheit und Weltweisheit Doctor, und ordentl. öffentl. Lehrer zu Halle. IIten Theiles IIter Band, nebst Register über beyde Theile. Halle, im Verlag der Waisenhaus-Buchhandlung. 1790. gr. 8. pag. 856. und 2. Bog. Tabellen.

h. e.

Compendium vniuersae chemiae systematicum
in vsum praelectionum suarum edidit F. A. C.
GREN, Phil. et Medic. Doct. Prof. Publ. Ord.
Halensis. P. II dae Vol. II dum, cum Indice in
vniuersum opus. Halae 1790. 8 mai.

Quo magis eo, quo alterum huius libri egregii
volumen *) legeremus, tempore id optauimus,
vt mox totum hoc absolueretur opus, eo alacriores
iam ad vltimam hanc partem, quae finem huic en-
chiridio imponit, lectoribus indicandam accedimus.
Duo vero restant adhuc capita de bituminibus, et de
metallis.

Sectio octaua quidem *bitumina et alia corpora p. 1.*
mineralia, quae flammam capiunt, tractat. Bitumina ea
corpora appellat mineralia, quae se incendi patiun-
tur, atque sub destillationem fluidum oleosum offe-
runt. In recensendis iisdem Auct. Cl. secutus est
WERNERVM, qui in hanc classem naphtham, petro-
leum, asphaltum, lithanthraces, spissaxylon, succi-
num, lapidem melleum retulit. Noster vero sub
finem ambram, adamantem et plumbaginem (vtpote
loco maxime congruo hic) subiunxit. Ideo enim,
quod ex hisce corporibus, quorum oriendi ratio non-
dum diligenter satis detecta atque explicata est,
oleum extricatur, ipsorum origo a corporibus orga-
nifatis deducenda est. Accedit, quod examina che-
mica admodum sint manca.

Naphtham natiuam GR. Cl. oleum subtilius em- p. 4.
pyreumaticum aliorum bituminum habet, quod ca-
lore subterraneo fuerit productum. Analogia in-
primis cum oleis rectificatis lithanthracum, asphalti
et succini hoc assertum comprobare videtur. Consti-

Ff 4

tuitur

*) Comment. nostr. Vol. XXXII. pag. 128-151.

tuitur vero phlogisto, aqua, aëre fixo et acido, quod haud dubie naturam acidi vegetabilis elementaris siue acetosi tenet.

p. 5. *Petroleum* iisdem, quibus naphtha, efficitur partibus; maiori solummodo acidi quantitate differt, ut eandem cum naphtha habeat originem, vel oleum empyreumaticum aliorum bituminum maiori caloris vi euolutum constituat.

p. 7. *Asphaltum*, a quo *cedria terrestris* sola mollitie, et *gagates* duritie differunt, phlogiston, aërem fixum, et acidum, cuius natura nondum satis definita est, partes alit necessarias.

p. 11. Modi *lithanthraces* in carbonēs commutandi enarrantur duo, vel in furnis hoc consilio exstructis, vel more ligni. Constituuntur phlogisto, acido aëreo, alcali volatili, acido, terra argillacea, ferro, quarum quidem partium inter se relatio nondum accurate satis definita est. Incongrue ipsis seuum vel resinam inesse nonnulli asseruerunt. Alcali volatile animalibus tribuendum esse videtur particulis, quae illis inhaerent.

p. 13. *Ligna, terrae, radices* plantarum paludosarum saepe bitumine imbuuntur et corpora constituunt bituminosa, quae si bitumen spectes nihil a bituminibus differunt.

p. 14. *Succinum* eiusque praeparata. Sal succini Auct.

p. 21. nostro acidum sui generis efficere mediusque ipsi inter vegetabilia atque mineralia acida locus assignandus esse videtur. Basin habet acidum vegetabile. Salia neutra et media quae constituit, enumerantur,

p. 34. horumque ad alia acida rationes. Varii modi, quibus hocce sal deprauari solet, per acidum tartareum, saccharinum, sal ammoniacum, alcali volatile, sal commune, acidum vitriolicum, saccharum, exponuntur, viaeque, has fallacias detegendi ingenue monstrantur. Color olei succini pro diuersa rectificatione admodum variat.

Cum

Cum *lapis melleus* hucusque nondum chemico p. 36.
examine accurate fixerit tractatus, eiusdem natura
tenebris adhuc obuoluta est.

Similiter quoque quominus *Ambrae* indoles at- p. 38.
que ortus diligentius inquiri potuerit, et raritas et
deprauatio eiusdem obfuerunt. Auct. Cl. animale
ipsi tribuit ortum, sententiamque argumentis muni-
re studuit. Acidum quidem, quod ex ipsa elicue-
runt, huic non aduersatur.

Adamas natura sua mirum in modum a reliquis p. 46.
lapidum terrarumque generibus discrepat. Nullum
prorsus menstruum vim in illam exserit. BVBNAE
hypothesis, adamantem forte terra silicea et acido
fluorato constitui, non statim reiicienda esse videtur.

E *plumbagine* phlogiston et acidum aëreum, ut p. 51.
partes constituentes, extricarunt. Iure vero, cum
hae partes massam igni ita fortiter resistentem vix
formare possint, de acidi cuiusdam Auct. concludit
praesentia, quod examinibus se hucusque subtraxe-
rit, eoque ipso effecerit, ne plumbaginis naturam di-
ligentius rimari potuerint. Nona, eaque vltima se- p. 52.

Etio agit de *metallis*, tum in vniuersum, tum de sin-
gulis. *Virtutes* metallorum in sensus incurrentes,
ut densitas, siue grauitas specifica, opacitas, splendor
proprius, tenacitas, ductilitas, fusio plane singularis,
aliaeque diligenter exponuntur. Diuisio metallorum p. 56.

in metalla et semimetalla eo praecipue nomine, quod
limites inter vtrumque genus non accurate finiri
possint, Auct. nostro improbatur. *Mistiones metalli-* p. 60.
cae, harumque pro diuersa metallorum natura varie
tates. *Ferruminationes*, earumque formae. p. 62.

De *calcibus*, *vitrisque* metallicis, quae tum fusio- p. 63.
ne, tum detonatione e metallis ignobilioribus obti-
nemus. *Metallorum reductio*. Grauitatem calcium p. 72.
metallicarum specificam, expositis antea, quae sub
calcinatione et reductione eueniunt phaenome-

- nis, Auct. Cl. ex theoria sua, qua in prioribus saepius fultus est, per leuitatem phlogisti, quod sub calcinatione abiit, explicare studuit. Subiunxit quoque
- p. 81. reliquas, quas alii excogitarunt, hypotheses. Omnes alienum quoddam corpus accedere quidem statuunt, in natura vero eiusdem finienda ita differunt, vt alii ad particulas igneas, alii ad principium aëriforme, alii ad principium aëris purissimi, alii ad aquam, BER-
RALDVS denique ad particulas terrestres salinas vel
- p. 91. sulphureas in aëre circumuolitantes confugiant. Calces metallorum nobiliorum, in igne fusorio nullo alio corpore adiecto reduci per phlogiston, quod hac via formetur, simili ratione explicat. Principium enim caloris cum principio lucis propter insignem affinitatem hic copulari, atque phlogiston hoc modo constitui asserit.
- p. 92. *Menstrua* metallorum efficiunt acida, quorum soluendi vis pro varia, qua in phlogiston trahuntur affinitate, metallorumque indole, insigniter differt. Euoluuntur sub solutione aër et hepaticus, et in-
- p. 96. flammabilis et nitrosus. Inflammabilis quidem a reliquis inflammabilium aërum generibus, quae ex organicis corporibus extricantur, admodum differt, vt nomine aëris inflammabilis metallici iure insigniatur. Neque enim purum euoluitur phlogiston, sed parti-
- p. 100. culis acidi adhibiti inquinatum est. Acida, quibus metalla soluta fuerunt, salium metallicorum induunt naturam, quae ipsa pro diuersa basi metallica, insignem admittunt differentiam.
- p. 101. Ortus *praecipitatorum metallicorum* modo e sim-
- p. 104. plici, modo duplici affinitate explicandus est, multis-
- p. 109. que illustratur exemplis. Ex eo, quod in metallo praecipitato et praecipitante phlogiston rationem diuersam tenet, BERGMANVS relatiuam phlogisti in acidis quantitatem definire studuit, eiusque tentamina digna sunt, quae vltcrius inquirantur. KIRWA-

NI vero phlogisti specifici definitionibus, quippe quae infirmis nituntur principiis, Auct. nihil tribuit. Ipsa vero haec praecipitatio non solum a maiori acidi in calcem metalli praecipitantis nisu, sed a maiori quoque calcis metallica ad phlogiston affinitate, quin ab vtraque causa repetenda est.

Ratio metallorum ad alia corpora, atque in pri- p. 112.
mis ea, quorum in prioribus mentio iam facta est.

Metalla constituuntur phlogisto et calce. Haec p. 118.
quidem calces, cum nulli hucusque easdem permutare contigerit, natura sua ita differunt, ut quisque ad summum gradum dephlogisticatus, principium formet elementare, neque tale elementum, quale nonnulli habuerunt, terra metallica omnibus metallis communis, assumendum erit. Optime igitur exinde quaestio: num metalla in alia permutari possint, vel e corporibus, non metallicis, metallum produci possit, diiudicanda est.

Subsectio II. *De singulis metallis, eorumque tum* p. 122.
cum corporibus hucusque expositis, tum inter se copulatione.

Virtutes auri diligentius enarrantur. Fuerunt, p. 122.
qui per vitrum causticum, calorem et tubum ferruminatorium mediante aëre dephlogificato se aurum ex parte volatile reddidisse, assererent. — Relatio p. 125.
auri ad acida. Aquam regiam solummodo vi menstrua gaudere statuunt, idem vero acidum salinum dephlogisticatum, quippe quod acido regalino inhaeret, praestat. Videtur enim acidum salinum calcem auri, nitrosum vero phlogiston excipere, quocum aërem format nitrosum. Acidum salinum dephlogisticatum arripit phlogiston, iamque phlogisticatum abit in guttas, calcemque auri soluit. Idem quoque aqua acido salino dephlogificato imbuta praestat. Ex hisce solutionibus per praecipitationem aurum fulminans prodit, ad quod vero constituendum

dum alcali volatile simul requiritur. Non prius enim hocce alcali calcem auri, in quam magna trahitur affinitate, linquit, donec in aëris formam per conuenientem caloris gradum fuerit mutatum, aëremque vrinofum inflammabilem effecerit, qui sub accessum aëris atmosphaerici fulminandi vim exserit.

p. 136. — Calx auri mediante alcali fixo praecipitata omnibus denuo soluitur acidis, quibuscum salia metallica constituit, quorum natura atque indoles maximam

p. 139. partem adhuc latet. — Aliorum corporum vt alcalium, principii vegetabilis adstringentis, lixiui sanguinis, oleorum variorum, salium mediorum et neutrorum, sulphuris, hepatis sulphuris, ad aurum relatio.

p. 140. *Platinae* breui historia, virtutibusque primum expositis, acidorum in eandem effectus enarrantur. Acidum salinum dephlogisticatum maxima vi menstrua gaudet, vt ideo aqua regia ex aequali acidi salini et nitrosi portione parata optime ipsam excipiat. Ex hac solutione per alcalia calx praecipitur, cuius virtutes et rationes hic diligentius enarrantur. Pleraque quae ad naturam huius metalli explicandam faciunt, ex obseruationibus MARGGRAFFII, MAC-

p. 149. CKINGEN, repetuntur. — Variorum corporum ad platinam ratio. Fuerunt, qui platinam impuram, acido regalino solutam ab aethere exceptam fuisse assererent; Auct. vero hocce ipsum experimentum cum platina ab omni ferreo inquinamento accuratissime depurata instituendum esse suadet, cum forte solum ferrum ab aethere fuerit susceptum. —

p. 151. Auri vis in platinam.

p. 154. *Argenti* virtutes tum physicae, tum chemicae

p. 156. proponuntur. — Inter acida praecipuam vim nitrosam exserit. Vis caustica argenti nitrati ab efficacia, qua calx argenti phlogiston acidi nitrosi attrahit,

repe-

repetenda est; ideoque illa eo vehementior est, quo avidius phlogiston arripit, ut, si aqua crystallisationis fuerit abacta. Cum acido salino luna formatur cornea, quae qua naturam atque reductionem in metalli formam describitur. Alia vero salia metallica, quorum basis argentum efficit, ut argentum fluoratum, boracinum, phosphoratum, tartarifatam, benzoinum, vltioribus adhuc examinibus exploranda sunt. —

De aliorum corporum in argentum efficacia, atque inprimis de auri et platinae effectibus differitur, vbi tres illi modi aurum ab argento seiungendi, quartatio, caementatio, fusio, eorumque vsus docetur.

Affectiones *Mercurii*, depuratio; aethiops per se; mercurius praecipitatus ruber. Quae sub praeparatione mercurii per se praecipitati, eiusque restitutione sine vlllo additamento eueniunt phaenomena, ad suam de phlogisto, calcinationem et aëris fixi genesi sententiam muniendam Auct. Cl. pluribus exposuit. Genesin enim mercurii per se praecipitati veram habet calcinationem. Medius inter metalla nobiliora et ignobiliora locus hydrargyro nostro, si eiusdem attenderis calcinationem, assignandus esse videtur. Caloris enim et aëris respirabilis ope, quemadmodum metalla ignobiliora, calcinatur, phlogistoque orbatur, calx vero eiusdem sine vlla corporum inflammabilium ope, si aër arcetur, in morem nobiliorum metallorum reducitur. — De vi acidorum in mercurium, et praeparatis illis multis, quae hoc modo parantur. Spiritum vini mercurium nitratum vel prorsus non, vel copia vix finienda excipere suis intellexit tentaminibus, atque hac in re cum MACQVERO atque WENZELIO consentit. Mercurium rite dulcificatum hac via Auct. Cl. parare suadet, ut mercurius sublimatione prima paratus in crucibulo multa aqua destillata digeratur, cuius librae vni, quo melius mercurius sublimatus corrosiuus solvatur, salis ammo-

p. 168.

p. 170.

p. 173.

p. 182.

p. 189.

p. 195.

p. 196.

p. 203.

p. 224.

ammo-

- ammoniaci drachmae duae adduntur, massa tum
p. 227. edulcoretur. Variis de caussis formulam SCHEELII
p. 232. admodum commendat. Vanam esse virtutem illam,
 quam nonnulli pulveri Constantini, quod vi argen-
 tum in aurum commutandi gaudeat, tribuerunt, suis
 experimentis confirmat, in eoque LEONHARDO at-
p. 234. que WIEGLEBIO assentitur. Effectus illos, quos aci-
 dum formicarum secundum MARGGRAFII asserta in
 mercurium praecipitatum rubrum eo exserit, quod
 eum in viuum reducat, GR. Cl. a phlogisto et principio
 oleoso, quod huic acido inhaeret, deducere suadet.
p. 238. — Varia mercurii ad alia corpora atque metalla re-
243. latio. BEAUMEI asserta, mercurium minori auri co-
p. 245. piaie iunctum solius ignis ope eam prodere virtutem,
 vt aurum cum mercurio in calcem abigat, vltiori-
p. 249. bus examinibus comprobanda sunt. Mercurium ar-
 gentum in acidis solutum praecipitare admodum
 verisimile est. Quod enim quidam statuerunt, mer-
 curium sublimatum corrosiuum per argentum vi-
 vum via humida praecipitem reddi, vltiori proban-
 dum est examine, inprimisque ad id attendendum,
 num acidum mercurii sublimati liberum hic solum-
 modo agat, vt ideo per lunam corneam simile quo-
 que praecipitatum album prodiret.
p. 251. *Plumbi affectiones, virtutes, eiusque calces enar-*
p. 255. rantur. Color minii rubicundus Auēt. Cl. non ab
 aëre dephlogistificato, vt plerique opinantur, sed a iu-
 sta humoris aquosi copia, quae in plumbi calce re-
p. 258. manet, explicandus esse videtur. — Variorum acido-
p. 266. rum in plumbum effectus. Cerussam BERGMANVS
 plumbum habet aëratum; Auēt. vero noster acidum
 aëreum ab acido acetoso repetit, quod vel decompo-
 nitur vel per calcem plumbi ad summum gradum
p. 274. dephlogistatur. — Copulatio plumbi cum aliis cor-
p. 276. poribus. Quae SCHEELIVS asseruit: solutionem
 salis communis aquosam lithargyrio decomponi, vt
 alcali

alcali liberum euadat, tum aliorum, tum Auſt. noſtri tentaminibus non comprobatum fuit. Olea aethe- p. 279.
rea ſub digeſtione calces plumbeas, quamuis exi-
gue, ſoluunt. Mutationes vero, quas oleum in ſua
miſtione ſubit, diligentius vt examinentur, operae
pretium eſt. — Metallorum in plumbum effectus. p. 281.

Virtutes *Bismuthi*, acidorumque in ipſum actio. p. 285.
Qui ſub ſolutione bismuthi in acido nitroſo fun- p. 287.
dum petit puluis ſubniger e BEAUMEI mente ſul-
phur, vel potius bismuthum ſulphuratum conſtituit.
Vtrum acidum, ſalinumne, an nitroſum maiori in p. 291.
bismuthum trahatur affinitate, nondum experimen-
tis demonſtratum eſt. Fortiſſime vero phosphori- p. 292.
num in calcem agit. — Spiritus vini, aetheris, et p. 296.
oleorum aethereorum in noſtrum metallum effica-
cia nondum firmis demonſtrata eſt experimentis.

Niccolum recentioribus temporibus diligentius p. 300.
quidem examinatum fuit, plura tamen, in quibus di-
ligentia chemicorum verſari poſſit, relicta ſunt. Af-
fectiones atque ad acida relationes hic exponuntur.
Horum in primis vis, affinitatiſque gradus nondum
exacte ſunt definiti. — Efficacia aliorum corporum p. 305.
atque metallorum. Tentamina, quibus CRONSTED- p. 308.
TIVS atque BERGMANVS regulum niccoli purum
parare tentarunt, diligenter enarrantur. Vim vero
magneti obſequendi GR. noſter eſſentialem, forte ha-
bet niccoli virtutem, quae huic metallo cum ferro
communis ſit.

Affectiones *Cupri*, eiſdemque fuſio. Calx cupri p. 311.
virideſcens, quam viride aeris vulgo quoque appel- p. 314.
lare ſolent, qua cuprum aëri expoſitum obducitur,
non ab acido aëreo, quod quidem huic calci ſem-
per inhaeret, effici videtur. Non aequae magna enim
calcis quantitate diuerſa cupri genera induuntur. —
Acidorum minus viſitatorum ad cuprum affinitates
multis adhuc obtegentur tenebris. Ad calcem cu- p. 321.
pri

- pri maxima acidum saccharinum gaudet affinitate.
- p. 323. Viride aeris non perfectum cuprum acetatum constituit, sed calcem cupri, cum quadam acidi acetosi,
- p. 327. aërei et aquae parte copulatum. Paradoxon quodammodo nostro videtur Auctori illud phaenomenon, quod succi plantarum acidulati calore ebullientis aquae difficilius cuprum aggrediantur, refrigerati
- p. 329. vero statim hanc vim exferant. — De aliorum corporum,
- p. 335. atque metallorum in cuprum actionibus. Praecipue hic de operibus metallurgicis, coniunctione cupri cum auro atque argento, eiusque separatione agitur.
- p. 367. *Regulus Arsenici* praecipuis quibusdam virtutibus ab aliis metallis facile dignoscitur. Arsenicum album, calx arsenici, volatilitate sua, et quod aqua et spiritu vini facile solvatur, ab aliis calcibus discrepat.
- p. 373. — Coniunctio reguli arsenici cum acidis, quibuscum propter naturam suam acidam, non quemadmodum reliqua metalla, salia media constituit, sed miscelam duorum acidorum format. Difficilius igitur fuerit ordinem, quo varia acida in ipsum aquant, exacte
- p. 380. finire. — Relatio ad alia corpora. Sedimentum album,
- p. 382. quod per lixiuum sanguinis e solutione arsenici regalina praeceps redditur, ex Auct. sententia arsenicum refert phosphoratum, quod, eo etiam consilio, ut partes lixiuum sanguinis conficientes, certius finiantur, ulteriori examine tractetur, dignum
- p. 384. foret. Nitrum praecipue fortiter admodum in arsenicum agit, efficitque ut phlogisto iam orbatum, naturam acidi egregie prae se ferat. Inprimis MACQUERI studiis in hoc capite multum debemus.
- p. 390. Causam, cur arsenicum flavum ex BUCQUETI observationibus per fusionem rubrum induat colorem, Auct. Cl. exinde repetit, quod arsenicum album ex
- p. 392. parte per calorem abigitur. — Singularem quoque arsenicum, qua coniunctionem cum aliis metallis, gaudet

det virtutibus; calx enim eiusdem propter summam, qua in phlogiston trahitur, affinitatem, facillime cum aliorum metallorum regulis connubium init. — Omnem *acidi arsenicalis* cognitionem studio SCHEELII debemus. Hoc ipsum si igne fortiore in crucibulo obtecto fuerit tractatum, efferuescit, abit in arsenicum album et auolat. SCHEELIUS exinde materiam caloris phlogiston continere argumentatur, GR. vero noster hocce phaenomenon per vim explicat, qua acidum arsenici ad phlogiston fertur, per quam sub incandescencia e materia caloris et lucis phlogiston rursus constituit atque vasis clausis phlogisticatur. — Salia neutra et media, horumque ad reliqua acida relatio. — Vis in metalla.

Propter insignes, quae *Ferrum* admittit, varietates, singularum affectiones, virtutes, vt cusi, crudi, chalybis, diligentius sunt expositae. Chalybs quidem medium quasi locum tenet inter ferrum cusum et crudum; modus ipsam parandi multis describitur. Cum ex illis ferri mineris, quibus magnesi aliquid admistum est, chalybs facilius parari possit; quaestio hic mouetur, numne per magnesi additamentum ferrum ad chalybem parandum aptius reddi possit. Quae causa sit differentiae illius, quae inter ferrum crudum cusum et chalybem obtinet, nondum ita explicata est, ne dubitationi locus supersit. Varias enim fuerunt chemicorum pro diuersis temporibus atque disciplinae amplitudine sententiae. Auct. Cl. assentitur RINMANO, qui causam diuersitatis in diuersa phlogisti quantitate, quae calci ferri inhaereat, ponit, atque plurima phaenomena secundum has regulas egregie explicat. Si phlogisti in ferro crudo imminuta fuerit copia, chalybs, similiter si in cuso aucta fuerit, eadem prodit. Alia, quae inter ferrum obtinet, differentia ea est, qua aliud calidum fragile, aliud frigidum fragile appellatur. Causam huius diuersitatis

- p. 578. genter explicata est. — Ratio zinci ad alia corpora,
p. 581. vt alcalia, salia, spiritum vini, sulphur. — Cum aliis metallis vt auro, platina, argento, hydrargyro, cupro, faciliora, difficiliora cum aliis, plumbo, wismutho, arsenico, stanno, connubia init.
- p. 595. De *Antimonii* regulo, floribus, calce. Tinctura antimonii acris a tartarifata, qua vires medicas, prorsus non differt, ideoque formulae ipsam parandi iustio longiores sunt. — Reguli ad acida relatio, e quibus regalinum fortissime in ipsum agit. — Efficacia aliorum corporum. Cum sulphure constituit antimonium crudum, cuius tractandi ratio, natura, atque praeparata vberius exponuntur. Praecepta ad vitrum antimoniale bonum ex antimonio crudo parandum, hic diligenter enarrantur; BERGMANI tamen via tutior censetur. Ex Auct. mente illud ipsum refert regulum antimonii non omni phlogisto orbatum, cum sulphuris adhuc particula inhaereat. In conficiendo tartaro emetico methodum BERGMANI ex puluere algarothi probat quidem, alteram tamen ex antimonii vitro non plane reiicit. Tartarum tartarifatum antimoniatum, qua naturam suam, ab emetico vulgari prorsus non differre, Auct. Cl. ex illius natura declarauit. Inter tincturas antimoniales praecipue illa, quam HERMBSTAEDTIVS nuper commendauit, reliquis praeferenda est. Tinctura THEDENII mera est terrae foliatae tartari in spiritu vini solutio. Regulus antimonii medicinalis a crudo, p. 631. minori sulphuris quantitate differt. — De connubio, quod tum regulus antimonialis, tum antimonium p. 638. crudum cum aliis metallis ineunt; puluis algaroth calcem refert antimonii, quae phlogificata vi emetica adhuc gaudet. Mercurius per accidens modo huic pulueri inhaeret tunc, quando butyrum antimonii mediante mercurio sublimato corrosiuo paratum fuit.

Magnesium, siue regulus magnesia vitriariorum, p. 647. quamuis sui generis metallum vere habendum sit, nondum tamen ab omni purgari potuit ferro. — Cauſſa egregie illius colorum mutationis, quae, ſi p. 651. calcem magnesia cum boracis maiori vel minori quantitate modo propius, modo remotius a flamma fuderis. euenit, in auiditate magnesia phlogiston attrahendi quaerenda eſt. Hoc ipſo quoque fundamento nititur uſus magnesia in arte vitriaria, et in aëre dephlogiſtato conficiendo. — Ex acidis acidum p. 656. ſacchari ſumma in ipſum fertur affinitate, quod tum regulum magnesia, tum ipſum magnesium fortiter aggreditur. Hoc magnesia vitriariorum habet pro- p. 658. prium, quod acidis eatenus ſoluatur, quatenus conubium cum phlogiſto inire poſſit, ſiue illud ipſi iam inſit, ſiue in acido lateat. — Ratio ad alia corpora. Cum nitro format chamaeleon minerale. — Coniunctio cum reliquis metallis. Describitur praecipue modus ferrum a magnesia vitriariorum purgandi et magnesia ab admixto ferro puram reddendi.

Molybdaena, eiusque acidum. Illius habitus et p. 670. affectiones, ubi tentamina SCHEELII, ILSEMANNI et HEYERI cum hoc corpore inſtituta enarrantur. De natura acidi molybdaenae et ratione ad alcalia, p. 684. terras, et alia acida. Ipſam molybdaenam puram GR. Cl. regulum huius metalli habet, cum per ſulphur non ſit mineraliſatum, ſufficientem phlogiſti copiam contineat, ſplendoremque vere metallicum ſpargat. Exigua partium cohaeſio identitatem eiusdem ſuadet. Praecipue coniunctio huius metalli cum aliis metallis diligentioribus inueſtiganda erit tentaminibus.

Regulus ſpumae lupi, cuius terra metallica par- p. 687. tem lapidis ponderoſi et ſpumae lupi efficit. SCHEELIUS primus acidum e lapide ponderoſo elicuit, cuius ipſius natura hic deſcribitur. Fratres uero D'EL-

HUYAR acidum eduxerunt purius, eiusque indolem diligentissime rimati sunt.

p. 700. Sub finem paucis modo noui metalli iniicitur mentio, quod KLAPROTHVS nuperrime nomine *Vranitis* descripsit. Auct. Cl. vero potius Vranii nomen placet.

Huius enchiridii egregii vtilitas mirum in modum eo adhuc augetur, quod indice copiosissimo vsui eiusdem optime consulatur. Tabulae duae, quae in fine annexae sunt, seriem affinitatum chemicarum tum sicca, tum humida via offerunt.

V.

Einleitung zur allgemeinen Scheidekunst, entworfen von CHRISTIAN EHRENFRIED WEIGEL, erstes Stück. Vorbegriffe, Anfang der allgemeinen Bücherkunde. Leipzig bey Siegfried Lebrecht Crusius, pag. 556. gr. 8. 1788. Zweytes Stück. Fortsetzung der allgemeinen Bücherkunde. pag. 920. 1790. ebend.

h. e.

CHR. EHR. WEIGELII introductio in vniuersam chemiam. P. I. II. Lipsiae. 1788. 1790. 8. mai.

Quod ante plures iam annos et ab eo inde tempore, quo munus professoris chemiae publicum in academia Gryphiswaldensi in se susceperat, sibi Auct. Cl. animo proposuerat consilium; vniuersam chemiam omnesque eiusdem partes non compendio modo adumbrandi, sed insigni opere amplificandi, illud iam edendo hoc libro perficere studuit. Breuem quidem huius totius operis conspectum ante plures iam annos libro *) minori cum erudito communicauit

*) *Grundriss der reinen und angewandten Chemie zum Gebrauch*

nicauit orbe, iamque hisce annis primis huius operis tomis publicandis rem ipsam aggressus est. Introductio, quae singulare aliquod opus constituet, quatuor absoluetur voluminibus, quibus notiones quaedam vniuersales proponuntur, libri omnem chemiam spectantes recensentur, quo pertinent systemata atque compendia chemiae, opuscula atque collectiones tractatum minorum, a singulis auctoribus editorum, commentarii academiaram atque societatum scientiae naturalis, collectiones tractatum a diuersis auctoribus editorum in libros quosdam periodicos, bibliothecae, ephemerides et annales litterarii, tum historia chemiae fusius pertractabitur, tandemque signa chemica explicabuntur.

In ipsis vero chemiae praeceptis tradendis id imprimis spectauit, vt quisque, qui partem chemiae applicatae colit, quaecunque ad illud caput spectant, ordine quodam concinnata atque collecta inueniret. Quo quidem consilio omnem chemiam in puram et applicatam diuisit. Pura de principiis chemiae modo simplicioribus, modo magis compositis, de instrumentis, operationibus, earumque effectibus agit; applicata vero modum, quo haec disciplina ad artes amplificandas impendi possit, monstrat. Applicatae quidem initium chemia technica constituet, qua tanquam genere comprehenduntur georgia vel lithurgia, quae terras atque lapides, halurgia, quae salia, phlogurgia, quae corpora inflammabilia, chemia metallurgica, quae metalla tractat, quo cognitio metallofodinarum, minerarumque tractatio, docimasia metallorum, alchymia spectant; porro hyalurgiae, quae de vitris agit, chemiae partes, quae in superficiebus corporum, in coniungendis corporibus ver-

Gg 4

fantur,

Gebrauch academischer Vorlesungen entworfen von
CHRIST. EHRENF. WEIGEL, I. II. Band. Greifsw.
1777. 8.

fantur, zymotechnia, quae fermentationes tractat, et chemia architectonica huc trahendae sunt. Alterum applicatae caput chemia physica explebit, quae doctrinas tum in physice generali, tum in speciali siue historiali naturali obuias illustrabit. Tertium chemia oeconomica occupabit locum, qua de cultu vegetabilium, de bonitate agri, de sylvarum atque hortorum cultura, de animalium vsu differet. Quartum denique caput, chemia medica, omne absoluet opus, quae commode in physiologicam, pathologicam pharmaceuticam, (quae rursus materiam medicam, pharmaciam atque artem formulas concinnandi complectitur); diaeteticam et therapeuticam dispefcitur, quibus ea, quae ad medicinam politicam et forensem spectant, ad finem subiungi possunt.

- Vol. I. Initio statim distincta chemiae notio, atque differentia, a reliquis scientiae naturalis partibus, mathesi, physice et historia naturali proponenda erat. Haec ipsa notio vberius explicatur. Versatur inprimis chemia in resoluendis et componendis corporibus.
- p. 1.
- p. 3. Diuersa esse principia, quae per examen chemicum obtinemus, variis illustratur exemplis. Si in componendis corporibus principia eiusdem naturae ac indolis, eodem numero atque ratione copulaueris, eadem prodibunt corpora, sin minus, diuersa. Iure igitur illae partes, quae e corpore quodam antea elicitaе, illud rursus constituunt, constitutiuae partes, dissimilares, principia appellantur. Mixtio vero est
- p. 13.
- p. 15. complexus omnium harum partium. Decomponuntur corpora per alia, quibuscum vel partes seiungendae connubium ineunt, vel quae magna in partes relinquendas trahuntur affinitate, atque reliquas dimittunt. Neque vero semper ad naturam partium constituentium intelligendam decompositione indigemus, saepissime illarum indoles ex ipsarum connubiis intelligitur. Altera naturam corporum indagandi
- p. 21.

gandi via in compositione versatur, qua partes constituentes vel simpliciter copulantur, vel per decompositionem demum vniuntur. Partes, quas decompositione corporum obtinemus, modo educæ, modo productæ sunt, difficilius vero fuerit, propter mixtionem corporum interdum obscuram, cuius naturæ partes productæ sint, accurate finire. Diuisione contra corporum mechanica partes integrantes, similes, mechanicas obtinemus. Quæ quidem si in corpus aliquod coniunguntur, aggregatum appellamus. Ad partes constituentes recte distinguendas discrimen inter propiores et remotiores, quod veteres chemici neglexerunt probe erit notandum. Hæ quidem in principia et elementa rursus distinguuntur. Pro vario partes constituentes copulandi modo sequens constitui posset ordo: corpora mixta, composita, decomposita, supra-decomposita, Ordines vero corporum aggregatorum propter diuersam et multitudinem et magnitudinem partium congestarum nondum satis sunt definiti. Magna cum diligentia Auët. Cl. hasce notiones paullo abstractas exemplis exquisitis illustrare, lucidioresque reddere studuit. — Exinde igitur, quod chemia in resoluen- dis componendisque corporibus versatur, omnia omnino corpora ipsius subiecta esse ditioni patet, ipsiusque vsum quam latissime patere. Non enim solum hoc cum reliquis disciplinis commune habet, vt vires animi colat, obseruandi studium augeat, iudicium poliat, sed ad singulas quoque disciplinas amplificandas multum facit, ad physicen, historiam naturalem, medicinam eiusque partes singulas, technologiam, oeconomiam, disciplinas camerales, commercium. — Instrumentorum atque operationum chemicarum notio explicatur. — Diuiditur chemia vel secundum methodum, qua tractatur, in theoreticam et experimentalem, vel pro diuersa, quæ tra-

stantur, corporum natura in puram et applicatam. Haec quidem vel secundum ipsa corpora, vel secundum mutationes, quas subeunt, varie diuiditur. Suum quoque, quem Auēt. Cl. sibi elegit ordinem, vberius hic exposuit.

p. 121. Alterno introductionis huius capite fontes recensentur, e quibus chemica cognitio haurienda est. Diuisit vero Auēt. in compendia atque enchiridia chemiae, in opuscula a singulis auctoribus edita, in commentarios, ab academiis scientiarum et societatibus eruditorum conscriptos, in collectiones a variis auctoribus compositas, in libros, qui historiam literariam spectant, ephemerides, bibliothecas, annales, catalogos, lexica, quibus singula explicantur. In allegandis libris Cl. w. titulos accurate transcripsit, varias editiones, versiones studiose collegit, annales litterarios, quibus libri recensentur, commemorauit, breuibus iudicium de bonitate libri exposuit, hinc inde dubia sua signo interrogationis ingenue fassus

p. 122. est. — Compendiorum quidem numerus ad 185 usque accreuit, similiterque 391 opuscula, quibus tractatus minores singulorum auctorum congesta sunt, recensentur.

Vol. II. Altero huius introductionis volumine commentarii atque acta ab academiis, scientiarumque societatibus edita, ordine chronologico enumerantur. Ad insignem enim inde a medio hocce seculo societatium huius generis numerus creuit multitudinem.

p. 11. Praecipuarum modo hic iniiciamus mentionem. So-
p. 74. cietas regia Londinensis, societas imperialis naturae
p. 141. curiosorum, academia scientiarum Florentina, Bari-
p. 300. siensis, Berolinensis, Lugdunensis, Institutum Bono-
p. 397. niense, academia Petropolitana, medicorum Edin-
p. 474. burgensium societas, academia Suecica, Diionensis,
p. 548. Hauniensis, Gedanensis, Gottingensis, Harlemensis,
p. 609. Moguntina Erfurti, Londinensium medicorum, Tu-
ricensis,

ricensis, oeconomica Bernensis, Bauarica; societas p. 626.
 agriculturae Parisiis atque in aliis Francogalliae lo- p. 641.
 cis, Theodoro-Palatina, societas oeconomica Lip- p. 671.
 siensis, physico-oeconomica, quae *Lauternae* est, so- p. 698.
 cietas, naturae scrutatorum Berolinensis. p. 824.

Diligentia, qua Auct. Cl. in historia huius disci-
 plinae literaria enarranda, versatus est, de toto hoc
 opere in nobis spem alit dulcissimam, fore, vt ipsum,
 sequentibus annis absolendum, omnium huius artis
 cultorum vsui egregie sit inferuiturum.

VI.

Mémoires de l'academie royale des sciences. An-
 nées MDCCLXXXIV -- LXXXV. Première partie.
 A Turin. Chez Jean Michel Briolo, impri-
 meur-libraire de l'academie. MDCCLXXXVI.
 4. pagg. LVI. et 497.

h. e.

Acta academiae regiae scientiarum Taurinensis.
 Ann. 1784. - 85. P. I.

Quae priuatis studiis societas Augustae Taurino-
 rum disciplinas maxime physicas et mathema-
 ticas ornauit auxitque editis quinque miscellaneorum
 philosophico-mathematicorum voluminibus, nunc
 regia auctoritate de iisdem disciplinis scribendo agen-
 doque bene mereri pergit. Tam aliquot actorum
 suorum volumina, ex quo academiae regiae titulo
 ornata est, publici iuris fecit, quorum primum nunc
 recensimus, reliquorum contenta propediem
 daturi.

Praemittitur huic volumini *commentatio historica*,
 in qua tum de academiae institutione refertur, tum
 ea narrantur, quae per annos 1784-85 ei acciderunt.

I. *De acidorum vi et efficacia in varia corpora me-* p. I-18.
tallica ac salino-terrea naturae vitriolicae, auctore.
 Com.

COM. DE SALUCES. Constat, complures sales et perfecte saturatos ab vberioris tamen acidi connubio neutiquam abhorrere. Quae hac super re in chemicorum scriptis passim leguntur, mouerunt illust. auctorem, vt inde ab anno 1761. varia tentamina cum salibus metallicis et terrestribus hoc consilio institueret. Quem laborem etsi ad finem perducere auctor non potuit, illorum tamen tentaminum fructus noluit omnes interciderere. Hac itaque dissertatione commemorantur experimenta capta cum oleo vitrioli et vitriolo viridi: cum spiritu sulphuris et vitriolo viridi: cum spiritu vitrioli et vitriolo viridi: cum oleo vitrioli et vitriolo caeruleo: cum spiritu sulphuris et vitriolo caeruleo: cum spiritu vitrioli et vitriolo caeruleo: cum oleo vitrioli et vitriolo albo: cum spiritu sulphuris et vitriolo albo: cum spiritu vitrioli et vitriolo albo: cum oleo vitrioli et alumine: cum acido nitri fumante et vitriolo viridi.

p. 19. - II. *De formulis analyticis genesin superficierum*
30. *curuarum exprimentibus, auctore MONGE.*

p. 31. - III. *De integratione aequationis differentiis partialibus*
33. $L \frac{ddz}{dx^2} + M \frac{ddz}{dxdy} + N \frac{ddz}{dy^2} = 0$, in qua coëfficientes L, M, N sunt quilibet. Auctore MONGE.

p. 34. - IV. *Indagatio physica naturae ac causarum morbi,*
50. *qui equos equitum regionum leuis armaturae (dragons du roi) Fossani mense Martio anni 1783 infestauit.* Auctore BRUGNONE. Fuit febris maligna, pestilentialis et contagiosa, iam a BERTINO descripta, quae tum demum sisti potuit, cum animalia veneno infecta

p. 38. necarentur. In cadaueribus cruor repertus est admodum niger, spissus, viscosus, qui nihil serosi exhiberet, etiamsi per dies integros in vasis quiete seruaretur. Nihil foetoris cadauera sparserunt; sub corio in contextu celluloso, in musculis, ventriculo, intestinis, pulmonibus, ipsoque corde, maculae nigrae

grae visae sunt. Lien fuit solito nigrior vasisque admodum dilatatis: hepar renesque sani: vesica urinaria, membrana pituitaria et pharynx fere semper inflammati: meninges cerebrumque sana: pulmones toti gangraena corrupti, ac sanguine nigro, spumoso referti, certe maculis nigris aut liuidis infecti: glandulae lymphaticae pleraeque obstructae, nigrae p. 39. quasque adustae: contextus cellulosus his glandulis vicinus humore fluvido et gelatinoso fartus. — Censet auctor, lymphae inspissationem inter causas p. 40. morbi proximas referendam, neruosque atoniam quandam passos esse. Haec vero vitia repetit a totius sanguinis deprauatione, quae, vnde originem traxerit, parum constat. Suspicio quidem erat, morbum e pabuli insalubritate ortum esse: nam loco auenae fecale equis datum fuerat, quod praeter alia grana peregrina, sed innocua, femina lolii temulenti, papaueris rhoeados, cynosuri echinati, bromi fecalini, centaureae cyani, allii rosei contineret, quae sanitati equorum nocere potuisse videbantur. Sed p. 44. repugnant huic opinioni tentamina auctoris cum quatuor equis sanis instituta. Igitur verosimilius mali origo a fecalis fermentatione deriuatur: nam detectum est, qui equorum pascendorum curam susceperat, grana, vt volumine crescerent, priusquam equis darentur, aqua macerasse. — Nullum reme- p. 46. diorum in morbis similibus vsitatorum quicquam valuit, adeoque inoculatio ab auctore frustra tentata fuit.

V. *Experimenta et observationes super aëre de-* p. 51. —
phlogificato, auctore Com. DE SALUCES. Pars I. Cur 94.
calx viua cum acidis non efferuescat, deque phaenome-
nis, quae ab aëris fixi absentia et transitu vulgo repe-
tuntur. Parum placet ill. auctori, calcis viuae cau-
 sticitatem inque acidis sine efferuescentia solutionem
 ab acidi aërei absentia repeti. Non negat, frustra p. 53.
 maiora

- maiora bene exustae acido cuilibet immissa aut eo perfusa vix sensibiliter efferuescere: sed idem experimentis fultus affirmat, si calx in moleculas subtiliores redacta sit, etiamsi aëris atmosphaerici contactum diligenter arceas, tamen acido adfuso efferuescentiam satis acrem cieri, aëremque plus minusue mephiticum expelli; quod ipsum de alcali fixo caustico
- p. 59.** asserit. Cum calcem viam aqua destillata exstingueret, aër euolutus est naturae causticae, quem dephlogisticatum esse cognouit. Vnde concludit, in calce viua, quemadmodum in mercurio praecipitato
- p. 63.** rubro, aërem dephlogisticatum inesse, indeque eius proprietates, efferuescendi vim (quae semper exferatur, si modo calcem viam, antequam fluidum contingit, vt puncta contactus augeantur, in moleculas satis exiguas redegeris) et causticitatem, deriuari. — Adduntur plurima de aëre dephlogistico, siue, vt auctori placet, elementari, reliquisque aëris speciebus, sed talia, quae potius coniectura, quam experimentis nituntur.
- p. 95.** — VI. *De percussione fluidorum.* Auctore DE LA
108. GRANGE.
- p. 109.** VII. *De montium altitudine barometro mensuran-*
— 130. *da.* Auctore Abb. DE CALUSO.
- p. 131.** VIII. *Inquisitio anatomico-pathologica in aneurys-*
— 152. *mata arteriarum cruralis et popliteae.* Auctore PEN-
CHIENATI. Praemittitur breuis harum arteriarum, earumque ramorum ac ramulorum descriptio anatomica, comprehendens nouas auctoris obseruationes
- p. 138.** de illorum ortu, distributione et anastomosi. Si aneurysma verum aut spurium arteriae cruralis ab arcu crurali illoque loco, vbi arteria profunda femoris exoritur, quantum satis, distat, compressionis vel ligaturae beneficio sanatio sperari potest: tot enim anastomoses ramis arteriae hypogastricae cum ramis arteriarum circumflexarum intercedunt, vt satis superque

que sanguinis ad femur et crus nutrienda illis adue-
 hatur. Pari modo vulnera et aneurysmata vera ar- p. 141.
 teriae cruralis inter arteriam profundam et popli-
 taeam saluo femore ob anastomoses arteriae circum-
 flexae externae cum ramo insigni ex inferiore arteriae
 cruralis extremitate aut arteriae poplitaee initio
 exoriente curari possunt. — Aneurysmata poplitis, p. 143.
 quae MARCVS AVRELIUS SEVERINVS primus vide-
 tur commemorasse, in Italia frequentissime occur-
 runt: quam morbi huius frequentiam a tibialium
 vinculis iusto arctius constrictis repetendam esse, au-
 ctor coniicit. Primum tentanda est compressio, p. 144.
 quamdiu tumor modicus est, sed ita tentanda, vt so-
 lus tumor parsque membri tumori opposita compri-
 mantur. Sin tumor nimis excreuit, ad ligaturam
 arteriae poplitaee ab HEISTERO et HALLERO com- p. 147.
 mendatam recte confugitur, si modo aneurysma ve-
 rum non totam poplitis cavitatem occupat, in spu-
 rio autem apertura arteriae non per totum spatium
 inter arterias articulares superiores et inferiores ex-
 tenditur: in his enim casibus ligaturam gangraena
 certo sequeretur. Si tumor aneurysmaticus ad eum
 vsque locum procurrit, vbi tendo musculi tricipitis
 arteria crurali perforatur, pariter est ligatura absti-
 nendum. Si nec compressioni nec ligaturae locus p. 149.
 est, cruris amputatio ab auctore commendatur.

IX. *Inquisitio anatomico-pathologica in aneurys-* p. 153.
mata. De diuisionibus, ramificationibus et aneurysma- — 190.
tibus arteriarum humeri et brachii. Auctore eodem.
 Hac dissertatione aneurysmata arteriarum axillaris
 ac brachialis pertractantur. Si aneurysma supra fle p. 153.
 xuram brachii prope axillam situm est, ab auctoribus
 in vniuersum tanquam vnicum mali remedium bra-
 chii aut amputatio aut extirpatio commendatur.
 Nihilofecius ob anastomoses, quae inter arterias hu-
 meri, brachii cubitique intercedunt, noster iure suo
 sibi

- fibi videtur contendere, saepissime membrum seruari, saltim extirpationi aliam operationem, cui magis confidas, substitui posse. Ac primum quidem, vt suam confirmet sententiam, arteriarum humeri et brachii anatomicam descriptionem ex praestantissimis petitam auctoribus suisque obseruationibus firmatam et auctam ac tabulis aeneis illustratam sistit.
- p. 154. gis confidas, substitui posse. Ac primum quidem, vt suam confirmet sententiam, arteriarum humeri et brachii anatomicam descriptionem ex praestantissimis petitam auctoribus suisque obseruationibus firmatam et auctam ac tabulis aeneis illustratam sistit.
- p. 178. Tum indicantur varii casus, in quibus membro saluo
- p. 181. aneurysma sanari posse videtur. Postremo de mediis arteriarum haemorrhagiam cohibendi ac vulnera curandi disputatur. — Sub finem dissertationis de aneurysmatibus in vniuersum exponitur.
- p. 183. ra curandi disputatur. — Sub finem dissertationis de aneurysmatibus in vniuersum exponitur.
- p. 191. X. *Descriptio geographica, mineralogica et docimastica terrarum regis Sardiniae ditioni in continenti subiectarum. Auctore Equ. NICOL. DE ROBILANT. Cum charta mineralogica luculenta.* Missis obseruationibus geographiam illustrantibus, ex vberimo penus adnotationum praestantissimarum ad mineralogiam ac docimasiam pertinentium pauculas depromere
- p. 197. lubet. Quod de aliarum regionum montibus notissimum est, etiam in his terris granites ima montium strata efformat. Saxorum primitiuorum fragmenta
- p. 198. vbiuis sparsa adeoque in summis montibus obuia satis declarant, quanta vis telluris cortici inundatione vniuersali illata fuerit. De hac terrae nostrae mutatione montibusque inde oriundis fuse ill. auctor differit. Indidem repetuntur antiquorum temporum
- p. 207. terrae motus crateresque igniuomi: nam censet ill. auctor, aquam, cum a terra biberetur, mineris pyriticis oblatis feruorem concitasse, qui terrae corticem quassaret ac flammam gigneret. — In montibus calcareis primitiuis nulla occurrunt petrefactorum vestigia. Praeter calcem ac granitem quarzum, stearites, lapis corneus etc. montes primitiuos constituunt. Strata argillosa cupri minerarum feracia sunt. Nec fontes salis marini, qui aquae salsae concentra-
- tione

tione et coctione paratur, ac lithanthracum optimorum strata defunt. Prope Curiam maiorem (*Cour-mayeur*) exstant luculenta fossarum ac puteorum a Romanis, vt probabile est, admirabili arte aëtorum vestigia, de quibus noster accurate exponit. Ibidem p. 229. scaturiunt aquae medicatae, quarum duo fontes ab auctore indicati sunt. Vnius aqua sedimentum flavidum, alterius albissimum demittit. Haec gustu est spirituosum, partesque calcareas, salem alcalinum et acidum aëreum, sed nihil ferri continet. Illa, vt videtur, ferrum vehit. Thermae ad St. Theodoricum (*St. Didier*) admodum laudantur: sulphuris hepar non olent: calcem ferrumque tenent: quam deponunt ochram martialem, a mineris pyriticis inflammatis videtur proficisci: quae inflammatio cum calcem (mons, vnde thermae scaturiunt, calcareo lapide scatet) exurere videatur, caloris aquae ratio facile patet. Vallis Sturensis (*la vallée de Sture*) p. 246. thermae pariter celebrantur: ex lapide marmoreo profiliunt, multum calent, ochram deponunt subrubram, indolis hepaticae sunt, pauxillum salis marini continent, nec aëre carent spirituosum (*gas spiritueux*), qui morbis, inprimis vulneribus, mire medetur. Mon p. 254. tes prope Derthonam (*Tortonne*) sulphure abundant, quod passim effoditur destillandoque purgatur. — Sequitur copiosa atque accuratissima relatio de p. 258. minerarum principiis docimastice exploratis, cui hic illic adpersae sunt observationes mineralogicae et chemicae, e. g. de crystallis montanis acus exiguas p. 289. pro antimonialibus habitas concludentibus, de aquae falsae fontibus etc. Finem facit dissertationis explicatio chartae mineralogicae. p. 294.

XI. *De rore productis aëreis ex eo elicitis.* Au p. 305.
Rore Com. MOROZZO. Calor minor illo, quo aqua - 312.
 ebullit, ex rore aërem extricat, qui quoad magnam
 partem aër fixus est. Tinctura heliotropii cum rore
Tom. XXXII. Pars III. Hh com-

commixta rubescit: aqua calcis eodem addito calcem aëratam demittit: vt de aëris fixi in rore praesentia dubitari nequeat. Vnde intelligitur, quomodo ferrum rore in crocum vertatur (*safran de mars à la rosée*): scilicet aër roris fixus ferrum calcinat coloremque ei rubrum iuducit: similisque crocus obtinetur, si ferrum aqua aërata tractatur. Praeter aërem fixum ex rore purus, inflammabilis et phlogisticatus extricari possunt.

- p. 313. XII. *Experimenta eudiometrica de aëre puro respiratione animalium corrupto. Auctore Com. MOROZZO.* Experimentis suis edoctus ill. auctor asserit, animal in aëre puro, in quo iam aliud animal mortuum sit, diutius, quam in aëre atmosphaerico, vivere, aëremque purum nunquam adeo vitari posse, vt animal, simulac eum hauriat, suffocetur, quemadmodum in aëre atmosphaerico accidere nouimus. Nec minus didicit, aërem purum quantumuis vitiatum, si vitam animalium in eo inclusorum spectes, tamen flammam optime alere. Perexigua huius aëris copiola fere omnes aëres mephiticos, etsi non respirabiles, tamen ad flammam alendam idoneos reddidit.
- Ipsa experimenta eudiometrica tabula comprehensa sunt. Haec vero vulgari de eudiometro theoriae prorsus repugnant. Scilicet aëris puri, in quo animal mortuum est, maiorem esse, quam eiusdem aëris respirationem animalis non experti, bonitatem, eudiometrum significat, si illi theoriae fides habenda est. Hac de re auctor alibi diductius differet.
- p. 318. Sub finem adduntur experimenta cum phosphoris Bononiensibus in variis aëris speciebus instituta, de quibus noster in actis societatis Italicae fusius disputat *). Phosphorus Bononiensis in aëre dephlogisticato

*) Memorie di matematica e fisica della società Italiana. Tomo III. Verona. 1786. 4. (pag. 420 - 438.)

stificato clarius, quam in aëre vulgari, lucet: in aëre fixo mox exstinguitur: in phlogificato lucet, sed minus, quam in atmosphaerico: in inflammabili ab initio fere eodem se modo, vt in vulgari, habet, sed horis circiter 36 elapsis, lumen eius minuitur, aërque saepissime non amplius accendi potest, flammam tamen candelae alit, nec animalia suffocat: in aëre nitroso protinus eius lux exstinguitur, postque 24 horas aër nitrosus, si vulgari admiscetur, non amplius vapores rubros gignit. Phosphori fragmenta, quae aliquamdiu in aëre nitroso aut fixo iacuerunt, etsi tum aëri libero exponuntur, non amplius lucem emittunt, denuoque prunarum igne per duas horas calcinanda sunt, vt lucendi facultatem recuperent. Animal in aëre dephlogificato, vbi phosphorus Bononiensis duodequingenta horas fuit, propemodum tamdiu, quamdiu in aëre dephlogificato puro, durat; sed candela mortuo illo immissa exstinguitur, licet aliud animal eidem vasi inditum diutissime viuat; hoc quoque mortuo candela introducta pariter exstinguitur, necdum tamen aër adeo corruptus est, quin tertii animalis vitam satis diu conseruet.

XIII. *Dissertatio super acidi phosphorei ex ossibus extricati depuratione, complectens experimenta, unde intelligatur, qua sit indole vltima terrae portio acido phosphoreo adhaerens. Auctore BONVOISIN. Pars I.* p. 321.
 Vt auctor acidum phosphoreum purius obtineret, minus olei vitrioli, quam vulgo praescribitur, ad ossa decomponenda adhibendum putauit, quippe sperans, fore, vt hac ratione cum totum acidum vitriolicum ad seleniten formandum impenderetur, adeoque evaporationis alioquin necessariae taedio supersederi posset, tum omne inquinamentum terreum, quod gypseae esse naturae legerat, ob acidi superfaturantis absentiam minus solubile in fundum vasis decideret. Itaque tantummodo quatuor libras olei vitrioli p. 322.

cum sex libris ossium vitulinorum ad albedinem exustorum ac pulueratorum commiscuit. Sic sane nihil propemodum acidi vitriolici in liquore remansit, quod euaporatione abigendum esset. At vero acidum phosphoreum inquinamento consueto neutiquam caruit. Etenim ad certum gradum concentratum magnam vim albi praecipitati demisit, et licet tum percolaretur, adque mellis consistentiam inspissaretur, adeoque in vitrum funderetur, non tamen claritatem perfectam, quae solius acidi puri est, nancisci potuit. Vt igitur noster hoc inquinamentum, quod seleniticum ei videretur, amoueret, alcali volatili aëratō vtendum primo censuit. Sed cum ingentem copiam terrae, quae inter euaporationem continenter delaberetur, consideraret, suspicio ei nata est, quod tantopere solubile esset, vix esse posse indolis seleniticae. Itaque alcali volatile causticum tentauit: quo infuso magna vis praecipitati decidit. —

p. 324. Hac igitur methodo ad acidi phosphorei depurationem vsus est. Quatuordecim vnciis acidi phosphorei concentrati alcali volatile causticum paulatim adfudit. Duabus eius vnciis adfusis, nihil amplius praecipitatum est. Hoc praecipitatum diligenter edulcoratum siccatumque duarum vnciarum fuit. Liquor euaporatione tum crystallos dedit, tum sedimentum terreum demisit. Vnde cum noster intelligeret, alcali volatile causticum non omne inquinamentum amouisse, liquori aëratum instillauit, quo pariter praecipitatum obtinuit. Hoc edulcoratum et siccatum vnciam cum duabus drachmis pependit. Post liquor euaporatione crystallos eiusdem cum prioribus naturae exhibuit, sed nihil amplius sedimenti apparuit. Vnde auctor concludit, alcali volatile aëratum ad acidum phosphoreum ex ossibus extractum omni inquinamento terreo purgandum sufficere. — Iam noster crystalloꝝ istarum, quas
alcali

alkali volatile phosphoratum esse apparet, naturam diligenter describit, acidique phosphorei earum fusione parati ab eo, quod vulgari modo ex ossibus elicitor, differentiam exponit.

XIV. *Eiusdem dissertationis pars altera, comprehendens experimenta cum sedimentis ex acido ossium phosphoreo alcali volatili caustico alcalibusque aëratiss excussis capta, una cum nonnullis observationibus de proprietatibus acidi saccharini.* p. 329. - 340.

Quod ex acido ossium phosphoreo alcalibus aëratiss (nam fixi eadem, quae volatilis, vis est) praecipitatur, nihil est aliud, quam terra calcarea aërata. Ad alterius praecipitati naturam inuestigandam auctor plurima instituit experimenta, quae hic ordine recensentur. Ex his consequitur, primum errare eos, qui acidum phosphoreum gypso contaminari arbitrantur, tum sedimentum terreum alcali volatili caustico deturbatum veram esse terram animale. De huius salis analogici indole noster copiose disputat. — Nam de acidi saccharini cum terra calcarea affinitate calcisque saccharatae natura differitur. Acidum saccharinum non semper calcis praesentiam prodit: nam si calcis solutio acido supersaturata est, acido saccharino addito nihil calcis saccharatae fundum petit. His in casibus auctor suadet, vt calcis menstruum abundans alcali volatili caustico saturet, priusquam acidum saccharinum addatur. — Ad finem explicatur, quid discriminis inter acidum phosphoreum methodo auctoris paratum illudque, quod phosphori deflagratio gignit, intercedat. Hoc ei phlogisto inquinatum adeoque minus purum illo videtur.

XV. *Descriptio mineralogica montium in tractu Canavois sitorum. Auctore Equ. NAPION.* Est haec descriptio tanquam supplementum dissertationis ill. DE ROBILANT, de qua supra retulimus, sic vt, quae

- in illa de istis montibus generatim dicta sunt, hic
p. 345. specialius tradantur. Pyritas primitiuos, hoc est
 eos, qui in montibus primitiuis habitent, admodum
 difficulter efflorescere, auctor asserit. Cum mon-
 tium, quorum auctor descriptionem sistit, pyritae
 omnes aurum contineant, suspicatur noster, omnes
p. 347. pyritas primitiuos auriferos esse. His in pyritis au-
 rum ex parte vere mineralisatum esse, idem conten-
p. 352. dit. — Pyritis cupri vidit adhaerere viride monta-
 num, tum vulgare, tum striatum (*mine de cuiuere
 foyeuse, Atlasarz*), mineramque cupri lazuream: ut
 facile appareat, has mineras ab illorum decomposi-
p. 361. tione originem trahere. — In serpentino reperit
 crystallos prismaticas, quas tubo ferruminatorio ex-
 ploratas streatiten esse intellexit. — Hic illic depre-
 henduntur vestigia fodinarum antiquorum tempo-
p. 372. rum, de quibus noster obiter differit. — In ripa
 Morgi (*Orco*) ad radicem montium mineris ferri al-
 bis fartorum fons martialis scaturit, qui quem aërem
 fixum continet, ex nostri sententia ab illarum mine-
 rarum decompositione repetendus est.
p. 375. XVI. *Descriptio foetus petrefacti. Auctore REY-*
-380. *NERI. Cum tabula aenea.* Mulier rustica, quae iam
 aliquoties feliciter pepererat, cornu a tauro in dextro
 latere percussa abortum patiebatur. Anno post,
 cum se denuo in vtero gerere crederet, frequenter
 nausea vexabatur, vomebat, inque parte vulnerata
 vehementes sentiebat dolores. Halitus graueolentia,
 quae quarto mense grauitatis superueniret, et
 vteri haemorrhagiam diem integrum durantem se-
 queretur, acerrimis doloribus stipata foetus aut
 membranarum eum inuoluentium putredinem signi-
 ficare videbatur. Cum per quatuor annos mulier
 tam misere vitam traxisset, tandem per vaginam
 foetus petrefacti fragmenta pedetentim exclusa sunt.
p. 378. Credit noster, sedem huius foetus tubam Fallopia-
 nam dextram percussione illa laesam fuisse.

XVII. *Analysis chemica eiusdem foetus. Auctore* p. 381.
 BONVOISIN, M. D. Reperit in eo auctor clariss. sub- 382.
 stantiam gelatinosam ac terram animale[m] siue cal-
 cem phosphorata[m]; vt huius foetus principia cum
 ossium principiis prorsus conueniant, nisi forte pro-
 portione differunt, qua de re noster ob exiguam foe-
 tus portionem sibi ad experimenta traditam nihil de-
 finire audet.

XVIII. *Analyseos huius supplementum. Auctore* p. 383.
eodem. Quo magis appareat, corpus illud durum - 386.
 per mulieris vaginam exclusum verum fuisse foetum
 petrefactum, non, vt alicui rem parum accurate in-
 tuenti videatur, substantiam calculosam: auctor do-
 cet, quibus notis substantia ossium a materia calcu-
 lorum differat. Sua igitur experimenta cum calcu-
 lis vrinariis instituta enarrat, quae ab analysi foetus
 petrefacti mire discordant. Cum SCHEELII tenta-
 minibus fere congruunt. Solummodo noster con-
 tra SCHEELIUM asserit, acido falis aliquam esse in
 calculos vrinarios vim, hosque terra calcarea neuti-
 quam carere.

XIX. *Observatio anatomica de puella, quae sine* p. 387.
umbilico nata putabatur. Auctore PENCHIENATI. - 390.
 Situs fuit vmbilicus eo in loco, vbi more consueto
 clitoris sedem suam habet. Ob vrachum nondum
 concretum vrinae excernendae inseruiebat. Quatuor
 annos cum dimidio puella vixit. Mortuae cadauer
 dissectum est. Cystocele apparuit: sed nec clitoris
 nec nymphae visae sunt. Illustrantur haec duabus
 tabulis aeneis.

XX. *Cogitata de nonnullis seriebus. Auctore* Abb. p. 391.
 GIANELLA. - 474.

XXI. *De lapide hydrophano Pedemontii. Auctore* p. 475.
 BONVOISIN, M. D. Hydrophani Pedemontii maxi- - 497.
 me in achatis reperiuntur. (Noster in achatis con-
 stituendis fere WALLERIVM sequitur, cuius ratio-

p. 484. nem probari non posse satis nunc constat.) Centenarius docimasticus huius lapidis secundum nostri experimenta continet terrae siliceae partes 60 $\frac{1}{2}$, argillae 35 $\frac{3}{4}$, calcis 3 $\frac{1}{2}$, ferri $\frac{1}{4}$. Adduntur coniecturae de achatarum Pedemontii lapidisque hydrophani generi.

VII.

Supplément au Dictionnaire des Jardiniers, qui comprend tous les genres et les espèces des plantes non détaillées dans le Dictionnaire de MILLER, avec leurs descriptions puisées dans les meilleurs auteurs, ou prises sur les plantes mêmes, et l'indication de la manière de traiter un grand nombre de ces plantes. Par Mr. DE CHAZELLES, Chevalier, Conseiller du Roi en ses Conseils, Doyen des Présidents à mortier au Parlement de Metz, Membre et ancien Directeur de l'Académie des Sciences et Arts de la même ville. A Metz, chez Marchal, 1789. 4. de 731 pages.

h. e.

Supplementum dictionarii hortulanorum, complectens genera speciesque plantarum in dictionario MILLERI neglectarum, eorumque descriptiones ex optimis auctoribus depromtas aut ex ipsis plantis deriuatas, vna cum methodo plurimas harum plantarum colendi. Auctore DE CHAZELLES.

Hoc supplementum sistit descriptionem exactam claramque plantarum MILLERO, botanico clarissimo, omissarum aut ignotarum vna cum bonae notae obseruationibus ex praestantissimis auctoribus
tempo-

temporum nouissimorum haustis. Docentur hic hortulani, quibus characteribus plantae noscantur, sintne perennes an annuae, lignosae an herbaceae, quo tempore floreat, qua ex regione originem traxerint, quo caloris gradu indigeant, denique in quonam solo laetissime crescant. Etenim ex his notionibus felix plantae cuiuslibet cultura dependet.

Ne arctos recensitionis cancellos, quibus dictionarii vbertas concludi non potest, transgrediamur, pauca delibare iuuat.

Ill. auctor duas species *Adonis* describit succo tam acri causticoque repletas, vt cantharidum loco possint adhiberi. Sunt hae *Adonis capensis* atque *Adonis vesicatoria*.

Conyza anthelminthica accurate describitur. Est ex India oriunda, ac semen fert amarum, cuius virtus anthelminthica mirum in modum laudatur.

Datura laevis, planta annua, a botanicis non ita pridem descripta, primum in Abyssinia reperta fuit. Etsi calidarum regionum incola, tamen Galliae hies fert, soloque credita parum curae exposcit. Semina annuo spatio maturescunt, dummodo locus, in quo planta sata fuit, calore modico tepeat. Ineunte vere, cum plantae nouellae satis roboris nactae sunt, vna cum terra radicibus adhaerente euelluntur, inque solum bonum transplantantur. *Datura laevis*, vti ceterae huius generis species, odorem nauseabundum exhalat. Pericarpio glabro, inermi a ceteris speciebus facile distinguitur.

Cynomorium coccineum est planta parasitica, crescitque in radicibus arborum quarundam in Iamaica, Mauritania, Melita et Sicilia. Vis eius adstringens est.

Omnino insignis botanices scientia hoc in opere elucet, credimusque, neminem, qui dictionario MILLERI vtilissimo vtitur, eo carere posse. Exponitur in eo cultura plantarum rarissimarum, quae cum plu-

rimum curae ac studii efflagitet, tamen hucusque fere ignorata fuit.

VIII.

Adresse à Nosseigneurs de l'Assemblée Nationale sur la nécessité et les moyens de perfectionner l'enseignement de la médecine. Par Mr. JADELOT, Professeur de la faculté de médecine en l'Université de Nancy. A Paris, chez Croullebois, Libraire rue des Mathurins. 1790. 8. de 57 pages.

h. e.

Ad senatum nationis Francogallicae relatio de studio medicinae perficiendo. Auctore JADELOT.

Praeclarissime sane de genere humano merentur, qui in detegendo studii disciplinarum vtilissimarum abusu ac defectu modoque illud perficiendi inquirendo elaborant. Laudandus est, si quis alius, hoc nomine clarissimus JADELOT, qui hoc in libello de vitiis erroribusque in artis medicae studio obuiis fuse differit. Libellus praestantissimus ideo senatui splendidissimo nationis Francogallicae inscribitur, ut ipse vitiis tollendis manus ferat auxiliatrices.

P. 3.

„Cum vestra sapientia, vestro feruore vestraque
 „auctoritate, inquit clar. auctor, basis firmissima in-
 „concussaue regiminis ac felicitatis publicae iacien-
 „da sit; vtpote quibus hoc munus vestri ciues de-
 „mandarunt: studiorum perfectio a vestro refor-
 „mandi regenerandique consilio nullo modo potest
 „seungi. Optamus omnes vno animo, ut vitiis, qui-
 „bus illa adhuc inquinata fuere, correctis methodo
 „cum efficaciori tum faciliori tractentur.“

His praemissis, clar. auctor ordine exponit, qua ratione medicinae studium de sua sententia reformandum

mandum perficiendumque sit. Et primum quidem ostendit, quantopere necessarium sit, cum medicinae studium, tum candidatorum praxeos medicae tentamina emendari. Enumerat, quae discenda faciendaeque sint, antequam morbis curandis manus recte admoventur: inter haec maxime nosocomiorum frequens visitatio refertur. Tum singulas artis medicae partes breuiter recenset: indicat docendi methodum maxime fructuosam: recta institutione venalitatem graduum supprimendam censet: docet, triennium ad medicinam rite addiscendam non sufficere, sed quinque ad id annos requiri: vult, ut quaeuis facultas sex professores habeat: formam ordinemque proponit actorum probatoriorum (*actes probatoires*), quibus caueatur, ne humani generis detrimento ignorantia sibi vindicet fidem aegrorum soli verae scientiae debitam: denique fuse exponit, quae a legumlatoribus agenda sint, ut studii medici ratio ad formam propositam emendetur.

Iam ex libello vtilissimo nonnulla excerpamus. Quae noster de studiis ad medicinam recte discendam praeparantibus censet, huc redeunt.

„Etsi non necessarium est, ut, qui ad artem me- p. 15:
 „dicam animum appellit, orator, aut poëta, aut hi-
 „storicus sit: tamen nequit in medicina recte insti-
 „tui, quicumque literarum adeoque studii humani-
 „tatis ac philosophiae expers est. Hoc studium ad
 „disciplinas sublimiores addiscendas animum prae-
 „parat, vtiliterque eos annos occupat, qui alioquin
 „sine fructu pereunt. Qui hoc ingenii cultu negle-
 „cto annum suae aetatis decimum quintum aut de-
 „cimum octauum attigerunt, disciplinis tractandis
 „minus idonei reperiuntur. Praeterea maximopere
 „necesse est, ut medici linguam latinam teneant, quo
 „libris latine scriptis, quibus carere nequeunt, vti
 „possint. Studio philosophiae, id est, logices et meta-
 „physices,

„physices, ratiocinandi vis perficitur. Physice prin-
cipia medicinae tradit, eiusque basis est. Non
potest quisquam esse medicus, nisi idem physicus
sit. Iam ipsis legibus hoc sancitum est.“

p. 17.

„Necesse est,“ pergit cl. auctor, „vt quaeuis me-
dicinae facultas suorum candidatorum profectus
exploret, priusquam eos studiosorum albo inserat.
Hoc candidatorum examen latine instituendum
est super bonarum literarum principiis, philosophia,
maximeque physica. Sic ingenium viresque eo-
rum, qui artis salutaris studium amplecti volunt,
innotescunt. Hoc vero examen sit rigorosum oportet,
ne quisquam vlla ratione vlloue artificio id sub-
terfugiat.“

p. 19.

„Fierine potest, inquit noster, vt quisquam me-
dicus euadat, qui lectionibus medicis tres per an-
nos interfuit, quorum tantummodo vnus theoreti-
ca morborum tractatione absolvitur? Natio, cui sui
regeneratio curae cordique est, tam immanem ab-
usum ferre nequit. Ab illis vero ipsis, qui medici-
nam docent, hic abusus indicandus, eiusque aboli-
tio flagitanda est. Praxis, nisi theoria eam adiuuet,
non caret periculo: at theoria praxi destituta for-
tasse magis metuenda est. Vt discrimen inter me-
dicum verum et theoreticum tollatur, vtque cauea-
tur, ne quis titulo medici ornetur, qui officio me-
dici satisfacere nequit, necesse est, vt tirones cum
in theoria tum in praxi instituantur. Alioquin
quae didicerunt, ad aegrorum non salutem, sed
perniciem conuertent. Scilicet qui aegrorum le-
ctis nondum visitatis ad morbum sanandum voca-
tur, multitudine symptomatum obrutus nulla pot-
erit ratione de morbi natura certo iudicare: sem-
per titubabit, saepe a via recta aberrabit, vsquedum
praxeos diurnitas certam morbi sanandi rationem
expiscari eum doceat. Non sufficit, elementa artis
salutaris

„salutaris tenere; restat res longe difficillima, h. e.
 „eorum, quae didiceris, recta applicatio: haec tan-
 „quam character est veri medici. Atqui nemo non
 „fatetur, istam tam necessariam praecepta medica ad
 „morbos sanandos applicandi facultatem non posse
 „quemquam adipisci, nisi mature ad praxin animum
 „aduertat, eique summa diligentia, ac peruecaci pa-
 „tientia, quae omnes spernat labores, operam nauet.
 „Cur igitur Gallia schola medicinae practica caret?
 „Non negatum fuit hoc beneficium picturae scul-
 „pturae, arti veterinariae, nonnullis scientiae milita-
 „ris disciplinis, aliisque artibus minus necessariis.
 „Omnia docentur, si sanandi artem excipias. Itaque
 „fit, vt ad nosocomia Parisina tam parum ad medi-
 „cum formandum instituta tironibus artis salutaris
 „recurrendum sit.“

Iam noster diligenter recenset varias optimorum scriptorum opiniones, qui de hierarchia medicinali exposuerunt, atque ex opinionum diuersarum conflictu elicit, quae hanc partem iatrices essentialem et elementarem noua luce collustrent. Nulla motus aduersus chirurgiam inuidia, sed solam spectans humani generis felicitatem, sequenti modo loquitur.

„Apud rusticos, in exercitiis in nauibus deni- p. 31.
 „que apud plebem egenam chirurgus medicinam
 „facere tenetur. Itaque necesse est, vt chirurgia ac
 „medicina sibi inuicem opitulentur.“

Arbitratur auctor, numerum vniuersitatum in Gallia maiorem esse (sunt viginti duae), quam vt quaeuis facultas medica multos medicinae cultores habere queat. — Constat, nostrum iam pridem pluribus libris de arte salutari euulgatis nominis celebritatem nactum esse: inprimis vero illis inclaruit, quae de studiis medicis reformandis et corrigendis in diario medicinae Parisino olim disputauit. Quae etsi omnium rei periterum plausum promeruerunt,
 tamen

tamen in nullum sunt vsum conuerſa, vitiaque anti-
 qua intacta manſerunt. Re denuo penſitata noſter
 credidit, reformandi modum illic propoſitum poſſe
 reddi tum ampliorem tum meliorem. Iam quae
 nunc eſt in Gallia rerum conuerſio, cum hominum
 animos ad vtiliſſima quaeque humano generi con-
 vertat, ſpes ei ſubnata eſt, conatus ſuos non omni
 ſucceſſu carituros eſſe, ſi modo conſilium ſuum a me-
 dicis probetur, hique vnanimi voce a ſenatu franco-
 gallico vitiorum reprehendorum correptionem po-
 ſtulent. Hoc ſi euenerit, ſtudiique medicinalis ratio
 conſtituta fuerit, noſter fortaſſe elementa completa
 medicinae promulgabit: quod opus ſane nunc deſi-
 deratur, atque a noſtro iam abhinc 25 annos ince-
 ptum eſt. Sed huiusmodi opus vix ab vno homine
 ſperaueris, cum ad id perficiendum ea opus ſit au-
 thoritate et adhortatione, quae in priuatum homi-
 nem vix cadere poſſit. Itaque melius foret, ſi talis
 labor a pluribus medicis ſuſciperetur, qui coniunctis
 viribus diuerſarum artis medicae diſciplinarum co-
 dicem elementarem componerent, in quo non om-
 nia, quae vnquam dicta ſunt, ſed quae in libris medi-
 corum ad inſtitutionem in arte medica conſtituen-
 dam vtilia proſtant, legerentur. In hoc medicorum
 ſenatu, qui maiore iure quam noſter, ſedeat, nemi-
 nem ſcimus. Nec inuidebit, quicquid cognitionis
 rerum medicarum tum docendo tum ſanando ſibi
 comparare potuit. Quod ſi omnes ſcientiae pari
 modo tractarentur, inſtitutio mirum quantum perfi-
 ceretur. Omnino res eſt digna eius nationis atten-
 tione, quae tanto immetu ad ſui regenerationem fer-
 tur. Sane vix poterit quidquam ad ſtudii medici re-
 formationem melius excogitari, clariuſque ac diſtin-
 ctius exprimi.

Finem faciemus huic recenſioni, vbi retulerimus,
 qua ratione clar. auctor medicinam tradat.

„Primis professionis meae annis, quemadmodum P. 41.
 „antecessores mei facere soliti fuerant, satis habebam
 „librum, qui tanquam basis erat mearum lectionum,
 „explicare. Sub finem anni admodum mirabar, iu-
 „venes, quos nec ingenio carere nec studio sciebam,
 „quique etiam meis scholis assidue interfuerant, cum
 „in examinibus tentarentur, perquam male respon-
 „dere. Itaque ut eorum attentionem figerem, ar-
 „gumentum, de quo esset lectio habenda, interro-
 „gando explicui. Huius rationis tantam cognoui
 „utilitatem, ut, si anatomes cursum excipias, eam ubi-
 „que sequendam putarem. Sic librum, qui basis est
 „lectionum, latine cum meis auditoribus fermoci-
 „nans explico. Tali ratione non modo discentes
 „linguae latinae usum adipiscuntur, sed etiam eorum
 „attentio figitur, atque iudicandi de iis, quae sciunt,
 „facultas exercetur.“

IX.

Journal des sciences utiles, par une société de
 gens de lettres. Rédigé et mis en ordre par
 Mr. l'Abbé BERTHOLON, Professeur de physi-
 que expérimentale de Languedoc, et membre
 de plusieurs Academies nationales et étran-
 gères. A Paris, chez M. Perisse le jeune, et à
 Hambourg pour toute l'Allemagne, chez Mr.
 Daclin, et chez Mr. Faulche, Libraires, au Bu-
 reau des postes Imperiales. 1790. 8.

h. e.

Diarium scientiarum utilium editum a societate
 virorum doctorum. Cura abb. BERTHOLON.

Praeterierunt tempora, quibus mens humana phan-
 tasmata vana persequens solisque se pascens in-
 anibus commentis omnia repudiaret, quibus solius
 utili-

utilitatis signum esset impressum. Speculationes otiosae, systemata hypothesesque metaphysicae non amplius omnibus placent: scientiae nostrae aedificium non iuvat amplius nisi basi firmae, h. e. observationi et experientiae, superstruere, semperque praefertur, quicquid utilitatem priuatam publicamque promouet. Et sane illae disciplinae, quae ad generis humani felicitatem conducunt, solae dignae sunt, quibus operam laboremque impendamus.

Iam hac nostra maxime aetate, qua mens humana ingentem molitur reuolutionem, conuenit diarium in vulgus emittere, quod dicatum sit felicitati humani generis, modoque efficacissimo semper renascentes necessitates subleuet. Cum enim, quae nos vndique circumdant, eorum vires corpori nostro plus minusue prodesse aut nocere possint, oportet salutarium a noxiis discrepantiam bene nosse, vt illa in vsus nostros conuertere, haec fugere possimus. Maxime necessarium est, vt homo vastissimi huius regni, cuius est dominus constitutus, statum probe sciat, nec quicquam eorum ignoret, quae innumerabiles animantium caela, terram aquasque incolentium greges, varias plantarum vegetabiliumque omnis generis superficiem globi nostri contegentium familias, denique ingentem illum fossilium in terrae visceribus reconditorum nobisque tam utilium numerum conseruant ac tuentur.

Agricultura, ars omnium maxime necessaria, quae sola sine cessatione reproducit, constanteque omnibus et locis et temporibus multiplicat, vnae verae hominis diuitiae, digna sane est, quae in diario scientiis utilibus dicato primum locum occupet. Permutatio et circulatio productorum naturalium, quibus nostris succurritur necessitatibus, artes in elaborandis his productis occupatae, vt necessitatibus nostris secundariis satisfiat, artes, quae voluptati inseruiunt, quasque

quasque in tanta seculi nostri luce ignorare non licet, omnes omnino disciplinae, quae audiunt astronomia, geographia, nauigatio, historia naturalis, quam late patet, hoc est zoologia, botanica, mineralogia, denique chemia, physica et mathematica cum disciplinis inde pendentibus hoc in diario tractabuntur, cuius editio pluribus viris eruditis librorum ab ipsis editorum praestantia in vulgus iam fatis cognitae credita est.

Quorum in usum hocce diarium maxime editur, hi sunt. 1) Institutores patresque familias, qui educanda iuuentute occupantur. In horum commodum subinde inferentur elementa disciplinarum, distributiones methodicae studium earum facilius reddentes, adnotationes historicae de viris doctis antiquorum recentiumque temporum vna cum doctrinae eorum expositione.

2) Feminae, quae cum a scientiis vtilibus percipiendis colendisque neutiquam alienae sint, hoc seculo praeiudicii, quod eas ab illarum studio olim alienarat, obstacula feliciter superarunt. Nam cum suorum felicitatem promouere tuerique debeant, vt hunc scopum assequantur, rerum vtilium cognitionem sibi parandam esse facile intelligent.

3) Omnes praediorum possessores. Hi experimenta, principia methodosque ad agriculturam in vniuersum, hortorum vinearumque cultum omninoque totam oeconomiam ruralem domesticamque spectantia in hoc diario reperient.

4) Verbi diuini ministri, quorum admodum refert nosse, quicquid vtilitatem praestat. His cum semper rerum ad populi necessitates pertinentium cognitio necessaria fuit, tum maxime hoc tempore necessaria est, quo ad partem administrationis tuendam vocati sunt. Habebunt hoc in diario morborum maxime obuiorum remedia simplicia vsuque fa-

cilia a medicis doctis, qui diarii vtilitatem suis studiis augere constituerunt, proposita et commendata. Praeterea reperient processus illis ciuibus vtilis, qui varii generis necessitatibus oppressi ad ipsos semper confugiunt. Magna sane felicitas, humani generis miserias posse solari!

5) Magistratus municipales variarum vrbium. Hi discunt instituta vtilia supremi Gallorum senatus (*assemblée nationale*), eorumque immutationes, quas conditio singularum vrbium efflagitat.

6) Denique ciues diuersarum classium, qui academiarum labores nouaque in scientiis artibusque vtilibus inuenta nosse, atque obseruationes et experimenta virorum doctorum Galliae, Italiae, Angliae, Hispaniae, Germaniae, adeoque vtriusque Indiae, quibuscum editoribus huius diarii literarum commercium intercedit, collecta habere volent. Haec collectio, quae quoddam veluti promptuarium erit, breui poterit pro scientiarum vtilium bibliotheca haberi, quae vsum non momentaneum, quemadmodum tot scriptiones ephemerae, sed constantem perpetuumque praestabit.

Tanquam supplementum accedent relationes de optimis operibus, quae singulis annis prodibunt.

X.

Oeuvres complètes de Mr. le Comte DE BUFFON. A Berne, chez la nouvelle Société typographique; à Lausanne, chez Jean Pierre Heubach et Compagnie, libraires, 1790. 8. 40. volumes avec figures.

h. e.

Operum omnium BUFFONI editio Bernensis.

Noua haec operum omnium BUFFONI editio suasque locis insertas habet additiones, quae in
prio-

prioribus editionibus per varia volumina dispersae iacent; qua ipsa re lectores non parum iuuantur: nihil tamen in auctoris verbis immutatum fuit. Tota operum collectio tres in partes dispescetur. Prima continebit theoriam telluris generalem, epochas naturae et mineralogiam a theoria telluris pendentes: altera historiam hominis animaliumque mammalium: tertia ornithologiam. Quaelibet pars indicem habebit generalem summa diligentia compositum, quare numerus ingens tabularum generalium et particularium compendii fit, quibus volumina aliarum editionum inutiliter grauantur. Tabularum aenearum elegantia haec editio Parisinas forma octaua et duodecima superabit. Charta erit bona literarumque formae nouae. Totum opus sex in missus diuisum prodibit, quorum vnus alterum breui sequetur, quoniam maxima figurarum pars iam absoluta est. Primum volumen ornabit illustris auctoris effigies, ceteraque volumina pariter in fronte figuram aeri eleganter insculptam gerent. Subscriptio est sex librarum Gallicarum, quae a pretio vltimi missus deducuntur. Potest separatim pro historia animalium quadrupedum, itemque pro ornithologicis voluminibus subscribi.

XI.

Acta Academiae Caes. Reg. Iosephinae medico-chirurgicae Vindobonensis. Tom. I. Vindob. 1788. pagg. 376. c. LXIV. praef. prooem. et tabb. XI. aen. aliisque iconibus.

In huius libri, cui exterorum quoque obseruationes p. VII. rariores, distincte proponendae, testimoniis fide dignis comprobandae, si fieri possit, obseruationis obiecto illustrandae, propriis tamen obseruatoris sumtibus ad academiae directorem vel secretarium mittendae, inferentur, prooemio omnia, quae in ora- p. IX.

tione I. A. EQV. A BRAMBILLA academiae solemniter apertae die habita exponebantur, denuo repetuntur. Quae quidem cum iam a nobis *), iudicio nostro adiuncto **), indicata sit, nunc mittamus, et solam membrorum academiae faciamus mentionem.

Praeses perpetuus: IO. ALEX. A BRAMBILLA, S. R. I. Equ. Carpiani feudatarius, Chir. D. Consil. et Chirurg. actual. Imperat. etc.

Vices Praefidis p. t. gerit IO. HVNCZOVSKY, consil. chir. D. operatt. chir. art. obstetr. chir. forens. prof. publ. ord. etc. *Secretarius perpetuus* IOS. IAC. PLENCK consil. chir. D. chem. et bot. prof. publ. ord. etc.

Membra fixa.

IOS. DE GABRIELY, consil. chir. et med. D. theor. et prax. clin. prof. publ. ord. etc.

WILH. BOECKING, consil. chir. D. anat. et physiol. prof. publ. ord. etc.

p. LXI. HENR. STREITT, consil. chir. D. pathol. et instit. chir. prof. publ. ord. etc.

VAL. GOEPFERTH, chir. D. etc.

Membra actualia.

ANT. DE BRAMBILLA, Imperat. chir. ord.

SIM. JENNAT, stat. milit. chir. supr. ciuil. nosod. Vindob. dirig.

GEO. PROCHASKA, med. D. anat. physiol. et doct. d. ocul. morb. in reg. vniu. Prag. prof. publ. ord. etc.

p. LXII. ANT. SCARPA, chir. et med. D. in reg. Ticin. archigymn. anat. et chir. prof. publ. ord. reg. ac sc. Berol. caes. Leop. ac nat. cur. et reg. soc. med. Paris. membr.

GEO. STAHLY, chir. D. in reg. vniu. Pesth. chir. et art. obstetr. prof. publ. ord. fac. med. p. t. Dec.

Membra

*) vid. Comment. nostr. Vol. XXVIII. p. 163. sqq.

**) ibid. p. 166. sq.

Membra adsociata.

ANT. LOUIS, physiol. prof. nosoc. charit. olim
chir. prim. etc.

HENR. DE KELCHEN, Russ. Imper. chiriat. et pag.
conf. in reb. ad stat. publ. ord. s. Wladim. equ. praes. LXIII.
ac chir. Petrop. nosoc. regn. insp.

VINC. MALACARNE, therm. dir. Taurin. prae-
sid. chir. prim. chir. prof. publ. soc. sc. Veron. et ac.
Fossan. membr.

WILH. CRVIKSHANK, anat. et physiol. prof.
Lond. et coll. med. membr.

Membra correspondentia.

ANT. BEINL, caes. reg. leg. ped. I. B. de Preiss
chir. prim.

GEO. VERING, ped. qu. s. s. caes. reg. mai. no-
men, leg. chir. prim.

IOS. SCHERER, in ac. caes. reg. Ioseph. incisor
anat. et lect. extraord.

IO. AD. SCHMIDT, in castr. protoch. reb. med. pag.
chir. secret. LXIV,

BALTH. MOLITOR, stat. milit. chir. supr.

CAR. HABERLEIN, chir. D. caes. reg. ped. qu.
Caroli archid. Hetrur. nomen, leg. chir. prim.

IOS. ZIMMERMANN, caes. reg. leg. Illyr. chir.
prim.

Continentur in hoc primo tomo sequentes dif-
fertationes et obseruationes.

I. I. A. EQV. A BRAMBILLA *de fungo articula-* p. 1.
tionis genu. Eo ab aquosis aliisque folliculatis tumo-
ribus rite distincto, et ad frigidos lymphaticos rela-
to, oriri eum a lymphæ mucilaginosæ glutinosæ inter p. 4.
subtillimas telæ cellulosæ laminas in modum gela-
tinae stagnante; latius se supra rectum, quam vastos, p. 5.
in primis internum, expandere; fungi nomen ipsi ob p. 6.
elasticitatem suam competere; alium mollem, inter p. 8.
dum periodicum, in quo materia salivæ sub lingua
in hypoglosside condensatae similis; alium durum

- et profundum, materia, vti cadauera doceant, crustae sanguinis phlogisticae, lamellatim et in stratis sibi invicem impositis conspicuae, (velut in aneurysmatis veri interna parte videre liceat) simili insignem esse,
- p. 9. docetur: causaeque internae, et, quae frequentissi-
- p. 17. mae, externae; transitus mollium in duros, ratio fungi partim mollis, partim duri, adeoque quasi compositi, vt et fungi dolore, rubore, erosione capsulae ligamentorum, et carie complicati, rationalisque iis medendi methodus probe exponuntur, variisque ob-
- p. 19. servationibus illustrantur. Suppurationem molliorum fungorum bis feliciter, ideo forte euenisse, quod
- p. 20. in loco a tumore remotiori enata fuerit; BELLIVM causam fungi scrophulosam affumentem *) errare, scrophulas enim Anglorum ad lymphaticos tumores neutiquam pertinere, cancerum potius benignum imitari; linimento, de quo infra D. STREITT **), molliorem fungum sanatum esse; in fungis durioribus inueteratis et neglectis amputationem membri in sana parte citissime instituendam, non semper tamen
- p. 21. tutam esse; incisionem fungi, vti septem obseruationes docent, et ipse expertus, semper inferre mortem; fetacea, caustica, antidota, specifica aequae in-
- p. 22. felicem edere effectum; digestionem laesam internarum causarum esse frequentissimam; in vnico tantum casu trochiscos ex mercurio praecipitato rubro, alumine vsto, et gummi Arabico paratos profuisse.
- p. 23. 24.
- p. 31. 2. D. IOS. IAC. PLENCK *de usu corticis Chinae,*
- p. 33. *mercurii et opii in tetano a vulnere.* Tetani, vel spasmi totum corpus, imprimis spinam dorsii, per plurimos dies continuos infestantis quatuor esse species;
- p. 48. tetanum striete dictum, emprosthotonum, opisthotonum, pleurothonum; eum oriri neruis vel vulneratis, vel, vt ipse bis in subligatione funiculi spermatici
- p. 55.
- p. 56.
- p. 57.
- p. 59.

*) vid. Comment. nostr. Vol. XXV. p. 39. sq.

**) in hac Recensione No. 13. p.

tici in sarcocele maligna facta expertus, vehementer p. 60.
 ligatis, vel corrosiuo laesis, ligamentisque articulari- p. 59.
 bus, quod imprimis in luxatione digitorum manus et
 pedis, valde laceratis, non ita, si scissa. Risum spas-
 modicum militum vulneribus praecordiorum mor-
 tuorum, de quo PLINIVS, potius ex contusione
 neruorum stomachi explicandum, sine eo enim mo-
 rientem seipsum vidisse aegrum in diaphragmate
 grauitervulneratum. Disponere ad tetanum clima p. 60.
 caldum, aërem putridum corruptum, humidum no- p. 61.
 eturnum frigus; suas ipsiusque HIPPOCRATIS ob-
 seruationes huius aphorismum de prognosi in tetano
 refellere; se trium illorum medicamentorum virtu- p. 62.
 tem in tetano curando tantum fuisse expertum. In
 praxi enim sua tricennali inter quinque exempla te-
 tani a vulnere articularum vnum a vulnerato digito
 maiore pedis, et inter tria ab amputatione cruris
 vnum corticis Chinae, cui per diem tria vel quatuor p. 64.
 tantum opii grana addita, vsu sanasse, aliis, quibus
 per diem ad duodecim vsque grana opii propinata,
 mortem non euadentibus; opium vero in istis re- p. 65.
 gionibus ob putridam vulnerum, quibus tetanus ac-
 cedit, indolem cum Chinae cortice esse combinan-
 dum. In tetano a clauo in plantam pedis intruso
 binis his remediis per triduum frustra propinatis p. 66.
 mercuriale vnguentum, a STAHLV etiam in tetano
 vtile expertum, dosi eius sensim imminuta, prospero
 cum euentu esse inunctum. Praeter vndecim haec
 enarrata tetani exempla adhuc vnum a vulnere faciei
 conquassatae. Adiectae duae EQV. A BRAMBILLA
 obseruationes, altera de tetano complicatae fracturae p. 68.
 tibiae nono die accedente in grauida, die septimo post
 partum sanissimae puellae, pede ex cistula pro fra-
 cturis licet non remoto, mense post tetani initium
 e apso feliciter absolutum plane profligato vnguento p. 71.
 ex tribus vnciis olei hypericonis, tot drachmis axun-

- giae castorei, decemque granis opii parato maxillae, nuchae, et temporibus illito, et cortice Chinae cum
- p. 75. paxillo extracti Thebaici interne adhibito; altera de tetano a leui digiti vulnere solo opio sanato. Quo et cum oleo amygdalarum propinato tetanus a vulnere digito discipuli in costa cadaueris frangenda
- p. 77. inflicto nono iam die mitigatus, tandem plane sublatus est.

3. ANT. DE BRAMBILLA *de aneurysmate venoso.*

- p. 85. Huius, ab HILDANO iam ita denominati, signum characteristicum in eo ponitur, quod mollius, digitoque facilius cedat. Lanceola, instrumento in vena secanda utique praestantiori, arteria vlnaris in loco a trunco brachiali aliquot lineas distante laesa, et aneurysma nucis iuglandis minoris magnitudinem habens enatum vna cum ecchymosi oui magnitudinem aequante super aneurysmate, et alio tumore dolente non autem inflammato totam bicipitis, cuius aponeurosis perforata, extensionem occupante.
- p. 86. Aneurysma glomo, quinque graduatis pannis, et fascia circulari oblique se decussante, omnibus aqua
- p. 87. vulneraria papali frequenter madefactis, rite compressum, ligatura primum quatruiduo, tum octiduo, tunc quindecim diebus, tandem tribus septimanis elapsis, prout nempe dolores infra laesum locum id.
- p. 88. exegerunt, soluta; sexque mensium spatio sanguinis via ex arteria plane deleta, septem septimanis post etiam relicta cubiti articuli immobilitas, antibrachii-que atrophia sublata. Aegra interea bis peripneumonia, febre intermittente et conuulsionibus affecta, valde debilitata infantem exiguum quidem, valde prolixis tamen capillis insignem, vere decimestrem edidit, nunc validum. In altero aegro, cuius exemplo se edoctum fuisse Auctor fatetur, aneurysma maiorem iuglandem magnitudine aequans pari modo ab EQV. & BRAMBILLA, quindecim diebus
- post

post venae sectionem vocato, tractatum, et quatuor p. 90.
 mensibus cum dimidio elapsis perfecte sanatum est,
 cicatrice tamen ita dura, vt tangendo pisum subesse
 credideris. In tertia aegra primum tribus mensibus
 post venae sectionem auxilium petente aneurysma
 iam oui gallinacei magnitudinem habuit, omnes ve- p. 91.
 nae sub eo multum varicosae, compressione palpita-
 tiones cordis et animi deliquia enata, et aegra ideo
 ligaturas respuens, iam vltra quinquagesimum an-
 num prouecta, septem annis post tabe obiit. Differi-
 tur postea de aneurysmatibus non diu sine notabili
 vitae discrimine ferendis; de arteriis a peritissimis p. 92.
 chirurgis, periculum autem eique obueniendi mo-
 dum statim intelligentibus, frequentius, quam ab
 imperitis laesis; de instrumentis ad comprimenda p. 93.
 aneurysmata inuentis omnibus facile negligendis; p. 95.
 soloque glomo ex linteis carptis patulae arteriae
 quam maxime conueniente applicando.

4. D. VALENT. GOEPFERT *de paresi*. Variis de p. 96.
 paresi et paralyti auctorum sententiis distincte expo-
 sitis ostenditur, paresin, certe eam eius speciem, de
 qua hic sermo, nondum rite cognitam, nec leuiorem p. 102.
 esse paralyseos gradum; ab eaque multum differre.
 Praemissis etiam de motu et sensu physiologorum p. 105.
 sententiis et allata opinione, quod vi sentiendi a solis p. 109.
 neruis pendente sensus rarius motu pereat, quod
 differentia inter motorios et sensorios neruos neu-
 tiquam assumenda sit, et quod causa motus efficiens p. 110.
 sit vis ex neruea et musculari composita; statuitur, p. 114.
 paresin stricto sumtam sensu esse imminutionem vel
 remissionem vis musculos extremitatum mouentis,
 sensim inuadentem, et incrementem, coniunctam
 dolore modo maiore, modo minore, nunquam peni-
 tus cessante, sensu interdum integro permanente,
 plerumque aliquantum laeso; egregieque de causa
 eius proxima, et remotioribus, symptomatibus, pro- p. 112.
 gnosi

- p. 116. gnosi et cura disputatur, quam in eo esse, vt causa
- p. 117. functiones organorum impediēte sublata primum calefacientia, resoluentia, emollientia, aperientia, in malo non adeo inueterato sola sufficientia, neruinisque nonnisi vel vna cum illis, vel diuturniori illorum vsu praegresso, adhibendis praeferenda, ad sedem causae detectam, et quidem saepe per plures menses applicentur. Nervo autem diuiso omnia frustranea esse, nisi forte succedente tempore per ramos laterales vitium inde enatum corrigatur; FONTANAE enim, MICHAELISII, ARNEMANNIQUE de reproductione neruorum asserta experientia nondum esse comprobata. Ex anatome egregie docetur, in
- p. 124. paresi brachii, ad vertebrae colli quatuor inferiores, primamque dorsi, vel scapulam, in illa femoris ad lumbares vertebrae, os sacrum, ipsumque femur applicanda esse remedia. Dicta illustrantium observationum prima agit de paresi a violento lapsu ab equo
- p. 138. versus lapidem angularem in acromion cum atrophia brachii dextri; altera de paresi cum atrophia
- p. 141. femoris et cruris a lapsu per scalam; tertia de paresi femoris a trochantere lapide angulari in labendo
- p. 144. percusso; quarta de paresi brachii a callo deformi fractam clauiculam et acromium conglutinante. Posteriores duae sunt Ill. EQV. A BRAMBILLA, omnes exempla exhibent morbi vel in initio, vel absentibus obseruatoribus in decursu peruerse tractati, diuturniori tamen et indefesso studio feliciter superati.
- p. 152. 5. D. IO. ALEX. A BRAMBILLA de colica saturnina. Colicae in genere et saturninae in specie historia et descriptione tradita ad emollientium oleorum,
- p. 159. pauxillo opii coniungendorum, vsum comprobandum affert trium puellarum cosmetico ex saturno parato abutentium, quarum duae medico ob verae morbi causae ignorantiam rectam medendi rationem negligente mortuae, tertia ab Auctore ex matris facie

cie causam morbi suspicante sanata fuit. Commendat cosmetica ex glacie Mariae, vel matre perlarum, p. 166. vel calce bismuthi, vulgo cerussa Hispanica dicta. Enarrat alia duo exempla pictoris, et filiae pictoris feliciter curata, tandem et puellae impetiginem miliaribus similem unguento ex terebinthina, butyro, et extracto saturni ad mammas repellentis, quarum sinistra seroso humore sex per dies per papillam effluente sana reddita, dextra autem in exteriori praefertim latere induruit, incisione facta primum quidem, vti Auctor etiam praedixisse gloriatur, paululum tantum sanguinis, noctu tamen diebusque sequentibus pus fudit, et aegra duorum mensium spatio perfecte restituta. p. 171. p. 172. p. 173.

6. D. GEO. PROCHASKA *observationes de vasibus seminalibus, eorum valvulis, et via noua, semen virile in sanguinem admittente.* Rete ex vasculis testis paratum a MONROO filio multo simplicius et tenuius, quam ab HALLERO, depictum esse; eundemque epididymidem ex vnico tantum seminifero vase constantem recte statuere, iudicat, et asseuerat, se diuersis vicibus mercurium per totam epididymidem in rete, nec raro etiam in ductulos rectos, quorum plures quam viginti non recta, sed serpentina via in substantiam testis intrasse obseruauerit, propulisse. Rationem vero, cur diametro licet vasorum rete et conos HALLERI constituentium multo maiore quam epididymidis, ductulorumque rectorum capacitate mercurio capiendo non obstante, rarius tamen, nec in omnibus subiectis aequali ratione hi ductuli repleantur, in eo esse, quod valvulae adsint in quibusdam mox in principio retis accurate coniucentes, indeque vascula occludentes, in aliis vero pauciores magisque dehiscentes. In priori enim casu vasa retis a mercurio in multiplices expandi nodos, ex quorum aliquo interdum aliquid in vasculum subterfugiat. p. 180. p. 181. p. 182. Tab. I. fig. 3. Tab. I. fig. 1.2. T. I. f. 1.

- p. 181. giat. Horum nodorum, licet a pictore neglecti non videantur, HALLERVM non meminisse, forte serius
- p. 183. ad eos attendisse. Valuularum illarum vero fluxum seminis in epididymidem adiuuantium, refluxum pylori ad instar impredientium officium praestari praesertim cremaste testem versus abdominis annu-
- T. I. f. 1. lum attollente et apprimente. Transitum seminis
3. vel immediate ex reti testis, vel ex ipso epididymi-
- p. 184. dis principio in varios conos diuiso in venas sperma-
- T. I. f. 2. ticas confirmat duobus experimentis, in quibus ad
3. epididymidem facilius replendam testiculi antea aliquanto diutius macerati.
- p. 189. 7. ANT. BRAMBILLA *de spasmo cynico fortui-*
- p. 190. *tam nerui laesionem insecuto.* Tumore duro glandularum submaxillarium praesertim dextri lateris, oui anserini magnitudinem habente, a perspiratione subito suppressa enato, angina, suffocationisque pe-
- p. 192. riculo coniuncto, rite tractato, et fluctuatione per-
- p. 193. cepta inciso, duobus diebus post sinus detectus est ad mediam vsque laryngem porrectus, quo caute
- p. 194. licet dissecto ob quendam forte ex ramulis ab acustico duro neruo ad latissimum colli missis laesum, (vti in alio aegro etiam expertus) statim insequuta est conuulsiva oris sinistra versus distorsio sex per dies durans cum risu Sardonio tribus minutis post iam cessante, curata inuncto lateri sinistro linimento ex vncia vna vnguenti althaeae, duabus drachmis olei hyoscyami, totque olei florum verbasci parato.
- p. 196. 8. *Animaduersiones de monstris humanis, et in specie historia grauiditatis quatuordecim annorum.* Monstra, ad quae et hermaphroditos refert, tantum ea vo-
- p. 197. cat, in quibus forma externa peccat, deformitates internas lusus naturae appellans. Copiosa asseruari in museo academiae non raritatis, sed scientiarum
- p. 198. illustrandarum gratia. De excrescentia carnea, anni spatio in fungum cum duobus ossificatis punctis in
centro

centro extensa, locum cruris a natiuitate tenente, feliciter amputata. De rite curato labio leporino vnum digitum cum dimidio lato et complicato cum fissura maxillae superioris et palati. Reprehensis auctoribus monstrorum descriptiones tradentibus solus PROCHASKA laudatur, et promittitur inserenda cuilibet istorum actorum tomo descriptio cuiusdam monstri in museo asseruati cum icone eius, sequenti vero tomo expositio grauiditatum abdominis. Femina biennio post felicem partum denuo grauida, motum foetus debiliorem, sensim penitus cessantem, tum vero descensum corporis grauis mutato situ ab vno latere in alterum cadentis, ad mortem vsque manifestum, percipiens, vndecimo grauiditatis mense per triduum dolores ad partum sensim minores, tandem plane cessantes, aquis interea copiose fluentibus, sentiens, prolapsum et inflammationem vaginae ob vim ab obstetrice adhibitam perpeffa, rite tamen curata, praeter abdominis in regione vmbilicali dilatationem nullis incommodis affecta quatuordecim adhuc, annos cum dimidio vixit, tumque demum febre putrida correpta est. D. MÜHLBECK secto cadauere reperit vterum perfecte induratum, quatuor lineas crassum, coeruleum, corrugatum, in secundo valde tenacem, ex vtraque fundi eius parte appendices membranofas, quae tamen pariter ac ouaria, tubaeque Fallopii non dignoscendae, verosimiliter tamen ligamenta vteri exsiccata referebant. Foetus capillati, placenta carentis, dorsum recta versus os pubis descendit, facies retrorsum intestino recto innixa fuit. Orificium vteri, cum ima vteri parte plane ossificatum, repraesentauit longum cornui similem conum, alte in vaginam descendantem, et ex conuolutis membris inferioribus conflatum. In foetu isto, quem tabula secunda a dextro, tertia a sinistro latere, quarta vero perpendiculariter fissum ostendit, trimestri

p. 200.

p. 201.

p. 202.

p. 203.

p. 204.

Tab. II.

III.

trimestri post ad academiam misso vterus cum amnii et chorii tunicis, communibusque foetus integumentis in vnum quasi inuolucrum tam densum concre-

Tab. II. tus apparuit, vt difficulter dignoscenda fuerint duo

Tab. III. brachia, quorum dextrum introrsum contortum, tres-

IV. que pedes, quorum tertii distinctioris genu cum cubito sinistri brachii concretum tuberculum obtulit.

p. 205. Omnes exteriores partes ossificatae, caput perma-

Tab. IV. gnium, oculis, auribus, naribus, ore destitutum, in

cranio fissuris carente substantia cerebri adhuc aliquantum pinguis et glutinosa; lingua distincta, nullum medullae oblongatae et cavitatis thoracis vestigium, corpore spinam dorsi varie flexam in parua quasi ossea specu contentum, cavitatis abdominis visceribus plena, inter quae tamen solus ventriculus distinguendus.

p. 209. 9. D. 10. HUNCZOVSKY *de utilitate decocti corticum nucum iuglandium siccatorum in tractandis ulceribus.* Variorum de vulnerum et ulcerum cura sen-

p. 210. tentiis expositis, et puluerum, vnguentorum, spiri-

p. 212. tuosorum, saturninorum, emplastrorum noxa demonstrata, exsiccantium ea tutissima censentur, quae

p. 213. aequaliter adstringunt et sugunt. Qua virtute polere, et praeterea adhuc humorem e vasis promanantem, cicatricemque formaturum lente condensare decoctum illud; sub eius enim vsu in ulcerum latiorum medio enasci membranulas, quarto die iam sine sanguinis effusione non diuellendas, sensim crassiores factas cum similibus a marginibus productis membranulis se coniungentes. Parari illud, putaminum nucum, in quibus siccandis nullum alteri incumbat, vnciam vniam tres quatuorue per horas in vna aquae libra macerando, tunc per quadrantem horae ebullitioni, committendo. Extractum, cuius aquosi duas vncias septemque drachmas, spirituosum dimidiam vnciam ex quatuor siccatorum corticum

vncias

vnciis PLENKIVS obtinuerit, cum mercurio in mor-
bis venereis ab EQV. A BRAMBILLA adhibitum esse,
longoque abhinc tempore in iisdem decoctum, cu-
ius praecipuum ingrediens cortices nucum, vt no-
vum praedicari arcanum. Spongiosas protuberan- p. 214.
tias in vlceribus obortas nullo egere caustico, sed
mox abire in gelatinam. Ad decocti, quo lintea car-
pta et splenia humectanda, in humidis herpeticis
a quadam cutis acrimonia obortis, nulla inflammatio-
ne coniunctis, latis et flaccidis, omnibusque simpli-
eibus et planis vlceribus utilitatem comprobendam
ex plusquam triginta exemplis afferuntur septemp. 215.
obseruationes, quarum prima EQV. A BRAMBILLA, p. 221.
tertia BOECKINGIO debetur, tandemque decoctum
in eo laudatur, quod non vti vnguenta et alia aërem p. 226.
nosocomiorum, in militaribus Austriacis ob simpli-
cem deligandi modum semper purum, non corrup- p. 227.
pat, leuissimique sit pretii.

10. *Dissertatio de praeternaturalibus quibusdam* p. 228.
structuris cordis vasorumque illi proximorum. Prae- p. 229.
missis variis de latentibus morborum causis inuesti-
gandis traduntur obseruationes illae, vt si praeterna- p. 232.
turalis structura causam morbi remotam praebere
visa fuerit, morbi historia addatur, et casuum analo-
gorum ab aliis enarratorum breuis simul mentio in-
iiciatur. Prima est D. ROTHII *historia duplicis ve-* p. 233.
nae cauae inferioris seu ascendentis, et insolite dilata-
tae auriculae cordis dextrae. Duplicaturae illius hoc
vnicum esse exemplum in viro quinquagenario, gra- p. 235.
cili, valde cholerico, non nisi in pueritia aegroto
octo per menses variis hepatis obstructionem comi-
tantibus incommodis, inprimis asthmae, vexato. In p. 236.
medio frontis, in quo perpetua titillatio aegro vi-
vente obseruata, dura mater a cranio remota fuit, p. 237.
lobi anteriores cerebri vtrinque collapsi, compla-
nati; plura aneurysmata, inprimis in dextra carotide
infra

infra eius diuarcationem, pulmo colore plumbeo,
 Tab. V. exsiccatum; cor, cuius auricula dextra saccum cras-
 fig. 1. sum subcylindricum formauit, vna cum vasis suis
 p. 238. praeter modum magnum, et in transuersum situm
 quasi tractum a canali atro coagulato sanguine ple-
 no, ambitum monetae viginti cruciferorum habente,
 cylindrico, maiorem pollicem crasso, digitum longo,
 in ea conuexi hepatis regione, in qua viuente aegro
 eminentia elastica, pro coli expansione habita, anim-
 aduertebatur, reperto, ibi tres exiguos canales in he-
 patis substantiam immittente, oblique quidem e re-
 gione venae cauae ascendentes vna cum hac ad cor
 Tab. V. tendente, margini vero anteriori ventriculi anterioris
 fig. 2. immediate inserto, infra quem ostium eius rotun-
 dum, valuulis tribus semilunaribus paruis plana con-
 uexa parte canalem, concaua cor spectantibus dona-
 p. 239. tum, deprehendebatur. Hepar permagnum ventri-
 culum deorsum pressit, splen exiguus induratus,
 p. 241. omentum plane consumptum fuit. Altera historia
 est D. KLINZII, *praeternaturalis nempe constitutionis
 situsque viscerum thoracis et structurae peculiaris vaso-*
 p. 242. *rum cardiacorum.* Huius structurae id vnicum esse
 p. 243. exemplum in milite, qui ante decimum sextum aeta-
 tis annum ex arbore lapsus tussi violenta haemo-
 ptoidea affectus, inde, vti putauit, dextro lateri in-
 cubere non potuit, praeterea sanus quarto anno
 post febribus intermittentibus pertinacibus cum ob-
 structionibus viscerum abdominis, imprimis lienis,
 p. 244. coniunctis, per trimestre eum angentibus, e viuis
 ereptus, nulla symptomata passus est, ex quibus tho-
 racis malum colligi potuerit, praeter pulsationem
 in epigastrio dextro, quae latens aortae aneurysma
 p. 245. indicare visa est. Indicauit autem situm cordis in
 T. VI. dextro thorace perfecte perpendicularem, quod in-
 fig. 1. ferius incubuit parti latiori concauae pulmonis dex-
 tri sani. Ad quem directe tendit truncus arteriae
 pulmo-

pulmonalis indiuisus, solo manifesto aliquo vestigio
 canalis arteriosi quondam praesentis in loco sinistrae
 pulmonalis arteriae, vna cum sinistro pulmone defi-
 cientis. Cuius locum tenuit humor albicans, gela- p. 244.
 tinosus, inodorus, mediastinum, pleurae ad instar mu-
 co flauo crasso obductum, arrodens, et dextrorsum
 premens. Vena pulmonis dextri in sinistram cordis p. 245.
 auriculam abiit. Aorta trunco pollicem lato, qua-
 tuor digitos longo, non arcuata, recta fursum ascen-
 dit, post crucis in formam diuisa fuit in horizonta-
 les duos, subclauias repraesentantes, vnumque per-
 pendicularem ramum, carotidem sinistram consti-
 tuentem, dextra ex subclauia dextra enata. Ex trun- p. 246.
 co aortae posteriori loco orta est descendens, vna T. VI.
 cum ramis suis diametrum solito minorem habens, fig. 2.
 ita, vt arteriarum iliacarum maxima diameter vix
 calamum excederet. Lien permagnus, induratus,
 omentum consumtum fuit. Adiecta est obseruatio
 D. HABERLEINII de militis, ab incunabulis conti- p. 242.
 nua tussi vexati, pulmone sinistro ampliori omnia vasa p. 243.
 recipiente, dextrique locum latice aquoso occupan- p. 249.
 te. Confirmantur porro obseruationes LOBSTEINII
 et LEVELINGII circa indolem valuulae Eustachia-
 nae et foraminis oualis factae obseruatione D. BEIN- p. 252.
 LII *de valuula EVSTACHII perfecte integra et fora-*
mine ouali in milite quadragenario prorsus aperto re-
perto, aliaque in trigenario milite. Quae duae ob- p. 253.
seruationes ab illis in eo discrepant, quod in priori p. 252.
foramen rotundum magis, quam ouale, diametro T. VII.
transuersa quinque lineas aequauerit, a dextris ad fig. 1.
sinistra ita oblique directum fuerit, vt canali cylin- fig. 2
drico similis, spatiumque interiectum nouem de-
cemque lineas effecerit; valuula ei propria, parieti
auriculam sinistram spectanti adnata, non ita magna,
valdeque tenuis fuerit, vestigiumque nullum adfue-
rit, vnquam extitisse dispositionem sanguinis transi-

- tum impediendi: in vtraque fossa ovalis plana et integra, non reticulata, annulus ovalis musculosus
- p. 253. valde robustus fuerit; foramine posterioris observationis illi prioris nec diametro nec longitudine aequali.
- p. 254. Fossae ovalis integritatem et reticulationis absentiam ab ampliori foraminis diametro dependere iudicat auct. Et in corde castoris, cordi infantis trimuli magnitudine aequali, foramen ouale apertum repertum est, an id semper reperiatur, affirmare Auctor non audet, licet castores diu sub aqua delitescere ipse viderit. Ultima historia est *officuli conchiformis, fibris cordis ibi, ubi ventriculi in apicem coeunt,*
- p. 259. *firmiter inhaerentis, crassitie dorsum cultri, ambitu*
- T. VII. *fig. 3.* ouum gallinaceum aequantis, in milite triginta et quinque annorum, nunquam de pectoris, frequenter de capitis doloribus conquerente, extinctoque morte subita, cuius origo vix nisi ossi illi adscribenda esse videatur, MORGAGNIO licet aliter sentiente.
- p. 263. II. D. WILH. BOECKINGII *dissertatio de pertinacia ulcerum venereorum acrimonia scabiosa complicatorum.*
- p. 266. Haec ulcera, militibus Austriacis praesertim, quod multi eorum in vno eodemque contubernio versentur, admodum familiaria, in quibus mercurius, in scabie efficax falso creditus, nil efficere valeat, difficulter saepeque tantum ex anamnesi esse dignoscenda; iustam vero suspicionem materiae scabiosae verae adiunctae mouere ulcera illa, quae sordida, subflauo muco obducta, lardacea, ichorem rodentem ex lata superficie mittant, profunde erosa margines exesos habeant, leuiter tacta sanguinem fundant, mercurialibus aliisque non depurentur, sed peiora
- p. 269. fiant, scorbutique signis careant. Non raro se etiam animaduertisse tumorem sub ulcere in panniculo adiposo profundius haerentem, durum, in ambitu ulcere ipso latiore, plus minusue dolentem. Ex quatuor ad dicta comprobanda adiectis observationibus
- patet,

patet, scabiem duos tresue per annos in corpore latuisse; aegris mane tres pilularum ex vna vncia p. 271. mercurii viui puri, dimidia gummi Arabici et quatuor micae panis albi ad trium granorum pondus paratarum, vesperi vero puluerem ex scrupulo vno p. 272. florum sulphuris duobusque granis camphorae datum fuisse; aegro quartae obseruationis, cuius scabies ab Auctore primum pro venerea habita, ob malum venereum per biennium eum iam male habens, p. 277. tumoremque ossis frontis valde dolentem, praeter illas pilulas et vnguenti mercurialis drachmas duas alternis diebus fuisse inungendas: Cel. WICHMANNI de scabie sententia plane affirmatur; veram scabiem nunquam caput; veneream, efflorescentiae nomine potius appellandam, nunquam manus digitosque afficere; scabiosum, vel quondam scabie infectum a contagio venereo non immunem esse. p. 279. p. 280. p. 281.

12. D. IOS. IAC. PLENCKII *obseruationes circa vires antispasticas ipecacuanhae in conuulsionibus gravidarum et parturientium.* Ipecacuanham, vtique opio, in hoc morbo nocente, praeferendam et adhibendam esse in conuulsionibus, a sanguine ad cerebrum congesto obortis, si venaesectio, clysmata, lotio capitis frigida, partusque promotio frustranea fuerint; vna cum larga tincturae cinnamomi dosi in conuulsionibus ab haemorrhagia magna vteri, non tamen in alia haemorrhagia vteri, quam quae spasms debetur, propinandam, in conuulsionibus a saburra biliosa, vna cum croco, aloë, et nitro in conuulsionibus a subita lochiorum suppressione; vna cum magna dosi arcani duplicati, et nitro camphorato in conuulsionibus a lactis ad cerebrum metastasi; in aliis denique conuulsionibus, quae ab ignoto neruorum stimulo pendent. In conuulsionibus vero a nimia neruorum irritabilitate, feminam quatuor in partibus male habentibus, nec nisi absoluto partu cessantibus,

- tibus, quinto imminente partu aquarum profluuium acceleravit, opiumque feliciter propinavit; nec in
- p. 289. his, nec in iis hysteriarum, nec in iis a lotii diutiori retentione, vel rupto utero ipecacuanham aliquid
- p. 290. efficere putat Cel. Auctor. Cui tres, Steidelio duae,
- p. 296. debentur observationum ad praestantiam ipecacuanhae in illis convulsionibus, a D. STAHLYO etiam expertam, confirmandam adiectarum.
- p. 297. 13. D. HENR. STREITT *de usu et effectu linimen-*
- p. 298. *ti alicuius in tumoribus scrophuloideis.* Remedium istud VALLISNERIO a CHERLIO commendatum, a FRANC. RONCALI *) descriptum, obliuioni hactenus datum, omnibus aliis praestare in tumoribus illis glandularum successiue modo tardius, modo citius enatis, globosis, varie magnis et duris, indolentibus, plerumque mobilibus et cuti concoloribus, a succi glandularum congestione et inspissatione, vel parenchymatis obstructione abortis, non stricto igitur illo plerorumque medicorum, imprimis Anglorum, sensu intelligendis, magis ad communes, quam proprias scrophulas pertinentibus, non haereditariis et congenitis, sed accidentalibus, a strumis et scir-
- p. 300. rhis probe distinguendis, Galliciensibus Carniolicisque
301. ob spiritus vini abusum, iisdem et Styriis tironibus
- p. 303. militibus ob nostalgiam solemnioribus, in collo a frigido humidoue vento cito saepe orientibus, tunc vero solum forte parenchyma occupantibus, militibus saepe ob collaria rigida valde adstricta familiaribus.
- p. 306. Remedium hoc, a RONCALI quoad ingredientium proportionem non accurate descriptum, componi ex sex vnciis dimidiaque fellis bouini, septem drachmis olei nucum, decemque salis communis, hyeme calori fornacis per triginta et sex horas, aestate soli per tres dies expositis, tum in mortario bene
- p. 307. commixtis, completi simul resoluentem, stimulantem,

*) vid. Eius Hist. morbor. Brixiae 1741.

tem, emollientemque virtutem; resolutione impossibili saltem adiuuare suppurationem; hac non perficienda imminuere tamen tumorem; resolvere denique facillime tumores a perspiratione frigore suppressa cito abortos, fotui sicco et diaphoreticis non cedentes; esse vero tumorum causas simul removendas, aptam diaetam, et interna medicamenta, imprimis in glandularum mesaraicarum obstructione pilulas ex gummi ammoniaco, sapone Veneto, et rhei extracto non negligendas, saepe etiam, si durities insignis, simplicia emollientia externa praemitenda; necessariam etiam lenem frictionem; sufficere inunctionem bis de die institutam; pluries enim tentata ob rubedinem ortam vsum linimenti saepe per aliquot dies intermittendum fuisse. Annexarum observationum priores quatuor plenariam variorum tumorum resolutionem, sexta tumoris insignis colli curationem suppuratione perfectam, quinta, septima, et octava solam tumorum imminutionem, nona et decima mollioris fungi articuli genu resolutionem linimento praestitam testantur.

14. D. IO. ALEX. DE BRAMBILLA *observatio* peculiaris cuiusdam speciei elephantiasis. In puellae duos annos novemque menses natae, per totum corpus, capite excepto, nigerrimae, cute tactu dura et aspera armatis oculis apparuerunt mera puncta nigra, spisse locata, oblonga, setas crassas propius resectas referentia, granorum milii instar eleuata, in manuum volis plantisque pedum duas lineas alta, in peripheria crassiora, verrucas inferentia liuidas copiosas, digitos versus tamen pauciores; aegra manibus pedibusque vti annitente ortae sunt in cute rhagades decem vel duodecim lineas longae, dolorificae, sanguinem fundentes, quare aegra dorsis manuum corpora prehendit; faciei color fuit naturalis, tantumque circum oculos profundos fuscus, frons

- p. 327. rugis exarata, totum corpus tumidulum. Parentes praeter patrem, serophulis ante matrimonium laborantem, sani primum non nisi subflauum, sexta septimana post insigniter fuscum, anno elapso tandem atrum colorem in filia obseruarunt, balnea ex herbis roborantibus, et acre quoddam medicamentum, squamarum nigrarum delapsum, colorisque atri aliquam remissionem tantum efficiens, frustra adhibuerunt.
- p. 328. Suadente Auctore vnguenti althaeae duarum partium cum vna mercurialis mixtarum portio nucis auellanae magnitudinem aequans quotidie mane et vesperi primum manuum volis, pedumque plantis, tum ad suram vsque, denique et brachiis inuncta est, balneis ex herbae maluae decocto simul adhibitis, dosique vnguenti sensim aucta; interne vero lenibus purgantibus, decocto radicis bardanae et liquiritiae, perque decem tantum dies duodecim granis aethiops mineralis vigintique quatuor florum sulphuris propinatis. Quibus per quatuordecim septimanas
- p. 333. peractis aegra naturali colore praedita ad Caesarem adducta est; postea adhuc vnguento ex sex drachmis butyri cacao, totque recentis ordinarii, et decem granis praecipitati rubri composito, lotionibus et
- p. 334. balneis, negligenter tamen, vtens. Pater enim lucri cupidus, quo filiam tanquam monstrum per exterarum regiones circumducere queat, reditum morbi sperauit, ideoque et xenodochium a Caesare oblatum recusauit. Puella autem, solis volis manuum, plantis pedum, aliisque quibusdam corporis locis fuscis et asperioribus, a morbo libera mansit. Eam
- p. 334. aegram tab. VIII. sanam IX. repraesentat. Negat et Auctor formationem foetus vi imaginationis deturpandam, imprimis si omnes eius partes iam integre euolutae.

p. 337. Tab. X. et XI. 15. D. ANT. SCARPA *de neruo spinali, ad octauum cerebri accessorio.* Traditis auctorum de hoc neruo senten-

sententiis, Auct. miratur, quod dexterrimi anatomici
WILLISIO repugnauerint, iteratisque suis obserua- p. 341.
tionibus docet, neruum hunc oriri tenuissimo fila- p. 342.
mento, per piam matrem translucente, frequentissime Fig.I. 1.
supra radicem posticam sexti paris ceruicalium, ar-
mato oculo in nonnullis prope septimum, nudo sem-
per prope quintum conspicuo; in vno latere saepe
longiori, tum vero illo oppositi lateris semper cras-
siori; ascendere pene recta inter ligamentum denti- p. 344.
culatum et radices posteriores ceruicalium, in singu-
lisque harum interuallis nerueo filamenta a spinali
medulla recepto, prope primum ceruicalium in in-
signem crassescere truncum; primi ceruicalium pa- Fig.I. 2.
ris anteriori fasciculo vnum alterumque filamentum, e.
munere radice posticae huius paris fungens, mutua-
ri; non tamen perpetuo, haud raro enim sine hac p. 345.
anastomosi cranium ingredi; interdum etiam ex fas-
ciculo staminum neruorum spinalis medullae in eo
interuallo erumpentium filamentum vnum vel alte-
rum neruum accessorium superascendens radici ante-
riori primi ceruicalium socium se addere, reliquis
fasciculi staminibus accessorio insertis; in copiosis
cadaueribus bis tantum visam esse communionem
accessorii cum radice postica secundi ceruicalium,
a MONROO iuniore pro perpetua habitam. Neruum p. 346.
porro accessorium cranium ingressum extrorsum in-
clinari, sensim a medulla oblongata recedere; ex
eius latere quatuor fibrillas constanter primum fis- Fig.I. 3.
sas, saepeque singulis tribus quatuorue dissectis te-
nuibus staminibus de medulla erumpentes, quod
raro in filamentis a medulla spinali ortis, quae et
breuiores, fiat, colligere; cum nono cerebri nullam
in crano communionem habere; per aliud fora- p. 347.
men, quod raro, quam vagum, e crano egressum sta-
tim iterum vno eodemque inuolucro cum vago con-
iungi; huius externo lateri arte inhaerens ante,

quam de foramine lacero cum vago prodeat, in duos
 p. 348. findi ramos. Quorum internum, vago arcte copu-
 Fig.I.5. latum, duo emittere filamenta, alterum superius, alte-
 III.a. rum inferius, oblique antrorsum procedendo fibris
 Fig.I.7. vagi anterioribus immediate incumbentia, et cum
 III.b. sat crasso et conspicuo vagi filamento vnum fascicu-
 Fig.I.8. lum constituentia; ex quo oriatur pharyngeus, ab
 III.c. interiori vagi latere ad pharyngem procedens. In
 Fig.IV. vno tamen cadauere ab vno tantum interni illius
 b-e. rami filamento cum illo vagi; in duobus a ramo in
 Fig.V. filamenta non diuiso cum duobus vagi filamentis;
 VII.a.c. in aliis duobus pari modo, plexu tamen antea facto,
 Fig.VI. semper tamen a vago et accessorio interno simul
 a.b. pharyngeum hunc fuisse formatum. Quo misso ra-
 p. 349. mum internum per posticum vagi latus, eius telae
 Fig.I.9. cellulosa ante inhaerentem, descendere, denuo
 aliis duobus filamentis a vago receptis crassescere,
 Fig.III. breui ad inferiora peracto itinere et paulo infra la-
 F.I. 10. ryngi originem in plura stamina nerueis vagi funi-
 culis intime admixta discedere, in ipso vagi trunco,
 p. 350. inde crassiori, desinere, oblongumque ganglion for-
 mare, de quo tuto determinari queat, vnumquod-
 que vagi funiculum infra ganglion ex propriis simul
 et accessorii filamentis aequali proportione coalitum
 esse. Quae ita in cadaueribus variasse, vt in primo
 F.II.c.d. cadauere fasciculus ille ex ramo interno et vagi fila-
 Fig.III. menti formatus in duos, pharyngeum, et alterum
 VII. ganglion efficientem; in secundo et sexto praeter
 pharyngeum in duos leuiter flexos ganglion forman-
 F.V.c.e. tes; in quarto et quinto praeter pharyngeum in
 VI.b.c. duos ganglion facientes, alterum breuiorem mox ra-
 mosum, alterum longiorem in imam ganglii partem
 F.IV.a. demum abeuntem diuisus fuerit; in tertio vero ca-
 Fig.IV. dauere fibrilla a truncis accessorii et vagi copulatis
 b.c. ad nonum cerebralium data primum ramus internus
 Fig.IV. ortus, qui filamento ad pharyngeum cum alio vagi
 c.d. forman-

formandum dato in tres abierit ramos, quorum ter- F. IV. h. tius ganglion formauerit, priorum duorum alter in Fig. IV. nonum cerebri descenderit, alter cum filamentum ad f. g. vagum vicissim misso se coniunxerit. In eodem ca- F. II. e. dauere itaque, in quo, vt et in primo, a vago fibra ad IV. i. nonum missa, manifestam fuisse communionem, quam cum nono hoc ramus accessorii internus, vbi infra caluariam arte cum vago cohaeret, non raro Fig. V. f. habeat, vti et in quarto quintoque cadauere ab imo VI. d. ganglii; in sexto a posteriore ramorum ganglion F. VII. e. formantium ramulum quendam vel tenuem, vel crassiusculum ad idem nonum cerebri par transiisse. Ra- p. 355. mum vero accessorii externum ad altitudinem duo- Fig. I. 6. rum circiter pollicum retro venam iugularem internam descendere, tum inter hanc et arteriam occipitalem antrorsum et extrorsum emergere; supra illius venae anteriorem faciem se incuruare; oblique descendendo retro musculus sternomastoideum incedere, huius carnosos fasciculos modo perforantem, modo ei superficie tenus facie interna alligatum, magis ad posteriora cervicis vergere, ibi ad eundem musculum ramos, cum filamentis a tertio cervicalium F. I. 13. procedentibus concurrentes, dare; trans eundem ob suscepta crassiora inuolucra, neruosque duos a ter- Fig. I. tio secundoque cervicalium vehementer intumesce- 14. 15. re; tum mittere ramum, cum ascendente secundi F. I. 16. cervicalium anastomosis facientem, ad superiorem p. 356. occipitalem trapezii partem, per huius musculi internam partem, angularem scapulo transcendendo, et ad posteriora cervicis se reflectendo, totum se demittere; in eiusdem summa regione a trunco ex quarto quintoque cervicalium neruum perlongum F. I. 17. et crassum, cum quo, insula in medio relicta, dupli- F. I. 18. cem ineat anastomosis, recipere; per totam eiusdem Fig. I. longitudinem, datis ad eum ab utroque latere ramis, 19. 20. quorum nonnulli inter eius carnes altius cum fila-

Fig. I. mentis spinalium dorsaliū congrēdiantur, comite
 21. 22. arteria cervicis transversa descendere; mox sub illa
 Fig. I. P. infula leniter flexum: nullum igitur alium muscu-
 lum, quam sternomastoideum, et trapezium, ramos
 ab hoc externo accessorio accipere. Inter Auctores,
 p. 358. praeter WILLISIVM et LOBSTEINIVM, veram nervi
 accessorii originem ignorantēs, MORGAGNIVM forte
 ramum internū lacerasse, externumque teretē vi
 modica trahendo a vago seiunxisse, et ita deceptum
 p. 359. fuisse. Coniecturis Auctorum de vsu nervi accesso-
 p. 362. rii pro insufficientibus declaratis, et comparatione
 vagi accessorio aucti cum intercostali nervo institu-
 p. 364. ta, demonstratur, accessorium nervum sua cum vago
 plexuosa anastomosi huic late extensam praebere ori-
 ginem, totque a spinali medulla filamenta aduehere,
 quot ab eadem in ceruice sumat intercostalis, qui
 p. 365. cum origine, tum compositione et distributione ma-
 iorem, quam huc vsque creditum fuit, cum vago
 habeat affinitatem; quaedam porro phaenomena
 a consensu ventriculi, oesophagi, et pharyngis cum
 dictis musculis pendentia ex accessorii cum vago in-
 tima commixtione, pharyngei ex utroque formatio-
 ne, externique accessorii ad sternomastoideum et
 p. 366. trapezium distributione facile explicari posse. Quod
 et hydrophobi, potu aspecto spasticam contractio-
 nem in scrobiculo cordis, dein in oesophago, pha-
 rynge et larynge enatam, demum caput involunta-
 rie antrorsum depressum, scapulasque sursum et re-
 trorsum non sine dolore tractas fuisse narrantis; vt
 et dolorum scapularum, rigiditatisque trapezii et
 sternomastoidei, cum manifesta capitis et scapularum
 immobilitate coniunctae, in cardialgiis, anginis veris,
 spasticisque pharyngis affectibus animaduersae exem-
 plis illustratur; commendanturque altae trapezio,
 praesertim inustione, infligendae plagae in atonia
 ventriculi et pharyngis.

XII.

Noua literaria.

Memoriae.

I. ANTONII BRUGMANS.

Is natus quidem est in Frisia A. R. S. CIDIDCCXXII. d. XXII. Octobr. patre Viro plur. reuerendo et doctissimo PIBONE BRUGMANS, in pago Hantum et Hantumahuysen fidelissimo verbi diuini ministro. Prima disciplinarum tirocinia cum sub idoneis posuisset magistris, annorum XIV. adolescens ad academiam patriam, quae Franekeræ floret, missus fuit. Ibi cum alios audiuit in literis humanioribus et philologia sacra, tum praecipue SAMVELEM KOENIGIVM, eo tempore philosophiae et matheseos sublimioris professorem celeberrimum. Exaeto his in studiis biennio, quam veloces progressus fecerit, luculenter probauit conscripta et d. XXV. Maii CIDIDCCXLVIII. publice defensa dissertatione *de essentiarum idearumque absoluta necessitate earumque origine ex intellectu diuino.* Insignius adhuc specimen exhibuit anno sequente, sc. dissertationem *de phaenomeno*, qua d. XXIV. Maii publico examini submissa, summos in philosophia honores promeruit, et praemium reportauit, quo illustres Frisiorum proceres eos honestare solent, qui tam iuuenili aetate laurea doctoris digni iudicantur. Haec dissertatio, gallice reddita, altera vice cum notis doctiss. LUZACII Leidæ prodiit CIDIDCCCLVIII. Luculento hoc eruditionis testimonio ornatus, non tamen praeceptorem suum KOENIGIVM deseruit, sed Hagam Comitum ad docendam philosophiam et ius naturae discedentem secutus est, exeunte anno CIDIDCCCL. vt ex amico ipsius aliorumque eruditorum consortio maiorem ingenii cultum caperet, et
partas

partas doctrinae copias amplificaret. Simul eo loco, occasione litis admodum celebris inter MAUPER-
TVISIVM ET KOENIGIVM, edidit scriptum physico-
mathematicum, Leidae typis excusum, cui titulus:
*Proeve over de waare Grondwetten der Beweging
en ruste.*

Sed ex otio hoc literario euocandus tandem fuit,
vt disciplinas, quas animo complexus erat, cum aliis
communicaret. Cum enim amplissimus PETRVS
CAMPERVS Franequera Amstelodamum concessisset,
Perillustres Athenaei Frisiaci curatores ad obeun-
dam professionem philosophicam, quam ille praeter
medicam tenuerat, BRUGMANSIVM inuitarunt no-
strum. Eam auspiciatus est eiusdem anni mense Se-
ptembri, et inauguratus d. x. Mart. sequentis, habi-
ta oratione *de sensu communi, matheos et philosophiae
matre.* Inde ab eo tempore spartam, quam adeptus
erat, vt ornaret, nihil sibi curae et contentionis reli-
quum fecit, cum docendo studiosam iuventutem,
tum varia ingenii monumenta edendo, qualia sunt
schediasma, quo demonstratur, corpora perfecte du-
ra cum principio continuitatis non consistere; nec
non tentamina philosoph. de materia magnetica
eiusque actione in ferrum et magnetem, quibus no-
vam de magnete proposuit theoriam iuxta nonnul-
las, antea latentes regulas, simulque puncta primus
descripsit, quae *indifferentiae* vocavit, postea a viris
doctis, inprimis Cel. VAN SWINDEN, commentariis
illustrata. Eius etiam hortatu perillustres acade-
miae Franequeranae curatores nouum exstrui cura-
runt *theatrum physicum*, et insigni ornarunt instru-
mentorum adparatu, quod d. xvi. Mart. MDCCCLVII
lectione solempni inauguravit. Ita crescens Viri cla-
rissimi fama effecit, vt, mortuo Cl. ENGELHARDO,
ad Groninganam academiam vocaretur, quo in phi-
losophiae et matheos cathedra illi succederet. Huic
quidem

quidem muneri inauguratus fuit d. XXI. Maii
 MDCCCLXVI. habita oratione solempni de *proferen-*
dis physices pomoeiis, quae vna cum lectione ipsius
 auspicali de *incognitis Dei perfectionibus* eodem anno
 prelo liberata fuit.

Post aliquot apud Groningenses transactos an-
 nos in methodum incidit, facillimam pariter ac per-
 accuratam, corporum qualiumcunque affinitates
 cum magnete inuestigandi, quam praemissis disserta-
 tiunculis super hac materia, et nouellis literariis bel-
 gicis (Letter Oeffeningen) insertis, deinde in am-
 pliori libro, quem *magnetismum* inscripsit, et Leidae
 A. MDCCCLXXVII. prelo subiiciendum curauit,
 multo plenius exposuit. Vtrumque eius de magne-
 te opus, multis obseruationibus auctum, in Germa-
 nicam translatum est linguam et Lipsiae editum cu-
 ra C. G. ESCHENBACHII, Profess. chemiae in acad.
 Lips. ordin. Quale mechanicum opus ab eo physici
 iure exspectauerint, ex commentario ipsius patet,
 quo primam HERONIS ALEXANDRINI *operis barul-*
ci, quod perditum putabant, partem donauit, quem
commentationum Societ. regiae scient. Gottingensis to.
 VII. inseruit, sub titulo *speciminis mechanicae veterum*
per mechanicam recentiorem plenius expositae. Huic
 scripto occasionem dederat latina HERONIS, quoad
 opus barulcum, versio, nondum penitus absoluta,
 quam e msto arabico parauerat Celeb. GOLIVS, sed
 nondum publici iuris fecerat. Obtulit etiam illustri
 academiae Lugdunensi in Gallia *tractatum de theoria*
Newtoniana circa refractionem radiorum solarium, ob
 noua, quae continet, experimenta multum laudatum.
 Cum potiorem vitae, studiique sui partem consum-
 sisset in corporum naturalium proprietatibus eo-
 rumque agendi ratione, praecipue per experi-
 menta inuestigandis, haud pauca, quae alii inuene-
 rant, illustrauerat, haud pauca etiam, plane noua
 dete-

detexerat; vnde natus ipsi est ingens animaduersionum manuscriptarum thesaurus, quem in lucem emittere decreuerat, nisi praematura mors laboribus terminum imposuisset.

Praeter commercium literarium, quod cum maxime illustribus Europae physicis habuit, memorandum adhuc, BRUGMANSIUM adscitum fuisse in societatem, quae Groningae colligitur pro iure patrio excolendo. Simul ac illi esset adscriptus, recitauit elogium Cl. ENGELHARDI, cuius locum et in ea societate obtinuerat. Editum hoc est in tomo I. actuum (*Verhandelingen ter nasporinge van de wetten en gesteldheid onzes Vaderlands*), cui etiam inferendum curauit sermonem publicum *de monumentis variarum mutationum, quas Belgii foederati solum aliquando passum fuit*. Ab eo inde tempore multis dissertationibus res patriae in conuentu isto illustrauit, quarum vna *de aggeribus antiquis* (over de eerste aanleg der dyken, en's lands gesteldheid voor dezelve) anno proxime elapso sub prelo sudauit, quam mox secuta est altera *de ponderibus atque mensuris* (over de maaten en gewigten). Horum quippe incredibilis varietas et discrimen est in pagis Omlandorum et Oldamtensium: Noster vero rem omnem magno studio inuestigauit et *pedem* Groningae vsitatum variaeque mensurae genera cum Romanis, et alibi in Belgio vsitatis diligenter contulit. Consultus etiam fuit a Proceribus prouinciae Groninganae de medio inuestigandi spiritum vini, e frumento adusti, et in hanc prouinciam aliunde inuecti, vt defraudationi vectigalis praecaueretur; quo fine hydrometrum, maxime accuratum, suppeditauit, ab iis nunc vbique vsurpandum, quibus in illa prouincia datum est, vectigalibus inuigilare.

Ingenium pie defuncto erat vere philosophicum, acre iudicium, in mathematicis, physicis ceterisque
doctri-

doctrinis, ad Ipsius partes spectantibus, profunda eruditio: caeteroquin vero ille magis ad grauitatem, quam ad hilaritatem, erat compositus, attamen comis, affabilis, aditu facilis, probus praeterea, et maxime candidae fidei. Magistratum etiam academicum, ordine ad ipsum delato, fide summa gessit.

Ex illo, quod contraxerat, matrimonio superstites reliquit duos filios et tres filias. Priorum natu maior est SEBALDVS IVSTINVS, Philosoph. et medicinae professor, et primo in Franequerana academia philosophiae, nunc vero in Leidensi botanices et historiae naturalis professor, vbi spartam suam splendidissime ornat; natu minor PIBO ANTONIVS, qui adhuc academiae Groningensis ciuis est, iuris studio operam nauans.

De valetudine beate d. XXVII. Aprilis
CIDIACCCLXXXIX. anno aetatis suae LVI. defuncti
Experientissimus F. VERSCHUIR, celebris in illa academia professor medicinae, haec retulit: „conditio
„corporis defuncto talis erat, vt per totum vitae fere
„decursum non nisi morbis leuioribus, idque non fre-
„quenter, laboraret. Solidae corporis partes, licet
„satis firmae, maiori irritabilitatis gradu gaudebant,
„et nerui quoque sensibiliores erant, quam quidem
„communiter locum habet. Si solida et fluida
„simul considerabantur, status plethoricus locum ha-
„bere inueniebatur, hinc etiam tunica cellulosa pin-
„guedine repletior obseruabatur. In modo autem
„recensitis causa mortis non inuenitur, nisi quis
„exin deriuare velit degenerationem quandam in
„tunica cellulosa, quae per longam annorum seriem,
„adeo vt b. defunctus vix sibi primam istius origi-
„nem in memoriam reuocare possiet, tantummodo
„exhibuit tumorem paruum, innocuum, absque cu-
„tis mutatione, in superiore parte dorsi prope ad
„collum. Verum ante quadriennii fere spatium re-
„rum

rum facies misere mutata fuit. Malum enim istud
 latitans intumescere, et sensim sensimque magis
 increscere coepit. Cute disrupta, varia tubercula
 exin pronascebantur, quae longe lateque instar
 fungi se dispergebant, et e destructa fungosa excre-
 scentia, quae radicitus extirpari non poterat, sta-
 tim maiori rursus vehementia prorumpabant, for-
 mando complura luxuriose protuberantia tubercu-
 la, adeo, ut tandem vitium istud adeo enorme vo-
 lumen acquisiuerit, ut longitudine vnus et latitu-
 dine dimidii pedis mensuram superaret. Malum
 istud horrendum chirurgis dicitur *Sarcoma*: quod,
 nec mirum, vires corporis sensim fregit, febriamque
 lentam, hecticam excitauit, quae aegro placidam
 et exoptatam mortem procreauit."

II. I. B. L. ROMAEI AB INSVLA.

Natus est in vrbe Gray, anno huius seculi trice-
 simo sexto. Emenso literarum humaniorum curri-
 culo in studio Parisiensi, cohorti bombardariorum, in
 Indiam orientalem missae, a literis factus, ab Anglis
 capta Pondichery captiuus Tranquebarum, in insu-
 lam St. Thomae et in Chinam ducebatur, tandem-
 que post quinque captiuitatis annos CIOIOCCCLXIV.
 obtinebat, ut in Europam posset redire. Redux in
 Galliam ut amorem historiae naturalis, qui in istis
 Orientis regionibus eius animum subierat, aleret,
 cum Celeberrimo SAGIO amicitiae vincula necebat,
 qui, quamquam annis minor ROMAEO nostro, tamen
 iam tum chemiam cum multo auditorum plausu
 profitebatur. Haec quidem doctrina cum ante SA-
 GII tempora in Galliis ad medicinae tantum atque
 pharmaciae commoda transferri soleret, ab hoc ipso
 viro, qui Suecorum, Germanorumque praeclara hac
 in re exempla imitabatur, mineralogiae quoque dica-
 batur. Quam ob rem collegit amplum mineralium
 corpo-

corporum apparatus, vt chemiae adminiculo in illa inuestigare, atque eorum naturam accuratius, quam hucusque fieri poterat, rimari posset. ROMAEVS, qui omnium fere laborum chemicorum, a SAGIO susceptorum, comes et spectator erat, formam externam corporum, chemiae ope disquisitorum, cum eorum natura, ad cuius cognitionem hac quidem via peruenerat, comparans, sic prima quasi sparsit crystallographiae suae, optimo cum successu postea excoltae, semina.

Attamen non mineralogici argumenti, sed alius ex historia polyporum aquarum dulcium desumpti expositione primus in publicum prodibat. Epistola scilicet eius, ad BERTRANDVM CIDIOCCLXVI data, phaenomenorum, quae in polypis TREMBLEY, REAUMUR, JUSSIEU alique obseruauerant, explicationem exhibuit ingeniosam, multisque aliorum obseruationibus suffultam. — DAVIDA, qui tunc thesaurum collegerat corporum mineralium valde amplum, cum constituisset eius diuenditionem, ROMAEVS enumerandorum omnium, quae hoc thesauro continebantur, corporum laborem iniunxit, qui adsumto huius laboris socio SAGIO tribus voluminibus elaborauit indicem, ob diiudicationem corporibus enumeratis et in ordinem quendam redactis adiectam apud viros mineralogiae scientia claros et nunc adhuc celebratum.

Cum fortuna ipsi opibus haud ita prospexisset, vt studiis incumbere nulla aerumna pressus posset, ad opulentiorum liberalitatem confugere fere semper erat coactus. Ac SAGIUS quidem primis a reditu eius ex India orientali annis suggerebat ipsi, vnde viuere posset: deinde in notitiam venit ENNERVI, viri monetarum colligendarum studio accensi, et de omnibus, qui doctrinae cuiuscunque excolendae cupidine flagrabant, nec ingenii dotibus destituti erant, bene mereri cupientis. Hic vt

suo domicilio et conuictorio vteretur, ROMAEVVM liberaliter inuitavit, atque effecit, vt ipsi ideam illam summi LINNAEI, qua omnia corpora regni mineralis secundum characteres a crystallisationis modo desumptos, in ordinem systematicum redigi posse putabat, diu fotam, atque mineralogici DAVILAE thesauri vsu magis efformatam, in opere *crystallographiae* notissimo exponendi otium esset. Quod quidem opus, quamquam imperfectum, tamen longe plures, quam quae LINNAEO cognitae erant, crystallorum formas in publicum produxit, ita, vt et LINNAEVS ipse non posset non illi tribuere laudes merittissimas. Scribebat enim d. XIX. Mai. CIOIOCCCLXXIII. ad doctissimum crystallographiae auctorem: *inter opera mineralogica, hoc seculo elaborata, certo crystallographia Tua primaria est: testatur acerrimum ingenium Tuum, obseruationum numerum immensum, lectiorem stupendam, et tamen, quod rarum est, animum in me mitissimum.*

Quae quidem tam illustria de mineralogia merita apud exteros maioris, quam apud conciuces suos, aestimabantur. Nam variae scientiarum academiae, regio-caesarea naturae curiosorum, Berolinensis regia (1780.), Holmenfis, electoralis Moguntinae, quae Erfurti est (775.), societas aemulationis Leodiensis, inter suos ipsum recipiebant socios, cum contra ea Parisiensis, cui se donata ipsi crystallographia et dissertatione *de mutationibus, quae variis mineris metallicis et inprimis pyritae martiali accidunt,* in confessu societatis solemni praelecta commendaverat, indignum ipsum iudicaret, qui et honoribus, et emolumentis membri huius scientiarum societatis ordinarii frueretur. Anno CIOIOCCCLXXVIII. explicationem edidit theoriae chemicae, quam tunc temporis SAGIYS adhuc profitebatur, adsumto huius laboris socio celeberrimo DEMESTEO: anno sequenti

commen-

commentarium contra systema ignis centralis promulgabat, qui BUFFONIS ipsius meruit plausum.

Inter hosce aliosque labores collegit magnam obseruationum copiam, quibus crystallographiae alteram editionem adornare atque augere in animo habuit, quae, nisi plane nouum opus rectius appellare eam malis, anno **CIDIOCCCLXXXIII.** quatuor voluminibus formae octauae prodiit. Praeterea quoque elaborauit dissertationem *de characteribus corporum mineralium externis*, anno sequenti cum orbe literato communicatam, quae inter labores eius, mineralogiae dicatos, et ab ipso editos, vltima est.

ROMAEVS cum maecenatum superbiae haud adularetur, diu sine omni stipendio et quasi oblitus lauit, vsque dum sollicitationibus amicorum eius pensionem librarum **DC.** gallicarum, et quadriennio post denuo **CCCC.** librarum extortam ipse quotannis ex aerario publico dono acciperet. Quae quidem emolumenta eo optatius ipsi contigerant, quo acerbius eum fortuna adflixerat morte, **ENNERYVM** anno **CIDIOCCCLXXXVI.** absumente.

Eadem tamen ipsa mors **ROMAEO** nouum, in quo suas exercere ingenii vires posset, aperuit campum. Nam cum is catalogi editor testamento constitueretur, quem de monetis magno cum studio collectis **ENNERYVS** ipse confecerat, **ROMAEVS** magnis quibusdam, ex auro cufis, nummis ad pondus in Galliis vsitatum, exacte reuocatis, et cum pondere nummorum, a Romanis reipublicae tempore cuforum, comparatis, feliciter eruit, quatenam librae Romanae ad illam inter nos receptam ponderis speciem, quam *marcae* nomine insignimus, fuerit ratio. Sed indefessi viri labor hac in re non substitit, sed etiam ad finiendum drachmae, talenti rel. inter Graecos vsitatorum pondus, cuiusque ad nostra pondera rationem vltius progressus est. Inter hosce conatus, nouam

ponderibus veterum adfundendi lucem, enascebatur laboriosum *metrologiae* opus, quod, fere totum tabulis constans, superiori anno editum est.

Vita sedentaria et studiis continuis fere occupata sanitatem, quae ROMÆO iam per se minus firma erat, magis adhuc infrungebat. Dispositio enim hydropica diu iam ipsum male habuerat; sed videbatur tamen medelae nuper adhibitae feliciter cedere. Attamen hae merae insidiae erant: nam morbus aliquantum sopitus recrudescebat atque ipsum d. VII. Martii rebus humanis eripiebat.

Praeter catalogos, quos confecit, collectionis mineralogicae Dauilanae C1D1DCCCLXVII. Forsterianae primae C1D1DCCCLXIX. Boucherianae C1D1DCCCLXX. Forsterianae secundae C1D1DCCCLXXII. Beostianae C1D1DCCCLXXIV. Gouffierii et Pigachei C1D1DCCCLXXVI. Forsterianae tertiae C1D1DCCCLXXVII. et quartae C1D1DCCCLXXXII. haec est ROMÆI nostri scriptorum series, hi tituli:

1. *Lettre de Mr. DE ROME' DE L' ISLE à Mr. BERTRAND sur les polypes d'eau douce.* PAR. C1D1DCCCLXVI. in 12. nunc valde rara.
2. *Catalogue systématique et raisonné du cabinet de Mr. DAVILA.* PARIS. C1D1DCCCLXVII. vol. I - III. 8. ornés de figures en taille douce.
3. *Essai de crystallographie, ou description des figures géométriques propres à différens corps du regne minéral, connus vulgairement sous les noms de cristaux.* PARIS. C1D1DCCCLXXI. cuius versio germanica prodiit a C. E. WEIGELIO facta C1D1DCCCLXXVI. Editio altera publicam adspexit lucem C1D1DCCCLXXXIII. vol. I - IV. 8.
4. *Description méthodique d'une collection de minéraux, ouvrage où l'on donne des nouvelles idées sur la formation et la décomposition des mines avec un exposé des sentimens des minéralogistes*
les

les plus connus sur la nature de chaque espèce, le minéralisateur, qui s'y rencontre, et la quantité de métal, qu'elle produit. Paris. 1773. in 8.

5. *Lettre relative à la description méthodique d'une collection de minéraux* in *diario physico, quod celeb. DE LA METHERIE ET MONGEZ iunior edunt post Abbatem ROZIERIVM, to. III. p. 219.*

6. *Lettre du Docteur DEMESTE au D. BERNARD.* Par. *CIDICCLXXVIII. 12.*

7. *Mémoire ou observations sur les alterations, qui surviennent à différentes mines métalliques et particulièrement à la pyrite martiale, in eodem diario to. XVI. mens. Octobr. CIDICCLXXX. p. 245.*

8. *L'action du feu central bannie de la surface du globe et le soleil retabli dans ses droits contre les assertions de MM. le Comte DE BUFFON, DE MAIRAN, BAILLI etc.* Paris. *CIDICCLXXIX. et edit. altera CIDICCLXXXI. 8.*

9. *Des caractères extérieurs des minéraux, ou réponse à cette question: existe-t-il dans les substances du regne minéral des caractères, qu'on puisse regarder comme spécifiques etc.* Paris. *CIDICCLXXXIV. 8.*

10. *Mémoire sur l'ambre gris, in diario physico to. XXV. p. 372.*

11. *Observations sur les rapports, qui paroissent exister entre la mine dite cristaux d'Etain, et les cristaux de fer octaédre, in actis acad. scient. Mogunt. quae Erfurti est, ann. CIDICCLXXXVI. et in diario physico to. XXXIII. p. 39.*

12. *Métrologie ou tables pour servir à l'intelligence des poids et mesures des anciens et principalement à déterminer le valeur des monnoies grecques et romaines, d'après leur rapport avec les*

poids, les mesures et le numéraire actuel de la France. Paris *MDCCCLXXXIX.* 4. Cuius libri dedicatio cum breuis sit, lubeat eam hic transcribere: Patriae renascenti sub auspiciis inclyti regis Ludouici XVI. anno reparatae salutis *MDCCCLXXXIX.* Neckero calumnia sublata publicum aerarium feliciter gubernante et natione gallica pro legibus ac fide publica restituendis Versaliis conuocata opus suum vouet, dicat, consecrat I. B. L. DE ROME DE L' ISLE, Francigena

Mortes.

Abbas L' EPE'E, laboribus suis, miseram illam hominum classem, quae surda mutaque nascitur, loquelam facultatemque sua literarum ministerio quasi pingendi cogitata, docendi per triginta annos suis ipsius sumtibus felicissime continuatis notissimus, diem obiit supremum. Quod quidem humanitate dignissimum institutum ne hac morte dissolutum corrueret, cauit Lutetia Parisiorum subministratis publice ad illud sustinendum necessariis sumtibus. Rex Ludouicus XVI. soli, quod Coelestini olim possidebant, partem aliosque redditus coenobiales eidem instituto pro sua liberalitate donauit. Cum hac morte coniungendus obitus

SAMVELIS HEINICKE est, qui anno huius seculi *XXVII* in pago quodam Thuringiae *Nautschütz* prope Leucopetram natus, anno aetatis *XXIV.* nomen inter milites custodes corporis Principis Serenissimi nostri profitebatur. Quod ipsi supererat otium, ad literas, quarum tyrocinium iam antea posuerat, magis excolendas impendebat, et miseris illis hominibus, qui muti nascuntur, instituendis sese dicabat. Post bellum illud septenne, nostris terris fere exitiosum, studiorum suorum cursum interruptum vt denuo inchoaret, feliciusque absolueret, Ienam petiit, et paulo post

post Hamburgum, vbi Comiti de SCHIMMELMANN iuueni studiorum comes ita adiungebatur, vt huius patri simul a literis esset. Cui quidem prouinciae per decem annos cum laude praefuit, vsque dum cantoris munere Eppendorffii prope Hamburgum ornaretur. Ibi nactus occasionem, suam methodum, surdos mutosque natos homines instituendi, quam multa meditatione excogitauerat, exercendi, eam inuenit suis votis, et quidni? votis omnium, quibus humanitas curae cordique est, optime respondentem. Ea quoque opportunitate vsus est ad edendas suas observationes de mutis factas. Anno MDCCCLXXVIII. a Serenissimo Saxoniae Electore cum stipendio annuo amplissimo inuitabatur, vt Lipsiae eiusmodi institutum aperiret, quo muti surdique reciperentur receptique ita erudirentur, vt et sua animi sensa aliis aperire et ab aliis dicta comprehendere possent. Huic instituto praefuit inde vsque ad mortem, quae ipsum pridie Cal. Maias huius anni viuis eripuit.

Experientissimus IO. BAPT. BONNEFOY, etiam inter nos partim dissertatione sua inaugurali; *de l'application de l'électricité à l'art de guérir*, à Lyon MDCCCLXXX. 8. quae ab horum Commentariorum editore praesente MDCCCLXXXV. vna cum Cl. MAUDUYTI libro: *Mémoire sur les différentes manières d'administrer l'électricité et observations sur les effets, qu'elles ont produits*. Paris MDCCCLXXXIV. 8. in germanicam linguam sub hoc titulo: *Geschichte der medicinischen und physikalischen Electricität etc. Aus den neuesten Schriften zusammengetragen und mit eigenen Versuchen vermehrt* v. D. CARL GOTTL. KÜHN. Lips. 8. translata est, partim responsione sua, proposito ab academia chirurgica Parisiensi proemio digna iudicata, ad hanc quaestionem: *quinam effectus ab animi influxu in morbos chirurgicos pendent*, notus, anno aetatis XXXIII. mense Octobri superio-

ris anni obiit. Breui ante mortem ab academia scientiarum Lugdunensi inter socios adscitus erat suos.

GUILIELMVS CVLLEN, qui professionem medicinae practicae Edini magna cum celebritate tuitus est et orbi literato *synopsi nosologiae methodicae*. Edinb. 772. vol II. 8. *Lectures of the materia medica*. Lond 780. 4. *First lines of the practice of physic*. Lond. 776. cuius libri quinta quatuor voluminibus comprehensa editio MDCCCLXXXV. prodiens a bibliopola CCC libris anglicis redempta fertur; *Institutions of medicine containing physiology*. Lond. 785. ed. tertia. 8. *on the recovery of persons drowned and seemingly dead*. Lond. 776. *A treatise on the materia medica*. London 789. vol II. 4. optime notus, d. v. Februar. h. a. annos LXXX et quod excurrit natus, mortuus est. De cuius viri vita meritisque de re medica summis alia occasione vberius exponere apud animum constituimus nostrum. Eius opiniones atque theoriae apud externos maiori, quam apud conciuēs suos, pretio habentur.

GE. CLEGHORN, quondam professor anatomes in collegio Dublinensi, quod a trinitate nomen habet, mense Decembri superioris anni viuis ereptus est. Eius *observations on the epidemic diseases in Minorca from 1744. to 1749* London 751. 8. a Celebrerrimo ACKERMANNO in nostram linguam translatae, eruditorum plausum tulere.

ANTONIUS BRUGMANNUS, Prof. physices et matheos Groningensis, de cuius vita supra retulimus, superiori anno d. XVI. April. diem obiit suum.

PRVDENTIVS HEVINVS, qui in academia regia chirurgorum Parisiensi vicem directoris sustinebat, et de tracheotomia, nephrotomia, abdominis sectione, et chirurgica pathologia atque therapia optime scripsit, anno aetatis LXXV. placide extinctus est.

IOH. IACOB. BOSSARTVS, philosophiae ac historiae professor in seminario Barbyensi, et historiae naturalis cognitione haud vulgari praeditus, d. XIII. Nou. superioris anni mortuus est. Praeter editionem G. A. OLDENDORPII *historiae missionis fratrum euangelicorum in insulas Caraibicas St. Thomae, Crucis, et Ioannis, Barb. 777. vol. II. 8.* ab ipso paratam, edidit etiam *breuem institutionem, corpora naturalia colligendi et transportandi, Barb. 774. 8* et de thesauro rerum naturalium, qui Barby collectus adseruatur, augendo ordinandoque multum meruit.

IO. IAC. HEMMERVS, Elector. Palatin. a consil. sacr. et capellan. primar. aul., Capitularis Heinsbergensis, musei physici Elector. Manhem. praefectus, societatum Manhemensis, Bononiensis, Diionensis, agriculturae Heidelbergensis socius, et societatis meteorologicae Palatinae perpetuus secretarius, d. III. Maii h. a. anno aetatis LIV. rebus humanis valedixit.

Honores.

D. ANDREAS DUNCAN, qui priuatim hucusque docuit artem medicam, GVILIELMO CVLLENO successit in professione medicinae practicae.

XII.

Catalogus librorum, qui anno 1788. prodierunt.

ABBILDUNG der Baeume u. Straeucher, welche in Teutschland wildwachsen, oder im Freien gezogen werden und dabey auf irgend eine Art einen beträchtlichen Nutzen haben. Erst. Dutzend. ill. Fol. Regensburg.

ABBILDUNGEN (natürliche) der merkwürdigsten Thiere nach ihren Geschlechtern, mit Farben nach der Natur erleuchtet, XXXV. XXXVI. XXXVII. XXXVIIItes Quartal. welche Tab. 409 - 456. enthalten. Berlin u. Stralsund. 8.

- ABHANDLUNGEN der boehmisch. Gesellschaft der Wissenschaft. für 1787. oder Theil 3. m. Kupf. Dresden. 4.
- (neue) der K. Schwed. Acad. der Wissenschaft. aus der Naturlehre, Haushaltungskunst u. Mechanik. a. d. Schwed. übers. v. KAESTNER. Band 8. m. Kupf. Leipz. 8.
- (physikalische u. philosophische) der Gesellschaft der Wissenschaften zu Manchester. a. d. Engl. m. Kupf. Theil 1. u. 2. Leipz. 8.
- (physische), von der mütterl. Pflicht des Selbststillens u. ihrem Einfluß auf das Wohl des Staats. Nach der Vorschrift TISSOTS u. anderer berühmten Aerzte. Augsburg. 8.
- über den Stein u. die Gicht, worin die Ursachen dieser beyden Uebel untersucht u. ihre wahren Vorbauungs- u. Heilmittel gezeigt werden. Nach der zweyten verb. Ausgabe aus d. Engl. übers. Zittau u. Leipz. 8.
- von den Geheimnissen keuscher Liebeswerke. a. d. Franz. des VENETTE. neue Aufl. Dresden. 8.
- ABILDGAARD (P. C.) historia brevis regii instituti veterinarii Hafniensis. Hafniae. 8.
- Pferde - u. Vieharzt in einem kleinen Auszuge, oder Handbuch der gewöhnlichsten Krankheiten der Pferde, des Hornviehes, der Schafe u. Schweine etc. zweyte vom Verf. sehr verbess. Ausgabe. Kopenh. 8.
- ACTA Academiae Caesar. Regiae Ioseph. medico-chirurg. Tom. I. c. tab. aen. Viennae. 4.
- Academ. Elector. Moguntinae Scient. quae Erfordiae est, ad annum 1786. 1787. Erford. 4.
- noua Heluetica physico-mathematico-botanico-medica. fig. aen. illustr. Tom. Imus. siue veter. Actor. Tom. IX. Basileae. 4.
- ADAIR'S (IAC. MAKITTRIT) physiologische Bemerkungen über die Natur des Menschen u. über die Wichtigkeit des medicin. Studiums. a. d. engl. übers. v. D. C. F. MICHAELIS. Zittau u. Leipz. 8.

- AITKENS (IOH.) *Grundsätze der Entbindungskunst, a. d. Engl. übers. u. mit Anmerk. herausg. v. C. H. SPOHR. m. Kupf. Nürnberg. 8.*
- AEPLI'S (I. M.) *Antireimarus, oder von der Nothwendigkeit einer Verbesserung des Medicinalwesens in der Schweiz Winterthur. 8.*
- ALOPAEVS (SAM.) *Beschreibung der in Russ. Kaiserl. Carelien befindl. Marmor - u. andern Steinbrüche, Berg - u. Steinarten. Petersburg 8.*
- ANHANG zu der *Abhandlung des Hrn. Prof. GMELINS in Goettingen, von der Wurmtrockniß, bestehend in Aktenstücken, die Trockniß am Harze betr. u. Ausz. aus denselbigen. Leipz. 8.*
- ANLEITUNG (praktische) zur *ganzen Landwirthschaft. 2ter u. letzter Theil. Leipz. 8.*
- ANSCHÜTZ (I. M.) *über die Gebürgs- u. Steinarten des Churf. Saechf Hennebergs, nebst einem Anhange vom Schneekopf u. Rupberg. Leipzig. 8.*
- ANTIMAGNETISMUS, oder *Ursprung, Fortgang, Verfall, Erneuerung u. Widerlegung des thier. Magnetismus. a. d. franz. Gera. 8.*
- ANWEISUNG, (auf *Erfahrung beruhende, für den gemeinen Landmann noethige*), *wie der selbe seine Schafzucht verbessern, die Wolle vermehren u. veredlen, seine Schafe gesünder erhalten, auch dieselben vor der Raute u. andern Krankheiten verwahren könne, nebst einem sichern Heilmittel wider die Raude, herausg. v. C. F. W. Leipzig. 8.*
- APOLLO u. *Merkur, eine medicinische Geschichte, oder das Schicksal der Aerzte, herausg. v. I. L. H. Pest. 8.*
- APOTHEKERBUCH (russisches) *nebst der russischen Feld- u. Schiffapothek. a. d. Latein. übers. v. K. FR. SCHROEDER. Kopenhagen. 8.*
- ARBEIT u. *Lohn der auf dem Lande angestellten Aerzte, nebst einem Moenchsbrief u. zwey Doctorsgutachten. Francf. u. Leipz. 8.*

- ARBEITEN** (*physikalische*) der eintraechtigen Freunde
in Wien, aufgesammelt v. **IGNAZ, Edlen v. BORN**,
Jahrg. 2. Quart. 3. Wien. 4.
- ARCHIV** für Magnetismus und Somnambulismus, vom
Hofr. **BOECKMANN**, Stück 3 - 7. Straßburg. 8.
— für Rossärzte u. Pferdliebhaber, herausg. v.
Prof. **BUSCH** u. Stallmeister **DAUM**, Bändch. I.
Marburg. 8.
— (*neues*) der praktischen Arzneykunst für Aerzte,
Wundaerzte u. Apotheker, von verschiedenen Ver-
fassern herausg. v. Hrn. **D.** u. Prof. **MEKEL**. B. I.
Leipz. 8.
- ARMSTRONG** (**IOH.**) die Kunst die Gesundheit zu er-
halten, nebst zwey Sendschr. a. d. Engl. Zürich. 8.
- ARNEMANNI** (**IVSTI**) Commentatio de aphthis,
quae a reg. societ. Paris. 1787. palmam alteram
obtinuit. Goetting. 8.
- ARNOLD'S** (**TH.**) Bemerkungen über die Natur, Ar-
ten, Ursachen u. Verhütung des Wahnsinns oder der
Tollheit. a. d. Engl. 2ter u. letzter Theil. Leipz. 8.
- ARTEDI** (**PETRI**) renovati Pars I. II. i. e. Bibliotheca
et Philosophia ichthyologica, cura **IO. IVLII**
WALBAVM. Grypeswald. 4.
- ARZT** (*der neue*) oder Unterricht, sich selbst, ohne je-
mands Beyhülfe, von allen Krankheiten des Magens,
von der Selbstbefleckung, vom Scorbut u. von der ve-
nerischen Krankheit zu heilen etc. v. **I. G. zu B.** Mag-
deburg. 8.
- AUSZUG** aus der *Oeconomia forensis*, oder kurzer In-
begriff derjenigen landwirthschaftl. Wahrheiten,
welche sowohl hohen, als niedern Gerichtspersonen
zu wissen noethig, vom Praesid. von **BENKENDORF**,
2 Baende. Berl. 4.
- BACH'S** (**D. ANTON.**) Abhandlung über den Nutzen
der Blutegeln. Breslau. 8.
- BALDINGERS** (**E. G.**) *mediz. Journal*. Heft 16 - 18.
Goettingen. 8.

BALDINGERS *neues Magazin für Aerzte*, Band 9. St. 5. 6. u. B. 10. St. 1. u. 2. Leipz. 8.

BATSCHII (A. I. C.) *Dispositio generum plantarum Ienens. sec. Linnaeum et familias naturales*. Ien. 4.

— *Versuch einer Anleit. zur Kenntniß u. Geschichte der Thiere u. Mineralien, für academisch. Vorles. entworfen, u. mit den noethigsten Abbild. versehen. Theil 1. allgemeine Geschichte der Natur, besonders der Saugthiere, Voegel, Amphibien u. Fische. Eben- dasf. 8.*

— *erste Gründe der systematischen Chemie, zum Un- terricht für Anfaenger zu leichter Uebersicht tabel- larisch vorgetragen. Eben- dasf. 8.*

— *Versuch einer Anleitung zur Kenntniß u. Geschich- te der Pflanzen für academische Vorlesungen entwor- fen u. mit den noethigsten Abbild. versehen, 2ter Theil. merkwürdige Arten der Gewaechse nach ih- ren Aehnlichkeiten geordnet, Anbau u. Benutzung. Halle. 8.*

BAYER'S (T.) *Grundriß der allgemeinen Hygiene u. Therapeutik*. Prag u. Wien. 8.

BEANTWORTUNG *wichtiger, nie aufgeworfener, Fra- gen, die Verbesserung der Landwirthschaft betref- fend, der Schles. Oekonom. patriot. Gesellschaft zur Beurtheilung vorgelegt v. C. L. S. Breslau. 8.*

BECK'S (D. P. I.) *faßlicher Unterricht, Gebaeude auf eine leichte u. sichere Art vor dem Einschlagen des Blitzes zu bewahren. m. Kupf. Salzburg. 8.*

— *kurzer Entwurf der Lehre von der Electricität. Verfasst zum Gebrauch seiner Zuhörer. m. Kupf. Eben- dasf. 8.*

BECKER'S (I. P.) *chemische Anekdoten, oder Versuche über zweifelhafte u. noch keine authentike Gültigkeit erlangte Saetze. Leipz. 8.*

BEITRAG (neuer), *zur natürl. Magie. Ein Lesebuch zur gesellschaftl. Unterhaltung, worin mit den Kunst- stücken*

Stücken angenehme Erzählungen, den Aberglauben u. die Hexerey betreffend, abwechseln. m. Fig. Berl. 8.

BEITRAEGE (auserlesene) zur Thierarzneykunst. Stück 3. u. 4. Leipzig. 8.

— (ausgesuchte) für die Entbindungskunst. a. verschied. Sprachen übers. Stück 1. Leipz. 8.

— zur Oeconomie, Kameral u. Polizeiwissenschaft, nach den Berichten eines deutschen Kameralisten auf seiner Reise nach der Schweiz, Frankreich, Holland u. England, in den Jahren 1759. u. 1763. m. Kupf. Leipz. 8.

BECKMANN'S (IOH.) oekonomische physikalische Bibliothek. B. 15. St. 2. 3. Goetting. 8.

BEMERKUNGEN (medizinische) über die im April 1788 herrschende Seuche in Wien unter dem Namen der Russischen Krankheit. Wien. 8.

BEOBACHTUNGEN u. Entdeckungen aus der Naturkunde, von der Gesellsch. Naturf. Freunde zu Berlin. Band 2. Stück 3. 4. Band 3. St. 1. m. ill. Kupf. Berlin. 8.

BERGMANI (TORB.) Opuscula physica et chemica Vol. V. ac vltim. edit. I. et Vol. I. ed. 2. auct. et emendata, cum tab. aen. Lips. 8.

BERGMANS (TORB.) kleine physische u. chymische Werke. Theil 4. nach des Verfassers Tode herausgegeben v. E. B. G. HEBENSTREIT. a. d. lat. übers. v. H. TABOR. Francf. am Mayn. 8.

BERICHT (kurzer) von einer Reise auf den Gipfel des Montblanc von DE SAUSSURE, nebst BOURRITS Reise durch das Eisthal von Montanvert ins Piemontefische. Strasburg. 8.

BERNSTEIN'S (I. G.) chirurgisches Lexicon. Th. 2. neue vermehrt. Aufl. Gotha. 8.

BERTHOLON'S (de St Lazare) Anwendung u. Wirksamkeit der Elektrizität zur Erhaltung u. Wiederherstel-

herstellung der Gesundheit des menschl. Koerpers.
a. d. franz. mit neuen Erfahrungen bereichert u. be-
staetiget v. D. C. G. KÜHN, B. 1. u. 2. m. Kupf.
Weissenfels. 8.

BERTRANDI'S (AMBR.) Abhandl. von den Geschwül-
sten. a. dem ital. übers. u. m. Anmerk. versehen v.
CARL HEINR. SPOHR. m. Kupf. Leipz. 8.

BESCHREIBUNG der Eisen-Blei- u. Hüttenwerke zu
Eisenerz in Steyermark, aufs neue herausg. v. Abbé
PODA, m. Kupf. Wien. 4.

— der Holzfärberei, oder Beitzen von verschiedenen
Sorten, nebst einer deutl. Anweis. zum Figuren- u.
Blumenschneiden u. Schattiren, wie auch verschiedene
Glanzfirnisse u. die schönste schwarze u. grüne Far-
be selbst zu verfertigen u. Holzarbeit von allerhand
Art zu versteinern. Leipz. 8.

— des Zobtenbergs in Niederschlesien, eine Reisege-
schichte m. 2. Prospekten. Breslau. 8.

— (botanische) der Graeser, nach ihren mancherlei
einzelnen Bestandtheilen, für Anfaenger der Bota-
nik, wie für sonstige Pflanzenliebhaber und Oekono-
men zu bequemern Handgebrauch eingerichtet, mit
Kupf. Francf. a. Mayn. 8.

BESTIMMUNG der Oerter derjenigen Himmelskörper,
deren Beobachtung dem Seemann zur taeglichen Be-
richtungung des Ortes des Schiffes in See nach Länge
u. Breite anwendbar ist, für alle Tage des Jahres
1789. Zum Besten aller Seefahrenden auf Veran-
lassung der Hamburgischen Gesellschaft zur Beför-
derung der Künste u. nützl. Gewerbe herausg. v. der
Hamburgischen Commerz. Deputation. Hamb. u.
Leipz. 4.

BLANCARD'S (STEPH.) arzneiwissenschaftl. Woerter-
buch, worin nicht nur die zur Heilkunde gehör. Kunst-
wörter, sondern auch die in der Zergliederungskunst
etc. etc. gebräuchl. Ausdrücke bestimmt u. erkläret
werden.

- werden. Neu bearbeitet nach der neuesten Isenflammschen Ausgabe. 3. Bände. Wien u. Breslau. 8.
- BLANE'S (GILB.) Beobachtungen über die Seekrankheiten der brittischen Flotte, mit Zusätzen vom Hofr. MICHAELIS. Marburg. 8.
- BLEULAND (IANI) Tract. de difficili aut impedito alimentor. ex ventriculo in duodenum progressu, obseruationibus, clinicis atque tab. anatom. patholog. illustr. Lugd. Bat. 4.
- BLOTZ (I. F.) auf 20jährige Erfahrung gegründeter Unterricht, wie man durch gehörige Behandlung des Hopfen - Spargel - u. Merrettigbaues sehr vielen Vortheil ziehen u. wie sich arme Landleute, welche nur wenig Ländereyen besitzen, dadurch ihr reichliches Auskommen verschaffen koennen. Leipz. 8.
- praktische Anweisung, wie man den Flachs - Hanf - u. Hirsenbau mit mehrerm Vortheil als zeither betreiben, sich auch vor dem gefaehrl. Brand im Hirse, u. dem so häufigen Ausfallen verwahren koenne, nebst einer Anweisung, wie man das zum Flachs - u. Hanfroesten gehoerige Wasser probiren, und gleich sehen koenne, ob dasselbe darzu tauglich sey. Eben-
das. 8.
- BLUMENBACHS (D. IOH. FR.) Handbuch der Naturgeschichte. Dritte vermehrte Aufl. m. Kupf. Goettingen. 8.
- Comment. de vi vitali sanguinis. ibid. 4.
- Synopsis system. scriptorum, quibus inde ab inaug. Acad. G. A. die 17 Septemb 1737. vsque ad solemn. istius inaugurat. semisecul. 1787. disciplinam suam augere et ornare studuerunt Profess. Med. Goetting Ibid. 4.
- medicinische Bibliothek. B. 3. St. 1. Ebendas. 8.
- BODE'S Abhandlung vom Anbau des Farbe - u. Gesundheitskrautes Wayd. Wien. 8.
- BODE'S (IOH. ELERT.) Anleitung zur Kenntniß des gestir-

gestirnten Himmels. Fünfte sehr verbess. u. mit neuen Kupf. verm. Aufl. Berl. 8.

BODE'S (IOH. ELERT.) Planetensystem der Sonne, wie es seit dem Jahr 1781. bekannt geworden. Für die Besitzer der 3. u. 4. Aufl. obigen Werks. Eben-
das. Fol.

— astronomisches Jahrbuch für das J. 1791. nebst einer Sammlung der neuesten in die astronomischen Wissenschaften einschlagenden Abhandl. Beobacht. u. Nachr. m. Kupf. Berlin. 8.

BOEHME'S (D. C. G.) Anleitung für angehende Aerzte, die vorzüglichsten Krankheiten der ersten Wege gründl. zu heilen. Leipz. 8.

BOEHMERI (G. R.) Bibliotheca scriptorum historiae naturalis, oeconomiae aliarumque artium ac scientiarum ad illam pertinentium realis systematica. Pars III. Phytologia Vol. II. Pars IV. Vol. I. Mineralogia. Lips. 8.

— systematisch-litterarisches Handbuch der Naturgeschichte, Oeconomie u. andrer damit verwandten Wissenschaften u. Künste. Theil 3. Band 2. Gewächsreich. Theil 4. Band 1. Mineralreich. Ebendas. 8.

BOEHMERI (P. A.) Institutiones osteologiae in vsum praelection. acad. Editio tertia. Halae. 8.

BOHNENBERGERS (G. C.) Beschreibung einiger Elektrifirmaschinen u. electrischer Versuche. 3te Fortsetz. m. Kupf. Stuttgart. 8.

BOENECKENDORFS (VON) Oeconomia controuersa, oder Entscheidung der verschiedenen in der Landwirthschaft, sowohl in Schriften als Erfahrung vorkommenden oekonom. Streitfragen, 2ter u. letzter Band. Berlin. 4.

BORKHAUSENS (M. B.) Naturgeschichte der europäischen Schmetterlinge nach systematisch. Ordnung, Theil I. Tag schmetterlinge. Frankf. a. Mayn. 8.

BOURRIT'S Schreiben über zwei Reisen der Herren
Tom. XXXII. Pars III. Mm DE

- DE SAUSSURE u. BEAUFOIX auf dem Gipfel des Montblanc u. über das Eismeer des Montanvert. mit Anmerk. durch v. GERSDORF. Dresden. 8.
- BRAMBILLA (I. A. von) Geschichte der von den berühmtesten Männern Italiens gemachten Entdeckungen in der Physik, Medicin, Anatomie u. Chirurgie. a. d. ital. übersf. Band 1. Wien. 4.
- BRIEFE gegen die Entwicklungs - Theorie. Ein Brief an Hrn. Senebier. v. C** P**. a. d. franz. übersf. VON GEORGE FORSTER. Goettingen. 8.
- (oekonomische) oder entdeckte Betrügereien der Verwalter. Band 1. neue vermehrt. Auflage. Leipzig. 8.
- über das Carlsbad u. die Naturproducte der dortigen Gegend. Dresd. u. Leipz. 8.
- BRIEFWECHSEL zwischen D. SCHERB in Bischofzell. u. D. RAHN in Zürich, über die Heilkräfte des thierischen Magnetismus. Stück 1. 2. Zürich. 8.
- BRINCKMANN'S, Anweisung für Aerzte u. Wundärzte, um bei gerichtl. Untersuchungen vollständige Visa reperta zu liefern, u. wie die Rechtsgelehrten wissen koennen, ob von Seiten der ersten das gehoe- rige beobachtet worden. zweite Aufl. Düsseldorf. 8.
- BRISSONII (A. D.) Ornithologia, siue synopsis methodica, sistens avium diuisionem in ordines, sectiones genera et species ipsarumque varietates. Opus cclx. elegant. fig. aen. adorn. 4. Vol. Parisiis. 4.
- BROCKE'S (H. CHRIST. von) wahre Gründe der physikalischen u. experimental. allgem. Forstwissenschaft, oder Unterricht, wie neue Holzungen anzubauen, alte zu verbessern, wilde Baumschulen anzulegen, junge Bäume gezogen etc. werden müssen, wobei die Fehler, welche bei dem Anbau des Holzes vorgehen, gezeiget werden, als ein Handbuch für Forstbediente, neue Aufl. Theil 1. 2. Leipzig. 8.

- BRÜEL'S** (FR.) gekrönte Preisschrift. v. der koenigl. Schwed. patriot. Gesellschaft, über die beste Art, die Waelder anzupflanzen, zu nutzen u. im Stande zu erhalten. zweite Aufl. Kopenhag. u. Leipz. 8.
- BÜFFON** (des Grafen von) Naturgeschichte der vierfüßigen Thiere. Band 13. u. der Voegel. Band 14. a. d. franz. übers. mit Anmerk. Zusætzen u. vielen Kupf. verm. durch B. C. OTTO auf Druck- u. auf Schreibp. m. schw. u. illum. Kupf. Berlin. 8.
- BURGDORF** (F. A. L. von) Forsthandbuch oder theoretisch-praktischer Lehrbegriff saemmtl. Försterwissenschaften, zum Gebrauch für Finanz- u. Cameral-Collegia, Hof-Ober- u. Forstbediente, auch Güterbesitzer u. alle dem Forstwesen sich widmende Subjecte. Berlin. 8.
- BUTSCHANY'S** Unvollkommenheit der Blitzableiter, nebst ihrer Verbesserung. Hamburg. 8.
- CALLISEN** (H.) Principia systematis chirurgiae hodiernae vniuersae in vsum publ. et priuat. adornata. Volum. I. Hafniae. 8.
- System der neuern Wundarzneykunst, zum öffentl. u. Privatgebrauch eingerichtet. Theil I. Ebendas. 8.
- CAMPBELL'S** (DAN.) Beobachtungen über den Typhus, oder das ansteckende Nervenfieber. a. d. engl. Altenburg. 8.
- CAMPER'S** (PETR.) saemmtl. kleine Schriften, die Arznei-Wundarzneykunst u. Naturgeschichte betreffend. a. d. hollaend übers. mit vielen neuen Zusætzen u. Vermehr. des Verfassers bereichert. v. I. F. M. HERBELL. Band 3. Stück I. m. Kupf. Leipz. 8.
- CANCRIN'S** (FR. L. von) Abhandlung von der Zubereitung des Roheisens in Schmiedeeisen, auch des Stahleisens in Stahl, beides in einem Hammer-Feuer. m. Kupf. Giessen. 8.
- erste Gründe der Berg- u. Salzwérkskunde, Theil 9. Abtheil. 3. m. Kupf. Anleitung zur Schmelzkunst u. Metallurgie. Theil. 3. Frankf. a. Mayn. 8.

- CANCERIN'S (F. L. von) *erste Gründe der Berg- u. Salzwerkskunde. Theil 10. Abtheil. 1. welche die Salzprobirkunst, die Erdbeschreibung der Salzgebürge u. die Brunnenbaukunst enthaelt. m. Kupf. Ebendas. 8.*
 — *Entwurf der Salzwerkskunde. Theil 1. Ebendas. 8.*
- CANESTRINI (ANT.) *Historia de vtero duplici, alterutro quarto grauiditatis mense rupto in cadavere ab auctore inuento. Cura c. E. M. Aug. Vind. 8.*
- CAVALLO'S (T.) *theoretische u. praktische Abhandlung der Lehre vom Magnet mit eignen Versuchen. a. d. engl. m. Kupf. Leipz. 8.*
- CEREBRI et neruorum distributionis expositio, in vsum praelect. academ. Düßfeld. 8.
- CHALMER'S (L.) *Nachrichten über die Witterung u. Krankheiten in Südcarolina. a. d. engl. Stendal. 8.*
- CLOTURE (LEPECQ DE LA) *Sammlung von Beobachtungen über die epidemischen Krankheiten. a. d. franz. Altenburg. 8.*
- COMMENTARIEN (medizinische) von einer Gesellschaft der Aerzte zu Edinburg. Band 7. Altenburg. 8.
- COMMENTARII de rebus in scientia naturali et medicina gestis, Vol. XXX. Lipsiae. 8.
- COMMENTATIONES Societatis Regiae Goettingensis ad 1787. Vol. IX. c. fig. Gottingae. 4.
- CRELL'S (D. LOR.) *neuestes chemisches Archiv. Band 7. Leipzig. 8.*
 — *chemische Annalen, Jahrg. 1788. Ebendas. 8.*
 — *Beitraege zu den chemischen Annalen. Band 3. Stück 3.4. Ebend. 8.*
- CRUIKSHANK'S (W.) *Beschreibung der einsaugenden Gefaesse des menschl. Koerpers. a. d. engl. mit einer Vorrede, einigen Zusatzen u. Kupfertafeln vermehrt herausg. v. C. F. LUDWIG. Leipz. 4.*
- CVTHBERSON'S (I.) *Beschreibung einer verbesserten Luftpumpe, nebst einer Nachricht von verschiedenen mit selbiger gemachten Versuche. a. d. engl. übers. von Hofr. u. Prof. SUCKOW. Mannheim. 8.*

DAIGNAN'S *Gesundheitslehre, in Beziehung auf das kindl. u. mannbare Alter. Ein Beitrag zur medizinischen Erziehungskunde. a. d. franz. Theil 1. 2. Leipzig. 8.*

— *Schilderung der Veraenderung des menschl. Lebens, od. von den Krankheiten des mannbaaren Alters u. ihrer Behandlung, mit den Vortheilen u. Nachtheilen jeder Constitution u. mit überaus wichtigen Warnungen für die Eltern in Rücksicht der Gesundheit ihrer Kinder des einen und andern Geschlechts, besonders in dem Alter der Mannbarkeit, Theile 2. Gera. 8.*

DAUM'S (HEINR.) *Beitraege zur Pferdartzneikunde mit noethigen Recepten. Marburg. 8.*

DAY'S (TH.) *Gedanken über die verschiedenen Methoden eingeschlossene u. ansteckende Luft zu reinigen, nebst Anmerk. über die Ansteckung im Gefaengnisse zu Maidstone. a. d. engl. m. K. Altenb. 8.*

DEASE'S (W.) *praktische Anweisung zur Geburtshülfe. a. d. engl. übersf. v. D. C. F. MICHAELIS, mit 1. Kupf. Zittau. u. Leipz. 8.*

DEHNEN'S (D. IO. CHRIST. KONR.) *Versuch einer vollstaend. Abhandl. von dem Maieurme u. dessen Anwendung gegen die Wuth u. Wasserscheu. Nebst Bemerk. über die Natur dieser Krankheit, ihrer ansteckenden Eigenschaft u. Behandl. u. mit einer vorläufigen Naturgeschichte dieses Insekts, auch chemischer Untersuchung desselben, wie auch etwas von dem Gebrauch der Canthariden u. Maikaefer gegen diese Uebel. Theile 2. Leipzig. 2.*

DELAVAL'S (E. H.) *Untersuchung der Farben der undurchsichtigen Koerper mit Versuchen bestaetigt. a. d. engl. übersf. u. mit Beispielen verm. v. D. LORENZ CRELL. Berl. u. Stettin. 8.*

DIESKAU (C. I. F. von) *vom Versetzen der Baeume in Waeldern u. Gaerten. zweite verb. Aufl. Hildburgsh. 8.*

- DIETERICH (G. S.) *Observationes quaedam rariores de calculis in corpore humano inuentis.* Halae. 8.
- DRURY'S *exotische Insekten. a. d. engl. vermehrt v. D. PANZER.* Hest 4. m. illum. Kupf. Tab. 39-50. welcher den 1sten Band vollstaendig macht. Nürnberg. 8.
- DU HAMEL du Monceau *Seifensiederkunst, übers. ausgezogen u. vermehrt v. I. S. HALLE.* m. Kupf. Berl. 4.
- EHRHARTS (FR.) *Beitraege zur Naturkunde, u. den damit verwandten Wissenschaften, besonders der Botanik, Chemie, Haus- und Landwirthschaft, Arzneigelahrheit u. Apothekerkunst.* Band 2. 3. Hannover u. Osnabrück. 8.
- ENGEL'S (C. F. von) *Briefwechsel, die Landwirthschaft, insbesondere die Mecklenb. betreffend, nebst einigen vom Herausg. beigefügten Anmerk. Theil 2. 3.* Schwerin. 8.
- ENTWURF *der Insectenwissenschaft, oder was von der Kenntniß, Erziehung, Verwandlung u. Sammlung der Insekten zu wissen noethig ist; nebst einer Classenordnung der Conchylien u. ihre Behandlung v. F. ST. M. B.* Leipz. 8.
- EPHEMERIDES *astronomicae annorum 1788. et 89. ad meridianum Mediolanensem supputatae ab ANGELO DE CESARIS.* Mediolani et Lips. 8.
- ERZAEHLUNGEN *aus der Naturgeschichte, nebst Kunststücken für Gartenfreunde u. Oekonomen. Samml. 4te. nebst einem Anhang v. Raethseln etc.* Magdeb. 8.
- ESPERS (E. C. F.) *Pflanzenthiere in Abbild. nach der Natur, nebst deutl. Beschreib. Ausg. 2. mit illum. Kupf.* Nürnberg. 4.
- ESSIGBRAUER *(der wohlunterrichtete) oder vollkommene Anweisung, wie man Wein - Aepfel - Bier - Frucht - u. Blüthenessig machen soll. Neue verb. Aufl.* Altona. 8.

ESSICHS (IOH. GOTTFR.) praktische Anleitung zur gründl. Kur aller Gattungen venerischer Krankheiten, sammt Anhang von den Bewahrungsmitteln. Augsb. 8.

— kurzer Unterricht für die Landwundärzte, unvermuthete kränkl. Zufälle durch bewaehrte Arzneimittel schnell zu heben. Ebd. 8.

— bewaehrte Rettungsmittel für Selbstmoerder und andere Gattungen schnell verunglückter Personen. Ebd. 8.

— von den chirurgischen Krankheiten u. den dazu erforderl. Operationen. Ebd. 8.

ETWAS VON Korallen v. H ** m. I. ausgem. u. I. schw: Kupf. Strasb. 8.

FABRI'S (ANTON.) Untersuchungen über verschiedene Gegenstaende der theoretischen u. praktischen Arzneiwissenschaft. a. d. franz. nebst einem Anhange v. ERNST PLATNER. Leipz. 8.

FABRICII (I. C.) Mantissa insector. sistens species nuper detectas, adiectis synonymis, obseruationibus, descriptionibus, emendationibus, Tom. II. Hafniae. 8.

FAERBEKUNST (die rechte u. wahrhafte) nebst einigen Kunststücken, aus allen Waaren die Flecken zu bringen. Sechste verb. Aufl. Leipz. 8.

FERBER'S (I. I.) Untersuchung der Hypothese von der Verwandlung der mineralischen Koerper in einander. Aus den Akten der Petersb. Akad. übersf. u. mit Anmerk. verm. u. herausgegeben von der Gesellschaft naturforsch. Freunde zu Berlin. Berl. 8.

FLORA oder Nachrichten von merkwürdigen Blumen, Heft I. mit 2. nach der Natur gemahlt. Blumentafeln. Stuttgart. 8.

FLORA Russica, seu stirpium Imperii Russici per Europam et Asiam indigenarum descriptiones et icones, iussu et auspiciis Catharinae II. Augustae. edi-

dit P. L. PALLAS. Tomi I. Pars I. cum figur. ad viv. delin. et color. expressis. Petropol. Fol.

FORSTERI (I. R.) Enchiridion historiae naturali inserviens, quo termini et delineationes ad avium, piscium, insector. et plantar. adumbrationes, intelligendas et concinnandas secund. method. systemat. Linnaeani continentur. Halae. 8.

FORTIS (des Abbate ALBERT) mineralogische Reisen durch Calabrien u. Apulien. a. d. ital. übers. v. FR. SCHULZ. Weimar. 8.

FOURCROY'S Handbuch der Naturgeschichte der Chemie m. erläutert. Anmerkungen, Zusatzen u. einer Vorrede begleitet v. I. CH. WIEGLEB. Band I. II. Erfurt. 8.

FRAGMENTE medicinische, aus der Verlassenschaft des D. T. KNIGGE in Regensburg, nebst dessen Lebenslauf herausg. v. D. I. I. KOHLHAAS. Regensb. 8.

FRAGMENTE, Nachrichten u. Abhandlungen zur Beförderung der Finanz-Polizey-Oekonomie u. Naturkunde. Stück I. m. Kupf. Berl. 8.

FRANKLIN (BENI.) über das Rauchen der Kamine u. Schorsteine, in einem Schreiben an Dr. Ingenhous in Wien. a. d. engl. übers. u. mit Anmerk. versehen v. P. H. C. B. Hamb. u. Kiel. 8.

FRANK'S (IOH. PETR.) System. einer vollstaendigen medicinischen Polycey, Band 4. Manheim. 8.

FUCHS (G. F. E.) chemische Versuche mit einer grauen salzigen Erde, welche bei Jena gefunden wird, und dem daraus gelaugten Salze. Jena. 8.

GALEN'S Fieberlehre mit Anmerkungen v. KURT SPRENGEL. Breslau. 8.

GAERTNER (IOA.) de seminibus plantarum. Accedunt feminum centuriae quinque priores, c. tab. aen. Stuttg. et Tubing. 4.

GESENIUS (WILH.) über das epidemische faulichte Gallenfieber in den Jahren 1785. u. 86. Leipz. 8.

GESNER'S

- GESNER'S (I. A. B.) *Entdeckungen der neuesten Zeit in der Arzneigelahrheit. Band IV. Nördlingen. 8.*
- GEUNS (M. van) *oratio de civium valetudine reipublicae rectoribus imprimis commendanda. Har-derouici et Lipsi.*
- GEWAECHSE (amerikanische) *nach Linneischer Ordnung. Hundert 3. Hälfte 2. m. Farben erleuchtet. Nürnberg. 8.*
- GIRTANNER'S (CH.) *Abhandlung über die venerische Krankheit. m. 1. Kupf. Goetting. 8.*
- GLASS (D. THOM.) *Commentarii duodecim de febribus, ad Hippocr. disciplinam accommodati. Editio noua et emendata, cui accedunt D. IOA. TH. GVIDETI Dissertat. de febribus biliosis. Lau-fannae. 8.*
- GLASERS (D. I. F.) *ausführl. u. auf richtige Erfahrung gegründete Abhandlung u. Vorschlaege, wie thunlicher Weise die meisten Feuersbrünste verhütet, u. die entstandenen bald gelöscht, u. von ihrer wei-tern Ausbreitung abgehalten werden können. Leipz. 8.*
- GMELIN (EB.) *über thierischen Magnetismus. Stück 2. Tübingen. 8.*
- GOETZ *Unterricht, Baumschulen, Baumgaerten u. Kü-chengaerten anzulegen, nebst einer Anweisung zum Bau der Acacia u. des Hopfens. Altenburg. 8.*
- GRASMANN'S (GOTTF. LVD.) *Preisschrift von dem Nutzen od. Schaden einer allgem. Stallfüt-terung des Viehes, nebst einer Vorrede des Königl. Preuss. Ministers Gr. von Herzberg. Berl. 8.*
- GREN'S (F. A. C.) *Grundriss der Naturlehre zum Ge-brauch acad. Vorles. Halle. 8.*
- GRUNDMANN'S (I. G.) *praktische u. theor. Abhandl. von dem epidemischen Scharlachfieber, nebst Wahr-nehmung u. Heilungsmethode mit Anmerkungen. Gera. 8.*

- GRVNER'S (C. G.) *Almanach für Aerzte und Nicht-aerzte auf d. Jahr 1788. 89. Jena. 8.*
 — *neue kritische Nachrichten von kleinen medicinischen Schriften in- u. auslaend. Akademien vom J. 1780. 81. 82. 83. Theil 1. Ebend. 8.*
- GVIDETI (D. IOA. THOM.) *Dissertationes medicae videlicet de biliosis febril. et de biliosa pleuritide, Lausannae. 8.*
- GVSSMANN'S (FR.) *Nachricht von einer Vorrichtung bei Fernroehren zur Bewirkung ungemeiner Vergrößerung. Wien. 8.*
- HABICHS (G. C.) *Angabe, die rothe Farbe dem Baumwollengarn so fest u. schoen wie die Türken zu geben; wodurch auch Leinengarn ein festes Roth erhaelt. Zweite Aufl. Leipz. 8.*
- HAHNEMANN'S (SAM.) *Unterricht für Wundärzte über die venerischen Krankheiten, nebst einem neuen Quecksilberpraeparate. Leipz. 8.*
- HALLEN'S (I. F.) *erste Fortsetzung seiner natürl. Magie, od. Zauberkraefte der Natur zum Nutzen u. Vergnügen, als der 5te Theil des ganzen Werks, m. Kupf. Berl. 8.*
- HALLER'S (ALB. A.) *Bibliothecae medicinae practicae Tom. IV. edidit nouisque curis auxit I. D. BRANDIS, cum ind. necess. auctor. Basileae. 4.*
 — *Bemerkungen über die Schweizerischen Salzwerke mit allgem. nutzbaren Anwendungen auf die gesammte Salzwerkskunde, herausg. v. K. CHRIST. LANGSDORF, m. 1. Kupf. Frankf. u. Leipz. 8.*
 — *Grundriß der Physiologie für Vorlesungen, nach der vierten lat. mit den Verbess. und Zus. des Hr. Hofr. WRISBERG in Goettingen, verm. Ausgabe, von neuem übers. u. mit Anmerkungen versehen durch den Hr. Hofr. SOEMMERING in Maynz, m. Zus. u. Anmerk. herausg. v. Hr. Prof. MECKEL in Halle. Berlin. 8.*

HANDBUCH für Liebhaber der Natur u. Oekonomie.
Band I. Graez. 8.

HAPPII (A. F.) Botanica pharmaceutica, exhibens
plantas officin. quarum nom. in Dispensatoriis re-
censentur, cum icon. ab auct. aere inc. et viuo
col. expr. adi. nominibus pharmac. e system. Linn.
depromtis Fasc. XII. et XIIIus, seu Tab. 68 - 82.
Fasc. XIV. XV. XVI. seu Tab. 83 - 106. Berol. et
Lips. fol.

HASELBERGII (L. W.) Commentatio chirurgica, in
qua nouam humerum ex articulo extirpandi me-
thodum tradit etc. Berol. 8.

HEDWIGII (D. IOAN.) Stirpes cryptogamicae Vol.
II. Fasc. II. cum Tab. color. Lips. fol.

HELLMUTH'S (I. H.) *Volksnaturlehre, zur Daem-
pfung des Aberglaubens, zweite verm. Aufl. m. Kupf.*
Braunsch. 8.

HENDY u. ROLLO über die Drüsenkrankheit in Bar-
badoes, oder über HILLARY'S Elephantiasis. a. d.
engl. Frankf. u. Leipz. 8.

HEPPENS (I. C.) *Lehrbuch einer Experimental-Na-
turlehre für junge Personen u. Kinder, Theil II.*
Gotha. 8.

— *Abbildung und Beschreibung der Fische, mit illum.*
Kupfern. Heft 1. u. 2. Nürnberg. 8.

— *encyklopädischer Calender, oder kurze Aufsätze*
für die Liebhaber der Haushaltungskunst, der Wis-
senschaften u. des Landlebens. a. d. Jahr 1789.
Nürnberg. 8.

HERBSTS (I. FR. WILH.) *Naturgeschichte des Thier-*
reichs, darin die merkwürdigsten u. nützlichsten Thie-
re in systematischer Ordnung beschrieben u. alle Ge-
schlechter in Abbildungen nach der Natur vorgestellt
werden. Band IX. Stück 3. 4. Band X. Stück 1.
Berl. 8.

— *Einleitung zur Kenntniß der Gewürme. Band I.*
Stück

- Stück 3. 4. m. ill. K. Band II. Stück 1. m. illum. K. Berl. u. Stralsund. 8.
- HERBSTS *Versuch einer Naturgeschichte der Krabben u. Krebse. Heft VII. m. illum. Kupf. Zürich. 4.*
- HERMANN'S (BENED. FRANZ) *Beitraege zur Physik, Oekonomie, Mineralogie, Chemie, Technologie u. zur Statistik, besonders der russischen u. angraenzenden Laender. Band II. Berlin u. Stettin. 8.*
- HERMBS TAEDT'S (S. T.) *Bibliothek der neuesten physikalisch - chemisch - metallurgischen u. pharmaceutischen Litteratur. Band 1. St. 3. Band 2. St. 1. Berlin. 8.*
- HERZ (MARCUS) *über die frühe Beerdigung der Juden, neue Aufl. Berl. 8.*
- HEUWELL (C. G. van den) *Tentamen nosologicum sistens morborum a vitio vis vitalis diuisionem et dispositionem practicam, a maxime fundamentali morborum parte, quantum per abditam multorum naturam licuit, desumptam etc. L. B. 8.*
- HILDEBRANDT'S (G. F.) *Bemerkungen u. Beobachtungen über die Pocken in der Epidemie, die 1787. in Braunschweig geherrscht hat. Braunschw. 8.*
- HIRSCHFELD'S (C. E. L.) *Gartencalender od. Taschen-calender für Gartenfreunde u. Liebhaber. a. d. J. 1787. u. 88. Jahrgang VI. Braunschw. 16.*
- HOFMANN (C. L.) *von der Nothwendigkeit, einem jeden Kranken in einem Hospitale sein eignes Zimmer u. Bette zu geben. Frankf. am Mayn. 8.*
- HOFMANN'S *Abhandlung von den Pocken, Theil II. Münster. 8.*
- HOFMANN'S (des Freyh. von) *Abhandlung über die Eisenhütten, Band I. neue Aufl. Hof. 4.*
- HÜBNERS (L.) *physikal. Tagbuch für Freunde der Natur, Jahrg. IV. m. Kupf. Salzburg. 8.*
- HUHN (O.) *observationum medicarum et chirurgicarum fasciculus, cum tab. aen. Goettingae. 8.*

HUNCZOVSKY (I.) über die neuere Geschichte der Chirurgie in den K. K. Staaten. Wien. 4.

IABLONSKI'S (C. G.) Naturgeschichte aller bekannten in- u. auslaendisch. Insekten, als eine Forts. der Büffonschen Naturgeschichte der Schmetterlinge fortg. v. I. F. W. HERBST, Band III. m. illum. Quartkpf. Berl. 8.

IACOBS (I. B.) praktischer Unterricht der Entbindungskunst. a. d. franz. m. Kupf. Marburg. 8.

IACOBSON'S technologisches Compendium nach den drei Naturreichen bearbeitet. Heft 1. m. Kupf. Elbing. 8.

JACQUINII (NIC. IOA.) Icones plantar. rarior. Vol. II. Fasc. I. Vindobonae. fol.

— Selectarum stirpium Americanarum historia, in qua ad Linn. systema determinata descript. sistuntur plantae illae, quas in insulis Martinica, Iamajca, Domingo, aliisque et in vicina continentis parte obseruauit rariores. Manhem. et Lips. 8.

IAEGER'S (IOH. CHPH) funfzig chirurgische praktische Cautelen für angehende Wundaerzte. Frankf. a. Mayn. 8.

IANIN'S Abhandlungen u. Beobachtungen über das Auge u. dessen Krankheiten. Nebst einem Inbegriff der Operationen u. Mittel, welche man zu ihrer Heilung angewendet hat. a. d. franz. v. Dr. CHR. GOTTL. SELLE, zweite Aufl. Berl. 8.

JOHNSON'S (ALEX.) Rettungsmittel scheinbarer Todesfälle. Nach der XIII. verm. engl. Aufl. übers. m. Fig. u. Anmerk. Hamburg. 8.

IOERDEN'S (D. IOH. HENR.) descriptio nerui ischiadici. icon. illustr. Erlangae. fol.

— Kern der Chirurgie, Bändch. 3. 4. Hof. 8.

IOERLINI (ENG.) principia botanices illustrata, seu partes fructificationis, characteribus, terminis technicis, figuris illustrata etc. Editio sec. aucta et emendata. Londini Gothorum et Lips. 8.

- IOSEPHI (WILH.) *über die Ehe u. physische Erziehung. Ein Handbuch für solche, die sich verehlichen wollen, wie auch für Eheleute, Eltern u. Lehrer. Goetting. 8.*
- *über den thierischen Magnetismus, als ein Beitrag zur Geschichte der menschl. Verirrungen, nebst einer Beleuchtung des Comte de Satillieu. Braunschw. 8.*
- JOURNAL (bergmännisches) für 1788. B. I. St. 1 - 5. B. II. St. 6. Freyberg. 8.
- JOURNAL für die Gärtnerey, welches eigene Abhandl. wie auch Auszüge der neuesten Schriften, so vom Gartenwesen handeln, enthält. Stück 14. u. 15. Stuttgart. 8.
- für die Geburtshelfer. Heft II. m. Kupf. Winterthur. 8.
- IVNGS (I. H.) *Abhandlungen oekonomisch- u. statistischen Inhalts. Kopenh. 8.*
- IVNKER'S (I. CH. W.) *Versuch einer allgemeinen Heilkunde, nebst Bemerk. über einige Mittel, die Arzneykunst zu vervollkommen, u. den Nutzen vorhandener medicinischen Kenntnisse zu betreiben, u. über die Einrichtungsart therapeutischer Anweisungen. Theil I. II. Halle. 8.*
- KAEMPFII (IOH.) *Enchiridium medicum. Edit. emendat. Francof. ad Moen. 8.*
- *Abhandlungen über die Krankheiten aus dem Unterleibe u. die Methode, sie zu heilen, zum Gebrauch nicht-medicinischer u. kranker Leser in Auszug gebracht v. G. W. C. MÜLLER. Leipz. 8.*
- KERNER'S (I. S.) *Beschreib. u. Abbild. der Bäume u. Gesträucher, welche im Herzogthum Wirtemberg wild wachsen, Heft VI. m. ausgem. Kupf. Stuttg. 4.*
- *giftige u. esbare Schwämme, welche sowohl im Herzogthum Wirtemberg wild wachsen, als auch im übrigen Deutschland. mit ausgem. Kupf. Ebd. 8.*

- KERSTING'S *Anweisung zur Kenntniß u. Heilung der innern Pferdekrankheiten. Zweite Aufl. Marburg. 8.*
- KIRWAN'S (RICHARD.) *Angabe der Temperatur von den verschiedenen Breiten verschiedener Laender u. Staedte. a. d. engl. übersf. u. herausg. v. D. LORENZ CRELL. Berl. u. Stettin. 8.*
- *physisch-chemische Schriften. a. d. engl. übersf. u. herausg. v. D. L. CRELL. Band III. Stück I. 2. Ebend. 8.*
- KLINGE (I. H. W.) *de procidentia vteri. c. fig. Goettingae. 4.*
- KNOLL'S (FR.) *unterhaltende Naturwunder, klingende u. brüllende Hoehlen, brennende u. feuer-sp. Hoehlen, Feuertyphon od. Flammenwirbel, Luftquellen, Auswürfe aus Eisspalten oder Gletscher, Explosionen, Plunder, Wunder. Theil II. nach dessers Tode mit Anmerk. verm. u. mit einer Biogr. des Autors, herausg. v. I. CH. WIEGLEB. Erfurt. 8.*
- KOENIG'S (F. W.) *technologischer Beitrag zur Kenntniß des Salpeterfrasses an den Gemaeuern u. des laufenden Schwammes an dem Holzwerk der Gebaeude. Tübing. 8.*
- KOSITZKY'S (DR.) *Abhandlung von dem Schaden des Einwickelns u. des Tragens der Kinder, wie auch der Schnürbrüste. frey übersf. u. mit Anmerk. verm. v. D. P. G. IOERDENS. Erlangen. 8.*
- KRAUSEN'S (D. CARL CHRIST.) *Abhandlung von heilsamer Saeugung neugebohrner Kinder. a. d. lat. übersf. v. I. C. F. LEUNE. Leipz. 8.*
- KRAEUTERMANN'S *Lehre von den Kennzeichen des Urins, des Pulses, der Temperamente u. des Blutes m. Anmerk. D. ESSIGS. Augsburg. 8.*
- KRÜNITZ (I. G.) *oekonom. technologische Encyclopaedie od. allgem. System der Staats-Stadt-Haus- u. Landwirthschaft u. der Kunstgeschichte in alphab. Ordnung. Band 41. 42. m. Kupf. Berl. 8.*

- DESSELBEN *Buchs Band 18. Zweite Aufl. m. Kupf. Ebend. 8.*
- KÜHN'S (IOH. GOTTL.) *Diaet oder Lebensordnung, Breslau u. Hirschberg. 8.*
- KVNZENS (DIETR. EBERH.) *Anweisung zum Anbau des Nadelholzes, besonders auf Gegenden gerichtet, wo Heide, oder ein solcher Boden vorhanden ist, welcher den Anbau anderer Holzarten nicht mit Nutzen verstattet. Detmold u. Meyenberg. 8.*
- LA FOSSE *Lehrbegriff der Pferdartznei. a. d. franz. übersf. v. I. KNOBLOCH. m. einer Vorrede v. I. G. WOLSTEIN. Theil 3-5. m. K. Prag. 8.*
- LANDWIRTHSCHAFTS-KALENDER, *worinn die in jedem Monat vorkommenden vornehmsten Haushaltungsverrichtungen nach allgem. prakt. Grundsätzen angezeigt werden. Wittenb. u. Zerbst. 8.*
- LANGENBUCHERS (IAC.) *praktische Elektrizitätslehre, neu bearbeitet m. Kupf. Augsb. 8.*
- LANGSDORFS (IOH. W. u. K. C.) *Sammlung praktischer Bemerkungen für Freunde der Salzwerkskunde, Theil II. m. Kupf. Altenburg. 8.*
- LAVTH *Nosologia chirurgica: accedit notitia auctoris. PLATNERO recentiorum in usum praelectionum acad. Argentorati. 8.*
- LENHARDT'S (I.) *Arzneyen ohne Maske. Theil II. Quedlinb. 8.*
- LINNAEI (CAR. a) *Amoenitates academicae Vol. IV. et V. Editio nouiss. emendata, curante I. C. D. SCHREBERO. c. tab. aen. Erlangae. 8.*
- *Systema naturae, per regna tria naturae, auctum et renouat. a IOAN. FR. GMELIN. Tom. I. Pars I. Lips. 8.*
- *Systema genera et species plantarum Europae, cura I. E. GILIBERT. Tom. V. VI. et vltimus. c. fig. Coloniae Allobrog. et Lips. 8.*
- *Amoenitates academicae s. dissertationes omnes ad botanicam pertinentes. Tom. II. ibid. 8.*

- LINNAEI** (CAR. a) *Philosophia botanica et critica botanica c. dissertat. de vita et scriptis auctoris. ibid. 8.*
 — *vollstaendiges Pflanzensystem, Theil XIV. oder Hauptregister über das ganze Werk. Nürnberg. 8.*
- LODER'S** (I. C.) *anatomisches Handbuch. m. Kupf. Iena. 8.*
- LOEFFLER'S** (A. FR.) *Beytraege zur Wundarzneykunst. 8.*
- LORENZ** (ANDR.) *von den Ursachen der Viehseuchen u. den noethigen Vorbeugungsmitteln, nebst einem Anhange vom Beschlagen der Pferde u. den Folgen, welche daraus entstehen können. Salzburg. 8.*
- LOESCHERS** (KARL IMM.) *Angabe einer Schwammmaschine, wodurch in einem geringen Zeitraume aus einer beträchtl. Tiefe eine ansehnl. Menge Wasser empor gebracht werden kann, m. Kupf. Leipz. 8.*
- LUC'S** (I. A. de) *neue Ideen über die Meteorologie. a. d. franz. Theil II. Berl. u. Stettin. 8.*
- LVCINA** oder *Magazin für Geburtshelfer, herausg. v. I. D. BVSCH. Stücke 2. Marburg. 8.*
- LVDWIGII** (C. F.) *Icones cavitatum thoracis et abdominis a tergo apertarum. Lips. 4.*
- MACQUER'S** (D. P. IOS.) *chymisches Woerterbuch od. allgem. Begriffe der Chymie, nach alphabetischer Ordnung. a. d. franz. nach der zweyten Ausgabe übers. u. mit Anmerk. u. Zusætzen vermehret v. D. IOH. GOTTFR. LEONHARDI. Theil I. II. Leipz. 8.*
- MAGAZIN** der *Bergbaukunde, herausg. v. LEMPE. Theil V. m. Kupf. Dresden. 8.*
 — *für allgem. Natur- u. Thiergeschichte herausg. v. C. F. A. MÜLLER. Band I. St. I. m. Kupf. Goetting. 8.*
 — *für das Neueste aus der Physik u. Naturgeschichte, herausg. v. LICHTENBERG, fortges. v. VOIGT. Band V. Stück 1-3. Gotha. 8.*
 Tom. XXXII. Pars III. N n MA-

- MAGAZIN für die Botanik, herausgeg. v. D. I. I. ROEMER u. P. VSTERI 1788. Stück 2-4. m. illum. Kupf. Zürich. 8.
- für die Naturgeschichte des Menschen, Bändch. 1. 2. m. 1. Kupf. Zittau u. Leipzig. 8.
- für die Naturkunde Helvetiens, herausg. v. ALBR. HOEPFNER. Band 2. 3. m. Kupf. Zürich. 8.
- (Leipziger) zur Naturkunde u. Oekonomie, Jahrg. 1787. Stück 2-4. m. Kupf. Jahrg. 1788. St. 1. m. Kupf. Leipzig. 8.
- (magnetisches) für Niederdeutschland. Stück 5-9. Bremen. 8.
- (neues) für die gerichtl. Arzneykunde u. medicinische Polizey, herausg. v. I. T. PYL, Band 2. Stück 4. Stendal. 8.
- MARSHAL'S (HUMPHREY) Beschreibung der in den vereinigten Staaten v. Nordamerika wildwachsenden Baeume u. Stauden, a. d. engl. m. Anmerk. u. Zusætzen v. C. F. HOFFMANN. Leipz. 8.
- MARTINI'S systematisches Konchylienkabinet, vom Pastor CHEMNIZ fortg. Band 10. u. lezt. mit illum. Kupf. 4.
- MARTINOVIC'S (IGN. IOS.) Praelectionum physicae experimentalis Tom. I. c. fig. Leopoli. 8.
- MARUM'S (M. van) Beschreibung einer ungemein großen Elektrifirmaschine u. der damit im Teylerschen Museum zu Harlem angestellten Versuche, a. d. hollaend. Fortsetz. 1. m. Kupf. Leipzig. 4.
- MARX (M. D.) vermischte medicinische Beobachtungen. Sammlung 3. Hannover. 8.
- über die Beerdigung der Todten. Hannover. 8.
- Geschichte der Eicheln, nebst Erfahrungen über den diaetetischen u. medicinischen Gebrauch derselben. Leipz. 8.
- MASCAGNI (M.) vasorum lymphaticorum historia, c. fig. Senis. fol.

MATERIALIEN für Elektriker, Lieferung I. m. Kupf.
Halle. 8.

MAYER'S (I. C. A.) anatomische Beschreibung der
Blutgefäße des menschl. Koerpers. Zweyte verm. u.
verbess. Auflage. m. Kupf. Berl. 8.

— Beschreibung des menschl. Koerpers, Theil V. m.
Kupf. u. deren Erkläerung. Heft 4. Ebend. 8.

— Thedens Jubelfeyer, nebst einer Sammlung aller
dadurch veranlaßten Schriften, Denkmünzen u. alle-
gorischen Kupferstiche u. einer kurzen Lebensbe-
schreibung des Jubelgreises, m. Kupf. Ebend. 8.

MAYER (IOH. FRIED) das Ganze der Landwirth-
schaft, Theile II. Nürnberg. 8.

MEIDINGERI (CAR.) Icones piscium Austriae in-
digenorum, c. fig. color. Decuria III. Vindobo-
nae. fol.

MEINER'S (C.) thierischer Magnetismus. Lemgo. 8.

MERREM'S (BLAS.) Versuch eines Grundrisses zur
allgem. Geschichte der Voegel. Band II. Abtheil. I.
Heft 3. 4. System der Ornithologie, m. Kupf. Leip-
zig. 4.

— primae lineae Ornithologiae. Ibid. 4.

METZGER'S (IOH. DAN.) Bibliothek für Physiker,
Band I. Stück 2. 3. Koenigsberg. 8.

— Opusculorum academic. ad artem medicam
spectantium in Academia Regio - montana edito-
rum, Fasc. I. Ibid. 4.

MEZLER (FRANZ XAV.) von der schwarzgallichten
Constitution, eine gekrönte Preisschrift. Ulm. 8.

MILLAR'S (G. H.) Entwurf einer physikalischen Erd-
beschreibung. a. d. engl. übersf. mit Anmerk. u. Kupf.
Dresd. 8.

MOORE'S (IOH.) medicinische Skizzen. a. d. engl.
Leipz. 8.

MUND'S (S. F. G.) landwirthschaftl. Magazin des erst.
Jahrg. Quartal I. 2. jedes m. 1. illum. Kupf. Leip-
zig. 8.

- MÜLLER'S (IOH. VALENT.) *medic. pract. Handbuch der Frauenzimmerkrankheiten, zum Gebrauch der Aerzte u. des schoenen Geschlechts Theil I. Frankf. am Mayn. 8.*
- *praktisches Handbuch der medicin. Galanteriekrankheiten zum Gebrauch für Aerzte u. Wundaerzte, m. den noethigen Recepten. Marburg. 8.*
- MURRAY'S (D. I. A.) *Arzneyvorrath, od. Anleitung zur praktischen Kenntniß der einfachen zubereiteten u. gemischten Heilmittel, a. d. lat. überf. v. L. C. SEGER. Band IV. Braunschw. 3.*
- MUSEVM (N. G.) *Leskeanum. Regnum animale. Vol. I. Mammalia, aues, amphibia, pisces, insecta, vermes, c. t. coloratis, cura D. L. G. KARSTEN. Lips. 8.*
- *pars entomologica secundum systema Fabricii cura TSCHUCHII, c. tab. colorat. ibid. 8.*
- NATURFORSCHER (der), *Stück XXIII. m. illum. Kupf. Halle. 8.*
- NATURGESCHICHTE *der nutzbarsten einheimischen Pflanzen, Heft I. m. illum. u. auch unillum. Kupf. Elbing. 8.*
- NAU'S (B. S.) *oekonomische Naturgeschichte der Fische in der Gegend um Maynz. Frankf. a. Mayn. 8.*
- NICOLAI'S (IO. CHR. WILH.) *Anfangsgründe der Experimental-Naturlehre für Gymnasien u. hoehere Erziehungsanstalten, m. Kupf. Bremen. 8.*
- NICOLAI'S (E. H.) *Rezepte u. Kurarten mit theor. prakt. Anmerk. Band I. zweyte verb. u. vielverm. Ausg. lena. 8.*
- OELHAFEN'S (C. E. von) *Abbildung u. Beschreibung der wilden Baeume, Stauden u. Gestraeuche. Theil II. Abhandl. 16. Theil III. Abhandl. 10. m. illum. Kupf. Nürnberg. 4.*
- OPVSCVLA anatomica selectiora: edidit EDVARDVS SANDIFORT. Lugd. Bat. 8.

OVERCAMP (CH. W.) Argumenti chirurgici praesertim ophthalmologici libellus. Delectus recensus difficultatum et commod. grauiorum commemorabiliumque vtriusque suffusioni medendi methodi et cet. particula prior. Berol. 4.

PALM'S (IOH. IAC.) *Verzeichniß aller Bücher, so von der Arzneygelahrtheit etc. von der Naturgeschichte, Naturkunde etc. u. Baederbeschreibung handeln. Erlangen.* 8.

PARABILIVM medicamentorum scriptores antiquissimi PLACITI, Paris. de medicamentis ex animal. liber. LVCINII APVLEII de medicam. herbar. liber. ex recens. et cum notis D. ACKERMANNI. Norimb. 8.

PASTA (D. IOS.) *Untersuchungen über das Blut u. über die Gerinnungen desselben als Ursachen von Krankheiten. a. d. ital. Leipz.* 8.

— de sanguine et de sanguineis concretionibus per anatomen indagatis et pro causis morborum habitis, quaestiones medicae. Bergami et Lips. 8.

PEIROUSE (von) *Abhandlung über die Eisenerze u. Eisenhütten, a. d. franz. v. D. L. G. KARSTEN. m. Kupf. Halle.* 8.

PEREBOOM (N. E.) *Materia vegetabilis systemati plantar. praesertim philos. botanicae inseruiens, characterib. quoscunque LINN. indicauit, delineatis, Decas III. c. fig. Lugd. Bat.* 4.

PEREBOOM (CORN.) *Systema characterum plantarum, seu Dictionarium rerum botanic. a filio conscriptum et ab ipso fig. illustr. Lugd. Bat. et Lips.* 4.

PFINGSTEN'S *Journal für Forst-Bergwerks-Salz-Schwefelhütten - u. Handlungsfachen. Heft 3. Hannover.* 8.

PHARMACOPOEA in vsum nosocomii Fridericiani Hafniensis edita a FRID. LVDW. BANG. Hafniae. 8.

PICHLER'S *Anweisung Arzneyen zu verschreiben. a. Nn 3 d. lat.*

d. lat. übers. u. vom Verf. berichtigt u. verbess.
Heidelberg. 8.

PLATNERVS (D. ERN.) *aduersus sepulturam in aedi-*
bus sacris. Lips. 4.

PLENK'S (I. I.) *Anfangsgründe der gerichtl. Arznei-*
wissenschaft u. Wundarzneykunst, zwote verbess.
Aufl. Wien. 8.

— *Anfangsgründe der chirurgischen Vorbereitungs-*
wissenschaften, zwote verm. Aufl. Ebd. 8.

— *Lehre von den Augenkrankheiten, a. d. lat. zweite*
verbess. Aufl. Wien. 8.

— *icones plantar. medicinal. c. fig. depictis et enu-*
merat. latina et german. virium vsus medici chi-
urgici atque diaetetici, Fasc. I. II. III. Fasc. I. Cont.
XXV. Tab. Fasc. II. III. continent. Tab. XXVI. -
LXXV. ibidem. fol. mox.

— *chirurgische Pharmacie, od. Lehre von den zube-*
reiteten u. zusammengesetzten Arzneymitteln, a. d.
lat. übers. v. I. P. G. PFLUG, neue Aufl. Kopenh. 8.

PLINII (CAII) *Secundi, naturalis historiae, cum*
interpretat. et notis integris Ioa. Harduini, item-
que cum comment. et annotat. Hermolai Barbari,
Pintiani, Rhenani, Gelenii, Dalechampii, Scaligeri,
Salmasii, Is. Vossii, I. F. Gronouii et var. Vol. VII.
VIII. recensuit variet. lectionis adiecit IOA. GE.
FRID. FRANZIVS. Lips. 8.

— *Naturgeschichte, übers. vom Prof. GROSSE.*
Band XII. Frankf. am Mayn. 8.

PLOUCQUET'S (D. WILH. GOTTFR.) *Abhandl. über*
die gewaltsamen Todesarten, als ein Beitrag zur
medicinischen Rechtsgelahrheit, zweite verm. Aufl.
Tübing. 8.

PREUSCHEN'S (AVG. G.) *Theorie der Erdbeben zu*
genauer Beobachtung vulcanischer Stellen u. Phaë-
nomene, m. Tab. Heidelberg. 8.

PUJOL'S *Abhandlung über die Krankheit des Gesichts,*
der

der schmerzhafteste Trismus genannt, nebst einigen Betrachtungen über den Hundskrampf des Caelius Aurelianus, a. d. Franz. übers. v. D. SCHREYER. Nürnberg. 8.

RAFF'S (GE. CHR.) Naturgeschichte für Kinder, mit Kupf. sechste verm. Aufl. Goetting. 8.

RAFFLER'S (H. I.) Versuch über die Einimpfung der Pocken. Graez u. Leipz. 8.

RAHN'S (DR. I. HEINR.) Briefwechsel mit seinen ehemaligen Schülern, Samml. I. Zürich. 8.

— Tractatus de sympathia sectio I. de miro inter animum et corpus humanum consensu in genere. sectio II. nouum huius consensu spectaculum, magnetismum sic dictum animale, expendens. ibid. 4.

— Archiv gemeinnütziger physischer u. nützl. Kenntnisse. Band II. Abtheil. I. Ebend. 8.

RASUMOVSKY (des Grafen von) mineralogische u. physikalische Reisen. a. d. Franz. Dresd. 8.

RAULIN'S Abhandlung von der Lungensucht, nebst ihrer auf Wahrnehmungen gegründeten Verwahrungs- u. Heilungsart, mit vielen Anmerkungen begleitet v. D. B. C. VOGEL, a. d. Franz. übers. v. I. I. GRUNDMANN, Theil II. Jena. 8.

RECHBERGERS zwanzigjaehrige Einimpfung der Blattern in Wien, nebst der besten Art selbige vorzunehmen. Wien. 8.

REICHARD'S (D. I. I.) medizinisches Wochenblatt, Jahrg. VIII. Quartal 2. 3. 4. u. des IX. Jahrg. Quartal I. Frankf. a. Mayn. 8.

RETZ Krankheiten der Haut, ihre Ursachen, ihre Symptomen u. ihre sowohl schickl. als widersinnige Behandlungen, a. d. Franz. übers. u. mit Anmerk. begleitet v. D. L. A. P. (PESCHECK) m. I. Kupf. Breslau. 8.

REUSS (F. A.) Versuch einer Einleitung in die allgemeine Pathologie der Nerven. Prag. 8.

- RICHARDSON'S (IOH.) *Vorschlaege zu neuen Vortheilen beym Bierbrauen, nebst Beschreibung eines neu erfundenen Instruments, den Inhalt des Bieres zu erforschen, a. d. engl. m. Anmerk. übersf. v. D. L. CRELL, m. Kupf. Berlin u. Stettin. 8.*
- RICHTER'S (D. AVG. GOTTL.) *chirurgische Bibliothek, Band IX. Stück I. II. Goetting. 8.*
 — *vom Staar u. dessen Heilverfahren. a. d. lat. übersf. v. H. ZIEGENHAGEN. Strasburg. 8.*
- RIEGELS (N. R.) *de fatis faustis et infaustis chirurgiae, nec non ipsius interdum indissolubili amicitia cum medicina ceterisque studiis liberal. ab ipsius origine ad nostra vsque tempora Commentat. histor. Hafniae et Lipsi. 8.*
- RIO (Don Ign. de Assa del) *Abhandlungen von den Heuschrecken u. ihren Vertilgungsmitteln, aus d. Spanisch. m. einem Anhange v. O. G. TYCHSEN. Rostock. 8.*
- RIOLAN *von der Erzeugung der Menschen. Freyberg. 8.*
- ROEMER (IOH. IAC.) *über den Nutzen u. Gebrauch der Rindechsen in Krebschaeden, der Lustseuche u. verschiedenen Hautkrankheiten. Leipz. 8.*
- ROESLER'S (GOTTL. FRID.) *Beitraege zur Naturgeschichte Württembergs, Stück I. Tübing. 8.*
 — *Handbuch der praktischen Astronomie für Anfänger u. Liebhaber zur Benutzung der vornehmsten himmlischen Erscheinungen u. zur Kenntniß des Gebrauchs der vornehmsten astron. Werkzeuge, Theil I. II. u. letzter m. Kupf. Tübingen. 8.*
- ROESSIG'S (D. CARL GOTTL.) *oekonomische, physikalische, chemische Abhandlung über den Spanischen Klee, aus chemischen Untersuchungen des Klees gezogen. Leipzig. 8.*
- ROSENMÜLLER'S (D. IOH. GE.) *Briefe über die Phaenomenen*

- nomenen des thierischen Magnetismus u. Somnambulismus. Leipz. 8.*
- ROTH'S (A. W.) *botanische Abhandlungen u. Beobachtungen, mit illum. Kupf. Nürnberg. u. Leipzig. 4.*
 — *Flora Germanica, Volum. I. Ibid. 8.*
- RVFF (ANDR.) *die neue kürzeste u. nützlichste Scheidekunst oder Chymie, theoretisch u. praktisch erkläret, nach den Eigenschaften des Alkali u. Acidi eingerichtet. Nürnberg. 8.*
- RVPRECHT (GOTTR.) *der gute Feld- u. Hauswirth, nebst Hauswirthin in dem Sächf. Erzgebirge u. andern gebirgischen Gegenden. Dresden, Freiberg u. Leipz. 8.*
- SALLABA (M. DE) *de morbis variolarum posthum. Commentatio. Vindobon. 8.*
- SAMMLUNG *auserlesener Abhandlungen zum Gebrauche praktischer Aerzte. Band 12. Stück 1. 2. 3. Leipzig. 8.*
- SAMMLUNG *der wichtigsten Regeln in der Baumgaertnerey, neue Aufl. Leipzig. 8.*
- SAMMLUNG *einiger auserlesener u. durch die Erfahrung bestaetigter Zusammensetzungen einfacher Arzneymittel, zum Gebrauch angehender Wundaerzte u. Apotheker, aus den hinterlassenen Schriften eines praktischen Arztes herausgegeben. Leipzig. 8.*
- SAMMLUNG *elektrischer Spielwerke für junge Elektriker, Liefer. 2. m. Kupf. Nürnberg. u. Altorf. 8.*
- SAMMLUNG (neue) *der auserlesenen u. neuen Abhandl. für Wundaerzte. a. versch. Sprachen übersetzt. 18. 19. 20. 21. Stück. Leipz. 8.*
- SAMMLUNGEN (nützliche) *von Aufsätzen u. Wahrnehmungen über die Witterung, die Haushaltungskunde etc. als eine Fortsetzung des Wittenbergischen Wochenblatts, v. D. u. D. TITIVS. Band VI. Leipzig. 8.*
- SAMMLUNGEN *zur Physik u. Naturgeschichte von eini-*
 Nn 5 gen

gen Liebhabern dieser Wissenschaften, m. Kupf.
Band IV. Stück 1. 2. 3. Leipzig. 8.

SANCHEZ'S, *medizinische Schriften, Baendch. I. von der
Luftseuche. Nürnberg. 8.*

SAEUGTHIERE (die) in *Abbildungen nach der Natur,
nebst deren Beschreibungen, vom Prof. I. C. D.
SCHREBER, Heft 44. 45. 46. 47. 48. Erlangen. 4.*
— *neue Ausgabe XII. Lieferung u. XIIIte. m. aus-
gemahl. Kupf. auf hollaend. u. deutsches Papier.
Ebendaf. 4.*

SCHARF'S (I. HEINR.) *Recepte über verschied. Gat-
tungen von Farben. Heft 15. welches die Faerbeart
des Scharlachs u. einiger anderer Kochenillefarben
enthaelt. Goettingen. 8.*

SCHEELE (C. G.) *Opuscula physica et chemica, seor-
sim antea edita, post mortem auctoris collecta et
latine versa, cura D. HEBENSTREITII. c. tab. aen.
Lips. 8.*

SCHERF'S (IOH. CHRIST. FRID.) *Beitraege zum Ar-
chiv der medicinischen Polyzey u. d. Volksarzney-
kunde. Band 1. Samml. 1. Leipz. 8.*

SCHKUHR'S *botanisches Handbuch, Heft 2. 3. m. schw.
u. illum. Kupf. Wittenberg u. Leipz. 8.*

SCHLEGELII (D. IOH. CHR. FR.) *collectio opusculo-
rum selectorum ad medicinam forensam spectan-
tium, Volum. I. Lips. 8.*

— *Thesaurus pathologico-therapeuticus, exhi-
bens scripta rariora et selectiora, a quibus natura
ac medela morborum tam internorum quam ex-
ternorum illustratur atque explicatur. Volum. I.
Pars 1. Lips. 8.*

DESSEN u. Dr. I. ARNEMANNS, *neue medicinische
Litteratur für praktische Aerzte, Stück 3. Ebend. 8.*

SCHLERETH (F. A.) *Dispensatorium fuldense. c. tab.
aen. Fuldae et Francof. ad Moen. 8.*

- SCHLÜTTERI (I. V. F.) commentatio medica, de crisi morborum. Helmstadii. 4.
- SCHMELZER (FR. AVG.) de probabilitate vitae eiusque usu forensi, comment. prior, quae maxime theoriam expectat. vitae antiquitati vindicat. Gottingae. 8.
- SCHMETTERLINGE (die europaeischen), in *Abbildungen nach der Natur, mit Beschreibungen vom Prof. ESPER, Heft 36. 37. 38.* Erlangen. 4.
 — (die europaeischen), neue Ausgabe in Lieferungen von 18 gemahlten Tafeln, nebst darzu gehoeriger Beschreibung, 5. 6. Liefer. Erlangen. 8.
 — (die auslaendischen), Heft 4tes. Ebendas. 4.
- SCHMIEDEL'S (T.) *Einschraenkung des elektrischen Dunstkreises, ein Verstaerkungsmittel der Elektrizitaetskraft.* Prag. 8.
- SCHMITTS (W.) *beantwortete Preisfrage, welche ist die sicherste u. beste Methode, Schusswunden zu heilen.* Wien. 4.
- SCHNEIDER'S (L. E.) *chirurgische Geschichten, mit theoretischen u. praktischen Anmerkungen, 12ter u. letzter Theil.* Chemnitz. 8.
- SCHRANK'S (FR. V. P.) *Verzeichniß der bisher hinlaenglich bekannten Eingeweidewürmer, nebst einer Abhandlung über ihre Anverwandtschaften.* München. 8.
- SCHRAUD (FRANC.) *tentamen theoriae generalis februm.* Pestini. 8.
- SCHRIFTEN der Gesellschaft naturforschender Freunde, Band VIII. Stück 3. 4. Band IX. Stück 1. m. illum. Kupf. Berlin. 8.
 — (oekonomische) herausg. von der K. K. Gesellschaft des Ackerbaues u. nützl. Künste in Steyermark. Salzburg. 8.
- SCHROETER'S (I. H.) *Beitraege zu den neuesten astro-*

- astronomischen Entdeckungen* herausg. v. IOH. ELERT BODE, m. Kupf. Berlin u. Stralsund. 8.
- SCHROETER'S (I. H.) *Beobachtungen über die Sonnenfackeln u. Sonnenflecken, sammt beilaeufigen Bemerkungen über die scheinbare Fläche, Rotation, u. das Licht der Sonne.* Erfurt. 4.
- SCHROETER'S (I. S.) *lithologisches Real- u. Verballexicon, Theil VIII. u. letzter.* Frankf. am Mayn. 8.
— *vollstaendiges General-Register über die 10. Bände des v. D. MARTINI angefangenen u. vom Prof. CHEMNITZ fortgesetzten systematischen Conchylien-Cabinets.* Nürnberg. 4.
- SCHUMLANSKY de structura renum. c. 2. Tab. aen. Argentorati. 8.
- SCHÜTZE (AVG.) de methodi in morbis expectandi praestantia. Moguntiae. 8.
- SELLE (D. CHRIST. GOTTL.) *medicina clinica od. Handbuch der medicinischen Praxis, 4te verbeff. Auflage.* Berl. 8.
— *Medicina clinica s. Manuale praxeos medicae, ex edit. vltim. germanica in latinum translatum, cum approbatione auctoris.* ibid. 8.
— *Rudimenta pyretologiae methodicae.* Editio III. aucta et emendata. ibid. 8.
- SENDSCHREIBEN an Hrn. Hofr. Baldinger über die *Manier der Aerzte u. Wundaerzte, ihre Streitige Sache zu führen.* Wien. 8.
- SIEBOLD'S (CARL CASPAR) *Rede, von den Vortheilen, welche der Staat durch öffentl. anatom. Lehranstalten gewinnt, bey der Einrichtung des neuen anatom. Theaters im Juliusspital zu Wirzburg etc. gehalten, m. Kupf.* Nürnberg. 4.
- SMITH'S (AMAND. WILH.) *Aetiologie, oder Lehre von den Ursachen der Verderbniß des menschl. Koerpers.* Wien. 8.

- SOMMER'S (I. C.) *Geschichte einer Zwilling's - Kaiser-
geburt.* Leipzig. 8.
- SOEMMERING (TH.) *vom Hirn - und Rückenmark.*
Maynz. 8.
- SPAETH (IOH. LEONH.) *über den Bau, Effect u. die
Berechnung einer Walz - Maschine m. 2. u. 3. Wel-
len, welche durch die Kraefte des Wassers in Bewe-
gung gesetzt wird. 2) Beschreibung des Baues u.
Effects einer Poliermühle, m. Kupf.* Erfurt. 4.
- SPRENGEL'S (KVRT) *Apologie des Hippokrates u.
seiner Grundsätze, Theil 1.* Leipzig. 8.
- SPRENGER'S (B.) *oekonomische Beitræge u. Bemerk-
ungen zur Landwirthschaft auf das Jahr 1789.*
Stuttgart 4.
- STACK'S (R. W.) *medicinische Fälle mit noethigen An-
merkungen, a. d. engl.* Stendal. 8.
- STARCK'S (I. C.) *Archiv für Geburtshülfe, Frauen-
zimmer u. neugeborner Kinder Krankheiten, Stück 2.
3. m. Kupf.* Jena. 8.
- STEIDELE'S (RAPH. I.) *Versuch einiger spezifischer
Mittel wider den Krebs u. die Darmgicht, oder Samm-
lung chirurgisch - praktischer Beobachtungen, Theil
4.* Wien. 8.
- STOIXNER'S (L. von) *Abhandlungen vom Seiden-
Flachs - u. Hanfbau, ingl. von einer Art Seide aus
Spinnewebe.* Nürnberg. 8.
- *praktisch - oekonomische Abhandlungen von der
Viehzucht u. dem Federvieh, Theil 1. vom Hornvieh,
Schweinen, Schafen etc. Theil 2. vom Federvieh, als
Hüner, Gaense, Enten etc.* Nürnberg. 8.
- STOLLS (C.) *Abbildung u. Beschreibung der Cikaden
u. Wanzen aus Europa, Asia, Afrika u. Amerika.
a. d. hollaend. Heft 10. illum. od. Tabul. 55 - 60.*
Nürnberg. 4.
- STOLLS (MAXIM.) *Briefe über die Pflicht der Müt-
ter,*

- ter, ihre Kinder zu stillen, herausg. u. m. Zusætzen vermehrt, v. IOS. EYEREL. Wien. 8.
- STOLLS (MAXIM.) commentarii in suos aphorismos de cognoscendis et curandis febribus. Edidit IOS. EYEREL, Vol. I. ibid. 8.
- praelectiones in diuersos morbos chronicos. Post eius obitum edidit et praefatus est IOS. EYEREL. ibid. 8.
- ratio medendi. Pars I. II. Edit. noua. ibid. 8.
- über die Einrichtung der öffentl. Krankenhäuser, herausg. v. G. A. VON BEECKEN. Ebend. 8.
- Vorlesungen über einige chronische Krankheiten. Aus seinem Nachlasse herausg. u. in das Deutsche übers. v. IOS. EYEREL. Ebend. 8.
- Heilungsmethode in dem praktischen Krankenhause zu Wien, übers. u. mit praktisch. Zusætzen begleitet v. G. L. FABRI, Theil II. Band. I. zwote verb. Auflage. Breslau. 8.
- de materia medica practica. Aug. Vindel. 8.
- Abhandlung von der praktischen Arzneymittel- lehre mit Anmerkungen D. ESSIGS. Augsburg. 8.
- STRACK, von dem Milchschorf der Kinder, u. einem specifischen Mittel darwider, eine gekrönte Preisschrift, a. d. lat. m. einigen Anmerk. u. einem Anhange von D. FR. AVG. WAIZ. Weimar. 8.
- STRACK (KARL) das allgemeine Krankenhaus in Wien. Frankf. am Mayn. 8.
- STRAEHL (I. FR.) Dissert. chem. physiol. de bilis natura. Goetting. et Bernae. 8.
- STRNADTS (P.) physikalischer Witterungskalender. Prag. 8.
- STUMPFS (GEORG) Nachrichten u. Bemerkungen über die Landwirthschaft Boehmens, Theil 1. 2. Prag u. Leipzig. 8.
- STUNZER (I. K.) über die goldne Ader, für Unerfahr-

ne in der Arzneywissenschaft, mit Zusaetzen vermehret v. D. MASTALIR. Wien. 8.

SWIETEN (GER. VAN) commentaria in Herm. Boerhaave aphorismos. Editio nouissima, Tom. III - V. Wirzeburgi. 8.

TABELLEN (neue anatomische,) wobey die Schaareschmidt'schen u. andre zum Grunde gelegt, u. mit vielen neuen bereichert sind, Baende II. Frankf. am Mayn. 8.

— über die chemischen Verwandtschaften der Koerper auf dem nassen u. trockenen Wege; wie auch über die Entstehung der mittelsalzarartigen Körper durch Verbindung der Säuren, Erden und Metalle, geordnet u. in zweckmäßige Form gebracht von F. GERGENS u. S. HOCHHEIMER. Maynz. Fol.

TABORS (H.) Abhandlung über die Chinarinde. Heidelberg. 8.

TASCHENBUCH für Scheidekünstler u. Apotheker aufs J. 1789. Weimar. 12.

THEORIE der Erdbeben u. Vulkane, auf Erfahrungen gebauet. Berlin. 8.

THOMASSINS Abhandlung über das Ausziehen fremder Koerper aus Schußwunden, nebst LOMBARDS Beschreibung eines neuen Instruments, das zum Steinschnitt beym weiblichen Geschlecht dienlich ist, a. d. franz. m. Kupf. Straßburg. 8.

TIMMII (IO. CHR.) prodromus florum Megalopolitanarum, exhibens plantas in Ducatu Megalopolitano - Swerinensi sponte crescentes. Lipsi. 8.

TIOSSE (CHRIST.) praktischer Unterricht von Erziehung, Pflege u. Wartung junger Obstbäume, u. deren Veredlung, gehörigen Verpflanzung u. Anlegung eines Obstgartens. Nebst einem Anhang von einigen sehr guten Mitteln wider das Aufblähen des Viehes. Leipz. 8.

TODE (D. IOH. CLEM.) *arzneykundige Annalen.* 5 - 8
Heft. Kopenhagen. 8.

TRNKA, VON KRZÖWITZ (WENC.) *Abhandlung über
das Magenweh, worinnen alle bisher bekannt ge-
machte Beobachtungen enthalten sind.* Leipz. 8.

— *Geschichte der englischen Krankheit, enthaltend
die Beobachtungen aller Jahrhunderte, a. d. lat. m.
Anmerk. u. Zusætzen.* Leipzig. 8.

Reliqua proxime.

Contenta in hac parte.

I. W. CULLEN a Treatise of the mater. med. vol. II.	p. 385
II. THOMASSIN sur l'extraction des corps étran- gers	436
III. IO. B. BURSERIVS DE KANILFELD instit. med. pract. vol. IV.	443
IV. FR. ALBR. CARL GREN <i>system. Handb. d. ge- sammtten Chemie Tb. II. B. 2.</i>	452
V. CHR. EHR. WEIGEL <i>Einleitung zur allgem. Scheidek. St. I. II.</i>	466
VI. Mémoires de l'acad. roy. des sciences de Turin an. 784. 85. to. I.	471
VII. DE CHAZELLES supplément au dictionnaire des Jardiniers	484
VIII. JADELOT sur la necessité et les moyens de perfect. l'enseignement de la med.	846
IX. BERTHOLON Journal des sciences utiles	491
X. BUFFON oeuvres completttes vol. I - XL.	494
XI. Acta acad. Caes. reg. Iosephinae med. chir. Vind. vol. I.	495
XII. Noua literaria. Memoria Ant. Brugmanns	519
Memoria I. B. I. Romé de l'Isle	524
XIII. Tituli Librorum, qui anno 1788. prodiere in Germania	533